

కృతజ్ఞతలు - ధన్యవాదాలు

నా తొలి కథల్ని ప్రచురించిన 'చారిత్ర' సంపాదకులు కీ॥శే॥ శివరెంక శంభుప్రసాద్ గారికి; 'మందాకిని' ప్రధాన సంపాదకులు శ్రీ దాట్ల నారాయణ మూర్తిరాజు గారికి; ఈ గ్రంథప్రచురణకు ఆర్థిక సహాయాన్ని అందించిన తెలుగు విశ్వవిద్యాలయానికి; కవరు ముద్రణలో సాయపడిన శ్రీ వానిరెడ్డి నవీన్ గారికి; గ్రంథముద్రణ సకాలంలో చేసిన 'జిప్సో-సుజాత' వారికి; నా నమ్మ, పూర్వక కృతజ్ఞతలు.

ముఖపత్రచిత్రణ అక్షరాలూ; పుస్తకంలోని లైన్ డ్రాయింగులూ మోటిఫ్ లూ చేసిన చి॥ నా కుమారునికి, నా తండ్రిగారి రూపరేఖా చిత్రకారుడు చి॥ సురేశ్ కృష్ణకూ నా ఆశీర్వాదక ధన్యవాదాలు.

—రచయిత.

కథా సూచిక	పేజీ నెం.
1. ఇంటికి వెళ్ళిపోదాం	1 ✓
2. గీత	21 ✓
3. శంకుస్థాపన	39 ✓
4. అల్పనా	53 ✓
5. సీతమ్మరార	67
6. ఏం లేదు	85

① ఇంటికి వెళ్ళిపోదాం

నీరెండలో దాదామెట్ల మీద కూర్చుని శ్రీనాథూ శేఖరూ లెక్కలు చేసుకొంటున్నారు. వాళ్ళకి కొంచెం దిగూ మెట్లుమీద వాటి కూర్చుని. కొండవల్లి బొమ్మల్ని సంసారం లక్కపడతల్ని పేర్చుకొని ఆడుకొంటోంది.

పేవరు చదువుకొంటున్నవాడినల్లా "యేం! యెదవా - మల్లీ వలకాత్తు తన్నేత్తానంతే" అన్న వాటి మాటలు విని మెట్లమీదికి దృష్టిమళ్ళించేను. అప్పటికే వాటి శ్రీనాథ్ దగ్గరికి వెళ్ళడం, వాడిమీద వో చిన్న చదువు చదుస్తూ "మల్లీ నా బొమ్మలెందుకు వలగొత్తాలి" అని అనడం - అయిపోయి; తిరిగొచ్చి వడిపోయిన బొమ్మల్ని నడుకొంటోంది. నిర్భోజిత్తన చెవులపిల్లి. గొల్లబామా అట్టూ ఇట్టూ తల లాడిస్తుంటే శేఖర్ వాటిపై పే అలా చూస్తున్నాడు. శ్రీనాథ్ మళ్ళా నందుచూసి మెల్లిగా వోనోట్టు పుస్తకాన్ని బొమ్మల పైకి విసిరి, సంగనాచిలా రాసుకొంటున్నాడు. "యేంరా దొంగ యెద్దవా... పుండు సీసవి అమ్మతో సెవతాను" అని వాటి అంటూనే లేచి పుస్తకాన్ని శ్రీనాథ్ పైకి గిరాచెట్టి: "అన్నలు నేనాకోనే ఆలుకోన్న! చీ" అంటూ మిగతా బొమ్మల్ని కూడా కాలితో తోసేసింది. వాటి అన్న మొదటి వాక్యంతో బొమ్మల మీద నున్న శేఖర్ దృష్టిచెదిరి వాటిపై నిలిచింది! కూన్య దృక్పథంతో తదేకంగా దాన్నే చూస్తున్నాడు. నీరెండలో వాడికళ్ళు చూడని కదలా పున్నాయి! !

ఇంతలోనే వాటి కళ్ళని మిలమిలా ఆడిస్తూ "నెవ్వనే" అని హుందాగా అని; "మలేం - నాకా నెమలికన్ను యిచ్చెయ్యరా!" అంటూ తాను గిరాచెట్టిన నోట్సులోంచి జారిన నెమలికన్నును అందుకో బోయింది. కాని; శ్రీనాథ్ ముందే అందుకొని మేదమీదికి దొరుతీసేడు. "వ్వోలే అన్నయ్యా నా కిచ్చేయ్యలా అది! "అంటూ వాటి వాడి వెనక పరిగెడుతోంది. దాన్ని పరిగెత్తింది పరిగెత్తింది; వొక్కసారి తను తక్కువ ఆగిపోయి; నెమలికన్ను పున్న చేతినిపైకెత్తి "అందుకో ఇచ్చేస్తాను" అన్నాడు శ్రీనాథ్. మెల్లిగా వాడి వెనక నుంచి దేకుటూ వెళ్ళిన శేఖర్ చటుక్కునలేచి వొకచేత్తో శ్రీనాథ్ ని కదలకుండా చుట్టేసి; రెండో చేత్తో నెమలి కన్నుపున్న చేతిని నిలవంతంగా

అందోద్రుడు కీటింజ

దిగూకి వాణి కందేలాదిని “ఎందుకురా నా చిట్టచెల్లిని ఏదిపిస్తావ్? వాణి అంటే నా చిన్నారి బంగారుతల్లి ఏమ్మా కదూ!” అంటూ వాణి నెత్తుకున్నాడు.

ఇంతలో ఇంట్లోంచి “రిజా వచ్చే వేళైంది. కట్టాళ్ళని అన్నానికి రమ్మవండి” అన్న నా భార్య మాటని వాళ్ళ కందించి; మళ్ళీ నేను పేవర్లో వడ్డాను.

మేడ దిగి ఇంట్లోకి వస్తూనే శ్రీనాథ్ “నాన్నా! ఇవాళ కూడా శేఖర్ స్కూల్ కి రాట్ట!” అన్నాడు. “శేఖరేవిటి అన్నయ్య అనలేవు? ఎన్నిసార్లు చెప్పినలా పేరుపెట్టి పిలవద్దని! నువ్వెళ్ళి బోంచేస్తూండు వాడూ వస్తాడు” అన్నాను. వాణిని మెట్లు దించి, బొమ్మల్ని రానిముందర పేడస్తున్న శేఖర్ ని పిలిచి “జ్వరం తగ్గిపోయింది కదా వెళ్ళడానికేంరా!” అన్నాను చేతిని వట్టుకొని పరిశీల్చా.

“ఉట్టినే రేవట్టించి వెళతాను” అన్నాడు క్రిందికి చూస్తూ.

“ఉట్టినే ఎందుకు చెప్ప స్కూలు మానేయడం? వాంట్లో బాగులేకపోతే యెలాగూ తప్పదు. ఇప్పటికే వారం పైగా వెళ్ళలేదు - ఏనర్జీకులోవన్నా వెనక బడితే రాన్ని కవర్ చేసుకోవడం యెంత కష్టమని! వెళ్ళరా నా మాట విని. నేను మీ క్లాస్ టీచర్ కి లెటర్ రాసిస్తానుగా ఇన్నాళ్ళూ వాంట్లో బాగోలేదని. ఏం! అది కాదు. చూడీలా! ఎందుకు వెళ్ళవో నాకు చెప్పడానికేం?” అన్నాను తట్టవటాయిస్తున్న శేఖర్ తో.

“ఇవాళ నన్ను దగ్గిర్నొంచి వుత్తరం వస్తుందని” నా నుంచి చూపు మళ్ళించుకొంటూ అన్నాడు. కళ్ళలో కొంచెంగా నీళ్ళ సుఖ్య తిరుగుతున్నాయి.

వంటింట్లోంచి “నెల క్రితం నుంచి రాని వుత్తరం ఇవాళస్తుందిట్రా నీ పిచ్చిగాని!” అంది నా భార్య.

“బాగుంది! ఇన్నాళ్ళూ రాలేదు గాబట్టి ఇవాళకూడా రాదని ఏం చెప్పగలం కాని! నాక్కూడా వడ్డించు. వీడి మాస్టారికి రెండు ముక్కలు రాసి వొచ్చేస్తున్నా” అని; శేఖర్ తో “పుత్తరం కోపం మూలుమాని కూర్చోద

మెందుకురా ఉత్తరం వస్తే అలాగే వుంచుతాను. సాయంత్రం నువ్వే చదివి వినిపిద్దుగాని - ఏం - వేగిరం బోంచేయి మరి రిజా వచ్చేస్తుంది” అని వాడిని బోవలికి పంపించి; ఫ్లెంక్ తీసుకొని లెటర్ వ్రాస్తున్నాను.

వాణి బొమ్మలన్నింటినీ మెల్లిగా ఇంట్లోపెట్టి “నాన్నానులేం యీ నెవిలిక ఈ బొమ్మ తలకి కత్తు నాన్నా. ఇంచక్కా యెంతో బావుంతాది” అంటూ వో చిన్నదారం ముక్క నెమలికన్ను. గొల్లభామ బొమ్మా ఫ్లెంక్ మీద పెట్టింది.

“అదెలా కట్టనమ్మా? దీని తల నున్నగా బోడిగుండులాగా వుంది. దారం కడితే మొహం మీదికి వస్తుంది. అనలు దిగవదు. జారిపోతుంది. అలాగే ఆడుకొండు - రాత్రి ఈకం అల్యంతో గుచ్చుకొందాలే.”

“నేపెడతానురావే” అంటూ అన్నం తింటున్న శేఖర్ పిలిచేడు. కాగితాన్ని రాని వుత్తరం బాక్స్ మీద పెట్టి బోజనానికి వెలుతుంటే వాణి మహదా నందంతో ఎదురుగావొచ్చి “నీకేం తెలీదు నాన్నా. పెద్దన్నయ్య చూడు ఎంచక్కా ఎంత బాగా అంటించేడో!” అంది బొమ్మని చూపిస్తూ. గొల్లభామ నెత్తికి వెనకగా కొంచెం ప్రక్కన నెమలికన్ను పెట్టి దానిపై నుంచి బొమ్మకి ట్యాన్సురెంట్ గా వున్న వో చిన్న స్టికర్ ముక్కని బిగుతుగా అంటించేడు. బొమ్మ తల పడికిస్తుంటే నెమలికన్నుకూడా తలతో కలిసి పూగుతూ గొప్ప అందంగా వుంది. “వీడికి ఎంత వేగిరం బడియో తట్టింది” అనుకొంటూ “ఈ స్టిక్లర్ ముక్క ఇప్పటి కిప్పుడెలా వచ్చిందిరా” అన్నాను పట్టపై కూర్చోంటూ.

“అమధ్య మీరు పళ్ళపొడి సీసా కొన్నారూ కదా. దాని అట్టపెట్టికి సీల్ చేసి వుంటే ఉట్టినేతీసి గుమ్మానికి అంటించివుంచేను” అన్నాడు లేచి చేతులు కడుక్కుంటూ.

వీడి గుమ్మంలోంచి “అబ్బాయిగాదూ” అన్న రిజావారి కేక విని పైలు బుజాన వేసుకొని, బూట్లు వోచేత్తోను, వుత్తరం బాక్స్ మరోచేత్తోనూ పట్టుకుని గుమ్మం దగ్గరికి కుర్రాళ్ళు పరిగెత్తేరు. నా భార్య, వాణి టిఫిన్ కారియర్లని పట్టుకు వీడి గుమ్మంలోకి వెళ్ళేడు.

“మలే అన్నయ్య ఎప్పుడూ నన్నేలిపిస్తాడే అమ్మ. మరి నేను వారికి తాతా నెప్పను.” అన్నయ్య తన కిడుమనోపేక్షలను విన్నవించింది.

“చెప్పాపోతే మానీ - సాయంత్రం నర్కన్కి నిన్ను తీసుకువెళ్ళనంతే”

అన్నాడు. బ్రాహ్మణులకుని బూట్లు కట్టుకుంటూ.

“అమ్మా నలకనుకి నేనులావడే” అంది జాలికళ్ళతో బుంగమూతితో.

“పుత్తి దేనమ్మా నువ్వు రాకపోతే ఏనుగులూ, కుందేళ్ళూ వాడిని గేబు దగ్గరే అడ్డేసి రోపలికి వెళ్ళవీయవంతే” అంది రిజాతో కెక్కిన కుర్రాళ్ళకి బాక్సుల్ని అందిస్తూ.

“పెద్దన్నయ్య తాతా..... అన్నయ్య తాతా.”

అన్నం తింటున్న వాణ్ణి తక్కువ వెనక్కి తిరిగి శేఖర్ వైపు చూపేసు! చేతిమీదే వాడి కళ్ళలో మెలుస్తున్న సంతృప్తి నా కళ్ళది వొక్క సారిగ చలించిపోయేను. సాయంత్రపు నీరెండపోయి, వెన్నెల రాదానికి ముందర - నీలాకాశంలో నూత్న కాంతితో మెరిసే నక్షత్రాల్లాగా వున్నాయి వాడి కళ్ళు!

“డాక్టరు గారేవన్నారండీ?” అంది మజ్జిగపోస్తూ నా భార్య.

“ఏమంటారు. అసలు వాడికి దీనిజంటూ వుంటే కదా!..... వాడికి తల్లిదండ్రుల మీదా తోబుట్టువులమీదా వుంది మనసంతా!..... ఈ సంగతు లేవీ మా అన్నయ్యలుంగారికి అర్థంకావు అయితే పరిస్థితులు కూడా అలాగే వుచ్చేయమకో!” అన్నాను లేస్తూ.

“పరిస్థితులేవంటే... కుర్రాళ్ళు దగ్గరున్న కొద్దిపాటి రోజుల్లో కూడా వాళ్ళిద్దరికీ తమ తమ అనందాలు తప్ప వీళ్ళిద్దరూ అస్సలు పట్టదు గదా! ఇంట్లో పిల్లల్ని వుంచి తలుపులికి తాలాలేసుకొని ఎంచక్కా ఎవరి మట్టుకవారు నినీమాలకనీ షికార్లకనీ పుడాయస్తారు. రాత్రి యెనిమిదవ కుండానే పిల్లల్ని నెలాగోలాగ వదుకోబెట్టేసి ఇంట్లోనే తాగి తంద్రనలాడతారు అంది కిక్కి చుట్టి అందిస్తూ.

“అవన్నీ అలా వుండనీ, కనీసం వారానికో పక్షానికో వోకార్డు ముక్కన్నా వాడిపేర రాసి పడేయడానికి వాడికి వీలు చిక్కడం లేదా అని?! నేను ఎప్పటినుంచో శేఖర్ని తెగస్టడీచేసి చూస్తున్నాను. మన పిల్లలపై మనం మనకే తెలికుండాచూపే వాత్సల్యాభిమానాలు వాడికి కావాలి శ్రీనాథ్కి వాడికి మధ్యనున్న చనువు, సోదరిప్రేమా వాడికి కావాలి.... ఎంత హోల్ హార్టెడ్ గా మనం వాడిని చూస్తున్నా.... ఏదో ఎక్కడో ఆ లేతమనసు వెలికిని ఫీల్ చేస్తాక్ తింటున్నాడు మెంటల్ గా! సరిగ్గా ఆర్నెల్లనుంచి వాడి మానసిక ఖాళానికి అదపా తదపా గురై; గతవారమంతా అలాదే తాత్రస్థాయికి పోగా మంచం వట్టెడు!.... ఏ వాడినెలా సముదాయించాలో నాకర్థం కావడం లేదు.” అన్నాను చెప్పల్లో కాలుపెట్టి తల దువ్వుకొంటూ.

పైకిలు దింపుతుండగా పోస్టుమేను వచ్చి ఓ కవరందించేడు. కలకత్తా నుంచే వచ్చింది నాపేరనే! చింపబోతూ శేఖర్ కిచ్చిన మాట గుర్తుకొచ్చి “వాణ్ణి నెలకనే ఇయ్యి నే స్కూలుకి వెళ్తున్నా” అని నా భార్యకి కవరందించి ఫెడల్ వేసేను వాణి చేతి టాటా నండుకొని.

సాయంత్రం నేవచ్చేసరికి కుర్రాళ్ళిద్దరూ మరికొందరితో కలసి మఠం వాలో దాగుడు ముచ్చులాడుకొంటున్నారు. వాణి ఈమధ్యే సరదాగా కట్టించిన కొత్త జరీఅంచు పరికిణీ జాకెట్టూ కట్టుకొని; పొట్టి పిలకకి నాలుగు చేమంతి పూలు కుట్టించుకొని జడగంటలు వేసుకొంది వాటి ఐదుపుకే జడ సాగినట్లుంది. అటలో తల్లిగా వాణినే పెట్టుకొన్నారటగాని; దొంగల్లోబాటు తనూ ఈవారా ఆవారా నక్కుతూ, అటూ ఇటూ పరిగెడుతుండడంవల్ల తల్లిని దొంగలు ముట్టుకోవడంకాక తల్లె దొంగల్ని ముట్టుకోవడంతో కుర్రాళ్ళు మరింత గోల చేస్తున్నారు.

“కాఫీ తెస్తావా అన్నయ్య ఏవిటి రాసేడు” ఇంట్లోకివెళ్తూ వంట్లో పున్న నా భార్యతో అన్నాను.

“ఏమో పాపం వాడు సరదా వడ్డాడేగాని; అది ఇంగ్లీషులో వుండడంవల్ల దిగాలు పడిపోయి రాచేసి ఆడుకొంటున్నాడు. మీరు కాళ్ళుకడుక్కొండి ముందు” అంది. “ఏవిటి విశేషం? ఏదో సువాసనవేస్తోంది” అని నేననే

రోవలే కుర్రాళ్ళింట్లోకి రావడం, నన్ను చుట్టుముట్టడం అయింది శ్రీనాథ్ "నన్నా ఇవాళ నేను అన్నయ్యా, అన్నయ్య తమ్ముడూ, చెల్లి అక్క అయిపోయాం! ఏనిటో చెప్పకో మార్దాం" అన్నాడు.

ఇంతట్లోకే జాపోస్తూ వచ్చిన వాణి "నన్నా నన్నా మలేం మలి అమ్మ - కాదు నన్నా పెద్దన్నయ్య ఇప్పులే పుత్తే సేడు నన్నా! మలి అమ్మా నేనూ ఆ వెల్లి కొత్తు మీంచి సామానులూ, బత్తలూ తేచ్చేంమాట. మలి నాకు కాళ్ళు పీకెలతాయి కదా అందుకని లిక్కా ఎక్కి వెళ్ళేం. నన్నా - పెద్దన్నయ్య ఇల్లో అమ్మగారు నన్ను ఎత్తుకొని వుండేత్తామన్నాలు. నాకు బిల్లులు ఇచ్చేరు. నేనన్నీ మర్చిపోయే నన్నా మలిజలారా చెపురో పెప్పాలి అమ్మ నాకిట్టం అని ఎన్నో అప్పచ్చులు చేత్తున్నాడిమాత" అని చెబునుచి వాళ్ళోకి జారింది.

"ఉ... ఇదొక్కత్తీ వాగుడు కాయలాగ. ఎంతో సీత్రేద్ గా వుండరా మని అంతా అనుకొంటే" అన్నాడు శ్రీనాథ్ ఉరుముతూ.

"అరి దొంగల్లారా అదా నంగలి మరి పొద్దున్న చేప్పేవుకారేమే" అన్నాను శేఖర్ వైపు చూస్తూ. వాడు తలంటుకొని పనుపు పెట్టిన కొత్త బట్టలతో పిన్ని అందించే స్టేట్లు మాకందిస్తున్నాడు.

"నాకేవిటో జ్ఞాపకమేలేదు. మర్యాహ్నం వడుకొన్నానంతే ఇరుగో మీ అమ్మగారు ఎందుకన్నాడో "అమ్మా నా పుట్టినరోజు కేం చేస్తావే" అని. అంతే తక్కువ జ్ఞాపకం వచ్చింది 'ఇవాళ శేఖర్ పుట్టినరోజు కదా! అని! అబ్బబ్బ ఆ నూనెకో దణ్ణం ఊరికే పొంగిపోతూ తెగ ఏడ్చించిందనుకోండి' అంది చెబుతో తుడుచుకొంటూ.

"దాగుంది నాకన్నా మీ పిన్నే నయంరా! - హేపీ బర్త్ డే టూ యూ" అన్నాను స్టేట్లు నందుకొని శేఖర్ భుజం చదుస్తూ.

"నువ్వు కూడా తినేయి పిన్నీ. తరువాత వంటిల్లు సర్దుకొని స్నానం చేద్దవుగాని" అంటూ తానే స్వీర్స్ సర్దిన స్టేడ్ ని నాభార్యకందిస్తూ శేఖరన్నాడు.

"మర్చిపోయేను. మలి మీలెందుకు ఈ కొత్తబట్టలూ జలగంఠలూ చింగారించేవేరు సార్!" అన్నాను వాణి నోట్లో స్వీట్ నొక్కుతూ.

"నువ్వంతా యెప్పులూ మర్చిపోవడవే నన్నా. మలి నేనుకూలా రేపో ఎప్పురో పుత్తే సేను కరేంటి నన్నా మలేం - నువ్వు మల్లా మలిచి పోయేవు. నేను పెప్పెయ్యనా! మలేం పెద్దనన్నగారి పుత్తలం చూచేవా."

"దానే నిజంగా నేనూ మర్చిపోయేను" అంటూ శేఖర్ వెళ్ళి ఉత్తరం తెచ్చేడు.

"ఏరా రాస్కెర్. వాడికి తెలిపోతే తెలిపోయిందిగాని నువ్వన్నా చదవ లేవట్రా. రాస్కెర్స్ మళ్ళా కాన్వెంట్ లో వెలిగిస్తున్నారు." అన్నాను స్టేట్లో స్వీట్ ని విడిచి వో ముక్క శ్రీనాథ్ నోట్లో కుక్కుతూ; కవరండుకొని మిగతా ముక్క శేఖర్ నోట్లో కుక్కుతూ.

"అరేవిటి వాడు పెద్ద క్లాసా నేను పెద్ద క్లాసా? అయినా మాకు న్యూట్లో నేర్పేదీ మా కలవాలైనదీ ఇటాలిక్ స్క్రిప్ట్ సార్! నువ్వంటావు కదా "సిరాబుద్దీలోంచి వచ్చిన చీమ తెల్లకాగితం మీద పాకినట్టు" అని అలాంటి ఆ కలిపిరాతని హాకేన్ వుయ్ రీడ్ సార్! అసలా తెటర్ లో వొక్క తెటర్ కూడా మాకు తెలిలేదు" అన్నాడు శ్రీనాథ్.

నువ్వుకొంటూ కవరులోంచి పుత్తరం తీసేను. ఓ పాపువంటు మేర రాసివున్న తెటర్ హెడ్ కి పైన పిన్ చేసి నాలుగు వందలకి వో ట్రాస్ట్ చెక్కు వుంది. "వీడికి పిచ్చెక్కు తున్నట్టుంది. మొన్న రెజ్జెళ్ళ క్రితమేనా ఆరొందలు పంపిస్తా! ఏవిటి ఈ వరేళ్ళ కుర్రాడి రీసెర్చి స్టడీస్ కి సాలుకి ఏ మూడువేరో ఖర్చు చేయమంటాడుగాబోలు" అంటూ తెటర్ చదివి:

"నేనూ నీవదినా ఇక్కడ క్షేమం. నీకూ శేఖర్ కి పిల్లలకి మరదలికి ఆశీస్సులు. ఈడబ్బు శేఖర్ చదువు ఖర్చులకోసం పంపిస్తున్నాను. క్రితం వెల ఏం పంపనందుకు మరోలా ఏం అనుకోకు. రాబోయే సంక్రాంతికి నీ దగ్గరికి. తాది కొందరో నా బావమరిది దగ్గరికి, మా మావ(గారింటికి అంటే వెల్లూరూ వచ్చి మిమ్మల్ని. శేఖర్, రాజీ, విజ్జీలనీ చూచిరావాలనుకొన్నాను కానీ, అనుకో కుండా నా పెండ్లి జనవరి తొలిరెండు వారాల్లోనూ డాజిలింగ్, గాండ్లార్ వగైరాలకి టూర్ వేసేరు, కాబట్టి రాలేకపోతున్నాం. చి||పా|| మరదలికి మీ వదిన అడిగినట్లు వ్రాయమంది. వెంటనే ఉత్తరం కోరుతున్నాను. నీ అమ్మ" అని తర్జుమాచేసి చెప్పేను.

అదేమిటి పుట్టిస్తోంది అని ఇవాళే అందేలా ఆ చెక్క పుత్రం రాసేకనుకొన్నాం" అంది నా భార్య.

"శేఖర్ చూడకుండా నా భార్యని ఎర్రగాచూసి కన్నుగీటుతూ "బాగుండే! నీకే మధ్యాహ్నండాకా జ్ఞాపకం రాలేదు! రాద్ధామనుసానే మర్చిపోయేడుకాబోలు అయినా సరిగ్గా సమయానికి వచ్చిందిగా కానుక. ఇస్కంటాక్స్ ఆఫీసరుగారి ద్వితీయ పుత్రరత్నానికి తండ్రి ఇచ్చే ఫాయోలోనే వుండలే కానుక" అని కవర్ని శేఖర్ జేబులో పెట్టా "అయితే ఇవాళ ఏమిటాప్రోగ్రాం డిసైడ్ చేసేడు" అన్నాను మాటమారుస్తూ.

"సర్క్యస్" అన్నారు శ్రీనాథూ వాణి గొంతులు కలిపి.

"మీరేమిటి చెప్పడం! వాడు చెప్పాలి" అంది నా భార్య.

"ఇవాళ సర్క్యస్ వద్దు."

"ఏంరా హాయిగా సర్క్యస్కి పోదాంరా" అని మళ్ళీ శ్రీనాథూ వాణి అంటూండగానే నేనూ గొంతు కలిపేను.

శేఖర్ కొంచెంసేపు ఏం అనకుండా వుండి; తల దించుకొని ఏదో చూస్తూ అన్నాడు. 'ఇవాళంతా పిన్ని పనిచేస్తూనేవుంది అనలు పడుకోలేదు. తలనొప్పి వచ్చి రానంటుందని."

దాని సంగతేమో కాని నేనుమాత్రం వాడి మాటకి వొక్కసారి చలించి పోయేను. నిలుచున్నవరంగా శేఖర్ని పొదివి పట్టుకొని అక్కన చేర్చుకోవాలని పించింది, కాని; వాడి తల నిపురుతూ "అరిసి.అదా! ఫరవాలేదు సర్క్యస్కే పోదాం. ఏమే నువ్వేమంటావ్?"

"ఇవాళ వొద్దులేద్దురా" అన్నాడు శేఖర్.

"మరేం చేద్దాం" అన్నాను.

"ఇవాళ పొద్దుమి కదా హాయిగా మేడమేడ కూర్చుందాం అందరం. మీరుమాత్రం కదలు చెప్పాలి" ఇలా అని ఏదో చిన్నతనం ఫీల్చేసట్లు అటు చూస్తూ వాణి నెత్తెనుకొని ముందువారోకి పారిపోయేడు.

నామట్టుకు నాకు గుండెల్లోంచి ఏదో అనివశ్యచనియభావం ఉబికివస్తోంది. శేఖర్ని అలా చూస్తూ; తమాయించుకొని లేచేను.

రాత్రి 'చిక్కుడుగిజా చాక్లెట్లలోకం' కథ అయి 'సింధుబాద్' కథ మొదలెట్టేసరికే వాణి తల్లి తొడనోదాన్ని ఆక్రమించుకొని నిదురబోతోంది. 'సింధుబాద్' కథ అయి 'కాంచనద్వీపం' మొదలుపెట్టిన కొంచెంసేపటికే శ్రీనాథ్ తల్లి రెండో తొడపై తల ఆని పడుకొన్నాడు. జిమ్, డాక్టర్లబృందం అస్థిపంజరం గుర్తును వెలికిరోగానే నా భార్య అలాగే వోళ్ళ పడుకొన్న పిల్లలలో తాను వెనకనున్న పిట్టగోడకి జారవడి పడుకొంది. కథ సాగుతోంది.

సిగరెట్ వెలిగించేను. ఆకాశమాత వుంచిన మేఘాల పొత్తిళ్ళలో చంద్రుడు మాటిమాటికి దాక్కుంటూ దోబాడలాడుతున్నాడు! తల్లి ప్రేమలా రోకాన్నంతనీ వెన్నెల ఆవరించి వుంది!

కథ చెప్తూ చెప్తూ అనుమానం వచ్చి శేఖర్ని చూసేను. వాడి దృష్టి కథమీదనుంచి చెదరి నా భార్యపైనా; ఆమె వొడిలో వెన్నెల్లో ఆదమటుచి నిదురించే శ్రీనాథ్, వాణిలమీదా పడింది. మళ్ళీ సాయంత్రంలాగే నా గుండె ల్లోంచి ఏదో భావం ఉబికివస్తోంది. తమాయించుకొని తక్కువ కథని ఆపేసేను. శేఖర్ వొక్కసారి నావైపు చూసి మళ్ళీ శూన్యంలోకి చూస్తున్నాడు. వాడి కళ్ళలో వెన్నెల చోటుచేసుకొంది?! ఏం నన్నా పడుకొంటావా? కథమానేసేదా! అన్నాను. డి: కొట్టేడు. "ఇలాదా! రేపు కలకత్తా వెళ్ళొద్దామా!" అన్నాను. "మీ యిష్టం."

ఫిష్ పేట్లదగ్గరి కంకరతాళ్ళకూడా లేచి ముందు వొస్తున్నాయా అని అనిపించేటంత వేగంగా కోరమండల్ ఎక్స్ప్రెస్ పడుగెడుతోంది.

చిలక సరస్సు దాటేసరికి శేఖర్ పడుకొన్నాడు. సిగరెట్మీద సిగరెట్ వెలిగిస్తూ వాడి ముఖంలోకే చూస్తూ కూర్చున్నాను. బుర్రంతా ఆరోచనల గాలులతో గింగురెత్తుతోంది! శరీరమంతా ఏదో భావోద్వేగం తారస్థాయిలో ప్రవహిస్తున్నట్లుంది! రైలు భువనేశ్వర్దాటి మరింత వేగాన్ని పుంజుకొంది.... రెండోబట్టి నాదగ్గరే వుంటున్న వీడు నాలో రేకెత్తించని భావోద్రేకాని సరిగ్గా ఈ ఆర్నెల్లబట్టి ఎలా నాలో రేపుతున్నాడు? ఈ ఆర్నెల్లబట్టి వీడి ప్రజీమాటా చేతా అతి ఎక్జితంగా పరిశీలుస్తున్నానుగాటా?! మొన్నో వారరోజుల జ్వరం నుంచి తేరుకొన్నాక నిజంగా ఏదో ప్రకాంతతా, కాంతి, సంతృప్తి వీడి

మొగంలో కొట్టొచ్చినట్లు కన్పిస్తున్నాయి అంతకుముందు ఎప్పుడూ పరధ్యాసంగా, ముఖావంగావుండే వీడి కళ్ళలో ఈ నాలుగురోజుల్నుంచి వింత వింత వెన్నెలకాంతలు కన్పిస్తున్నాయి!! ఇంత రేతవయస్సులో ఇంతగా లైఫ్ లో రాజీవడ్డం సాధ్యమయే పనేనా అని?! రైలు పోతోంది.

కలకత్తా ఉదయం ఏడుకి చేరేం. ఎన్లనేడకి ప్రక్కగా రబీంద్రనరణిలో వున్న వో వన్నెందంతస్తుల భవంతిలో పదకొండో అంతస్తు మా అన్నయ్య నివాసం. కలకత్తా రావడం నాకు మూడోసారి, శేఖర్ కి రెండోసారి కారణతో నులుపుగా ఓ ముప్పావుగంటలోనే ఇల్లు చేరేం. తలవని తలంపుగా మేం కంట బడేసరికి అన్నయ్య వదినా కాస్తంత ఆశ్చర్యపడ్డారు!

కాలకృత్యాలూ, ప్రేక్ పాస్టూ ఆయేక శేఖర్ రేడియోగ్రాం వున్న రూమ్ లో రికార్డుల ఆల్బం ముందేసుకుని ఏవేవో రికార్డులు టీసి ఆన్ చేస్తూ ఆపుతూ ఎంచుకొంటున్నాడు.

నేను బెడ్ రూంలో పూరకే దొర్లుతున్నాను. ఏవో పత్రికలు తిరగేస్తూ ఉన్నట్టుండి దండెంమీద నా దృష్టిపడింది. అస్తవ్యస్తంగా దండెంమీదంచి వ్రేలాడుతున్న తెల్లచీరకి దిగూన దండెంమీదంచి ఎదో వ్రేలాడుంటే లేచి చీర జరిపి చూసేను కుట్టిన పూలజడ?! వాదిన పూలతో అదో వెగటువాసన వేస్తోంది. ఇండాకా డైనింగ్ హాల్ లో టేబుల్ దిగూన బేసిన్ లో కుప్పగావున్న గాజుగ్లాసులకీ, మగ్గులకీ, ప్లేట్లకీ, దీనికి ఏమిటో సంబంధం! అనుకొంటూ ఫిజ్ తెరిచేను. మధ్యఅరలో మూడు బీరుబాటిల్స్, రెండు విస్కీ, ఒక జిన్నూ ఉన్నాయి. దిగూ అరలో వళ్ళూ, ఏవేవో డ్రింక్ సీసాలూ వున్నాయి. పై అరలో ఆర్టిస్టిక్ గావున్న ఓగాజు జూడీమీద నా దృష్టి పడింది. ఎర్రని నీళ్ళలో డిరేసిన ఉసిరికాయల్లా తేలుతూ ఏవో పళ్ళున్నాయి! అతి పదిలంగా జూడీ తీసి పట్టుకొని మూతతీసి వాసనచూసేను. అదో ప్లెజెంట్ స్మెల్! ఏదో వైన్ వాసనే! కాని ఈ పళ్ళేవిటే?!

టర్కీ టవల్లో తుడుచుకొంటూ రూంలోకి అన్నయ్య నచ్చాడు. “ఏనిట్రా-ఇవి!” అన్నాను స్పూన్ తో వో రెండు నోట్లోవేసుకొంటూ. “అవా! ఏం ఏలావుంది టేప్ట్! అలా కాదనుకో తినడం. వాటినంగతి రాత్రి చెప్తారే.

అంతదాకా నువ్వు పళ్ళని తినేకుండా మిగిలిస్తే నేననుకో. నిన్న మీ వదిన మేరేజ్ డే అంటూ తెగ హంగామా చేసిందిలే. చిన్నపార్టీ ఇచ్చేం మా ఫ్రెండ్స్ కి ఇంట్లోనే రాత్రి. మీరు ఏ అర్థరాత్రి రాకపోడం మీ మా అదృష్టమే! ఏనిట్రో లైఫ్ ని ఎంత ఎంజాయ్ చేస్తున్నా తనివి తీరదు నాలాంటివాళ్ళకి! ఇవాళ తప్పని వరిగా ఆపీసుకెళ్ళాలి. నిన్న ఫ్రెంచిలీవు కూడాను. కారు పంపిస్తాను ఎక్కడి కన్నా వెళ్ళండి మీ ముగ్గురూ” అన్నాడు డ్రెస్ పూర్తై దువ్వుకొంటూ.

“శేఖర్ ఎక్కడికి రానన్నాడు. రాత్రి నిద్రలేక నాకూ టీడీయస్ గా వుంది. నువ్వు వచ్చేవరకూ వక్కేస్తాను” అన్నాను ఆవలిస్తూ. పళ్లు ఎదో వింతరుచితో స్టైట్ ఆల్కహాలిక్ ఘాటుతో నిండారా ఏదో రసాన్ని చిప్పిలుతూ నోట్లోంచి లోపలికి జారుకున్నాయి.

“సరే నీ యిష్టం ఎంత ప్రయత్నించినా రాత్రి ఏడు దాటుతుంది నే వచ్చేసరికి అయినా ముందుగా రాదానికి చూస్తాను. మరినేను భోజనం చేసి పోతాను” అని వెళ్ళేడు

మధ్యాహ్నం నాకు తెలివి వచ్చేసరికి వంటిగంటయింది. ప్రక్క రూంలోంచి “సాహు సాహారే” అని ఏదో చక్కని బెంగాలీపాట వినిపిస్తోంది. గొప్పగా మనసును ఊపేస్తోంది ఒక్కముక్క అర్థంకాకపోయినా! ఏదో జానపద గీతంలాగే వుంది. పాట అయేక మళ్ళా అదేపాటవేసేడు! ఎవరో ప్రేయసి ఎందుకో ప్రియుణ్ణి నిందిస్తోందిగాబోలు ‘సాహూ’ అంటే సాధువుకదా! మరి సన్యాసికి ప్రేయసి తిట్టేవిటే?! ఏమైనా భాష అర్థం కాకపోయినా ఆ పాటలో భావం మాత్రం అదే తప్పకుండా.

“మున్నీ! ఎక్కడనుంచి లాగేవురా ఆ వెధవ పాటని అన్నీ అప్టడేట్ రికార్డులుడగా! అంకుల్ లేచేరేమో చూడు మీల్స్ చేద్దాం” అవతలిరూంలోంచి వదినగారు శేఖర్ని కేకేసేరు

నేను లేచి శేఖర్ రూంలోకి వెళ్ళి “ఎవర్రా పాడుతుంటా?” అన్నాను.

“యూనా లైలా! బాగుంది కదండీ పాట; బెంగాలీ పోక్ సాంగులు. ఈ పాటై పోసింది ఇదే రికార్డు వెనకాతల హేమంత్ కుమార్, చక్రాబార్టీలు పాడిన మరో రెండు పాటలు గూడా చాలా బాగున్నాయి”.

“వక్రవర్తి కాబోలురా. ఇంగ్లీషులో అలాగే రాయలికదా. బెంగలీలో “వ”కి “ఐ” పలుకుతారులే. నువ్వింకా భోంచేయలేదా. లేమరి.”

మీరు పడుకొన్నాక అమ్మప్పెండ్ వస్తే వాళ్ళతో మాట్లాడుతూ కూర్చోండి ఏం తోచక నేనలా ఓసారి బజారులోకి వెళ్ళొచ్చేను” అంటూ లేచి తన బేగ్ తెరిచి వో నెమలి బొమ్మా, రెండు పుస్తకాలూ నా చేతికిస్తూ “చెల్లికి తమ్ముడికి” అన్నాడు.

“అరిసీ....బాగా సెలక్ట్ చేసేవే” అని పుస్తకాల్ని చూసేను. వొకటి “ది సాగా ఆఫ్ అవర్ ఇండిపెండెన్స్” రెండోది “ది వరల్డ్ ఆఫ్ బిర్డ్స్” నెహ్రూ బాలల సంతకవారి ప్రచురణలు రెండూను.

“ఇవాళక్కడికి వెళ్ళొద్దన్నావని నన్ను కాదు పంపిస్తానంటే వొద్దని పడుకున్నా. దా భోం చేద్దాం.” అన్నాను. పుస్తకాలూ, బొమ్మా అందించి డైనింగ్ హాల్లోకి వెళతూ.

“చిన్నాయనగారూ! మున్నీ ఆచ్చు మీలాగే తెగ రిజర్వ్డ్ గా వుండడం నేర్చేను కొన్నాడండీ. రాజీ ఇలా కాదు - వొచ్చిందగ్గర్నూంచి టాటా చెప్పే దాకా మమ్మి మమ్మి అంటూ వొకటే సోదే - ఆ తాళకొండ స్కూలు గురించి వాడి పిక్చిక్ల గురించి మా తమ్ముడూ మరదళ్ళగురించీనూ. ఇక చిన్నారి అంతా అదో తరహా. దానికొంచెం అన్ హెల్త్ గా వుందనీ మొన్నే మా డాడీ లెటర్ రాసేడు. పోనీ వోసారి చూపొద్దామంటే - ఎక్కడ ఊరదను కోండి చిన్నాయనగారూ! పోనీ మీరన్నా వొస్తారేమో అంటే ఆదీ లేదు. ఆ బొంబాయి కాన్సుల్ లో పున్నప్పడు అనలే లేదు. ఏదో కొంచెం దగ్గరి కొచ్చేం కదా మీ ఆవిడినీ పిల్లల్ని తీసుకురండి” అన్నారు వదినగారు వడ్డన పూర్తి చేసి తాను భోజనానికి కూర్చుంటూ.

“కలకత్తా విజయనగరానికి దగ్గిరా!...వొస్తాం నే వచ్చిన మూడసార్లు అప్పటికప్పుడు అనుకొని బయలుదేరడవే అయింది. ఈ స్వీట్లన్నీ ఎప్పుడు చేసేరు”

“లేదండీ - మామూలు వంట ఆ బెంగలీ పంటావిడే చేస్తుంది. అవి కొన్నవే ఇవాళ సాయంత్రం ముగ్గురం సరదాగా ఏ రామకృష్ణ మఠ్ కో

వెల్లామనుకొన్నాను. కానీ; అనుకోకుండా ఇక్కడుండే అంధ్ర మహిళా సంఘం ఇవాళే మీటింగ్ పెట్టింది. నేను సెక్రటరీని తప్పదు వెళ్ళాలి. కాదు వొస్తూంది మీరిద్దరూ ఎక్కడికన్నా వెళ్లరాదా.”

“మాద్దాం సాయంత్రం కదా!” లేచి బేసిన్ లో చేరిన కడుక్కొంటూ అన్నాను.

మేమిద్దరం విక్టోరియా మెమోరియల్ ని. అబ్బిర్యేటరీ పోనీ చూచుకొని వచ్చేసరికి రాత్రి ఎనిమిదైంది. అప్పుడే అన్నయ్య వచ్చేడు. శేఖర్ మా కంటే ముందే భోంచేసి రేడియోగ్రాం రూంలో పడుకొన్నాడు.

భోజనాయేక వేం ముగ్గురం డ్రాయింగ్ రూంలో కూర్చున్నాం.

అన్నయ్య సిగరెట్ వెలిగించి “మరదల్ని పిల్లల్ని తీసుకురావలసిందీరా. సరదాగా నీటి చూద్దురు కదా” అన్నాడు.

“అనుకోకుండా బయలుదేరేను.... శేఖర్ కి ఈమధ్య ఓవారం వొంట్లో బాగోలేదు. అనారోగ్యం ఏవీకాదు మీ కోసం బెంగ పెట్టుకున్నాడు; ఎప్పుడూ మీ గురించే ఆలోచిస్తుంటాడు. పోనీ వోసారి చూపించి తీసుకొద్దామని ఇలా తీసుకొచ్చేను.....దానికేం గాని. మీరు ననేమిరా పిల్లల్నివట్టించేకోమంటే ఎవరా” అన్నాను.

“అదేవిల్లా మరి అలా వట్టించుకోవడం లేదంటావ్!! ఇంకా ఏం చేయాలి చెప్పు! ఆ మధ్య వొచ్చినప్పుడూ సూదావాదా ఖాగా ఇదే అన్నావు. ఉత్తరాల్లో నరేసరి. నరే. నీకిలా కాదు చెప్పడం-ఉండ!” అంటూ బెడదూమ్ లోకి వెళ్ళి ఐరన్ సేఫ్ లోంచి వో మూడు పాస్ బుక్కుల్ని తెచ్చి నాముందర టేబుల్ పై పెడతూ “వాటిని చూచు విడివిడిగా ముగ్గురిపేరా నెలనెలా ఎంత డిపోజిట్ చేస్తున్నావో! ఇదికాక తాళికొండకి నెలనెలా ఎంత కడుతున్నావో నీకు తెలింది కాదు ఆపూర్లోనేవున్న నా బావమరిదికి క్కూడా సెలవుల్లో వాడిని చూసేందుకు వేరే పంపిస్తున్నాను. ఇక మా మావయ్యగారికి కూడా అంటే ఇంకా బొడ్డుదని పిల్లక్కూడా నేను దబ్బు పంపిస్తున్నాను. మరి నీకు ఏదో రీతిగా సర్దుబాటు చేస్తూనేవున్నామ కదా! ఏం ఇంతకన్నా ఏ తండ్రి తన సంతా

నానికి బద్ధుడేస్తానో చెప్తు. ఇంతకీ నీ వదినక్కూడా యీ క్షణండాకా చెప్పని వో స్క్రెక్ నువ్వు విన్నావంటే అదిరిపోతావ్. నువ్వంత ఇదిగా రెట్టించి రెట్టించి ఆమాట అంటున్నావని చెప్తున్నా విను. సరిగ్గా సన్నెండేళ్ళనుంచి నా జీతంతో నయాపైసా నాకు గాని ఇంటికి గాని బద్ధుడేసి యెరిగనంటే నమ్మతావా? అందులో ప్రతిపైసా పిల్లలకోసం పంపి. దిపాజిత్ చేసి. నేనేం అపొరిచినా ఈ నా ఇంటికేం చేసినా నేను కతికే నాకాలేనే అపొరిస్తున్నాను?!" అన్నాడు అయిపోతున్న సిగరెట్ తో ముర్రాని వెలిగిస్తూ.

"అలా విపరీతాలుటే నేనేం చెప్పగలను కాని, కుర్రాడు మీ కోసం పడే ఆరాటం కళ్ళారా చూస్తున్నాను గాబట్టి అలా అనకుండా ఉండలేక పోతున్నాను."

"మీ మాటలకి అడ్డుస్తున్నానుగాని - చిన్నాయనగారూ మీరేవిటో అలా ఏవేవో చెప్తున్నారగాని రాజీ హాయిగా వుండటం లేదుటండీ?! చిన్న గుంటముండ కిట్టి హేపీగా మా దాడి దగ్గర వుండటం లేదుటండీ?! వాళ్ళ బెంగపడ్డట్టు వొక్క రెటరు నేనేనాదూ కళ్ళూదాడలేదు..... అయినా మాకు మాత్రం వుండదూ పిల్లలు దగ్గరుండాలని! కాని, ఎలా? ఈ మీ అన్నయ్య మాయదారి పుర్యోగంవల్ల పిల్లి పిల్లల్ని పెట్టి ఇల్లిల్లా తిప్పిదన్నట్టు అవుతోంది. పైగా ఈ మహాపట్నాల్లో దినదినాకి వాళ్ళరాకకోసం పోకకోసం పడే నరకం కన్నా దూరంగా వున్నా మీ దగ్గరా మీ దగ్గరా వుంటేనే క్షేమంగా వుంటా రన్న దీమాకొద్దీ కన్నకీపి చంపుకొని పెట్టుకోవాల్సి వచ్చింది" అని వదినగారు అంటూండగానే అన్నయ్య-

"నువ్వుకుకో నరూ.... అసలు నీ హెల్త్ కోపరేట్ చేయదు నువ్వెళ్ళి పడుకో ముందరి.... ఈ మాటల్లో మరిచేపోయేను. చూడు ఆ ఫ్రెండ్ రో నెన్న ఆ కాన్సిడెంటల్ హాటల్ సేట్టి నీకు ప్రెజెంట్ చేసేడుకదా ఆ జాడీ ఇలా తీసుకురా" అన్నాడు.

"అదిడను పొమ్మంటావెందుకు? ఉండనీ... అవిడన్నదీ రైటిగాని, రాజీ వుంటున్నది. నైకాలతో ప్రత్యేకంగా తర్ఫీదు పొందిన మాష్టర్ల కుటుంబం మధ్యలోనూ, సమవయస్కులైన పిల్లల మధ్యానూ పైగా నా దృష్టిలో వాళ్ళు

కూడా నాలాగే మీకు ఉత్తరాలు రాసివుండాలి. రాసిరాసి మానేసేనా వుండాలి! లేదా-తల్లిదండ్రుల్ని మరిపించే వాత్సల్యాన్ని చూపేవారో, అథవా అసలు కుర్రాళ్ళ మెంటాలిటీని కేకచేయని వాళ్ళో అయి వుండాలి. ఇంతకీ రాజీ శేఖర్ లు తోబుట్టువులేగాని వాకే మనస్తత్వం గలవాళ్ళు కావాలని లేదుగా!

నేను కేవలం శేఖర్ గురించే చెప్తున్నాను. వాడి సృతి కదలికా సృతి మాటా సాకల్యంగా అవగాహన చేసుకొనే చెప్తున్నా.

వాడికి నువ్వనే డబ్బు కాదు కావల్సింది. నాన్నచూపే అభిమానం ఆదరణ; నాన్నచేసే బుజ్జగింపు; నాన్న పిల్లపూ కావాలివాడికి! కనీసం నీ వాత్సల్యపురిత సంచోదనతోవున్న పుత్రరం ముక్తైనాసరే. వాడు అత్యంత సంతృప్తితో స్వీకరిస్తాడు. వాడికి కావలసింది, వదినగారు అన్న లేక అను కొంటున్నా పోషణ రక్షణ మాత్రమే కాదు తల్లిని "అమ్మా" అని పిలుచు కోడం; తల్లిని వాటేనుకొని ఆమెవాడితో ఆదమరచి విడుదలవడం; తల్లి అందించే అనుక్షణానురాగం - ఇవీ వాడికి కావాలి!

తోబుట్టువులు అనురాగంతో తీట్టే తిట్టి మమకారంతో కొట్టే కొట్టి ఆ పసి హృదయం వేసారి పోతోడంటే మీ కర్థం అవుతుందా అని?!" ఆవేగంతో ఇంకా ఏం మాట్లాడేస్తానో అని తమాయించుకొంటూ ఎదురుగా వున్న అన్నయ్య సిగరెట్ పెట్టి తీసి సిగరెట్ వెలిగించేను.

"అసలు వాళ్ళిద్దరికీ కష్టంగా వున్నప్పుడు మీరు మరిను. ఆ తాదికొండ వాళ్ళంటే ఇన్కమ్ గురించి ఎదో కొత్తరూల్ పెట్టేరు గాని ఇంక స్టేట్ అతా గొడ్డుపోయిందిటండీ? అక్కడెక్క....."

"వదినగారూ మీరా మాటంటే నేనొప్పుకోను. ముందమాట విల్డ్రా కండి.... కష్టం ఏవిటి కష్టం?! నేనలా కలలోకూడా అనుకోలేదు. నా కొడుకొకటి శేఖరాకటి కాదు నాకు. అయినా నేనెందుకు కష్టమనాలి? వో చిల్లిగవ్వైనా వాడికి నే పెడున్నానా యేం? ఇవాళదాకా వాడికోసం మీరు పంపిన మొత్తంలో వాడి చదువుబద్ధు పోనూ ఇంకా మూడువేల పైచిలుకు బ్యాంకులో మూలుగుతూ వుండగా నాకు ఇంకా కష్టమేమిటి?!... మీ అంతరాచరారాల్లో అంటుకు పోయిన అభిప్రాయం నా కర్థంకాక కాదు "వాళ్ళిద్దరికీ" అంటున్నారు. ఇక్కడ ఏదో

నా భార్యని మీరు వెలుపెట్టి చూపేరని నేనేదో వెనకేసుకొస్తున్నాననో లేదో పడుతున్నాననో మీరనుకోవద్దని ప్రార్థన! నా భార్య గురించి నేనుకాదు చెప్పాల్సింది. వెళ్ళి పడుకొని కలలుగంటున్న శోభని లేపి అడగండి!.....మీరు విసలేరు! ఊహించలేరు.....మీరు నన్నంతగా గాయపరచేరు గాబట్టి. నేనొక్కటంటే వొక్క మాట - మిమ్మల్ని గాయపరచడానికే అనుకోండి; మీరు అర్థం చేయించే తప్పనవల్లే అనుకోండి అంటున్నాను మన్నించండి?!

నిన్నటి రోజుకు మీ జీవితంలోవున్న ప్రత్యేకత మీకు మరపురాదేమని గాని; మొన్నటి రోజుకువున్న చిరునవ్వు ఏది ఈజ్ఞానానికూడా మీకు గుర్తు వచ్చిందా అని?....."

"ఏమో నరూ. ఏమిటి చెప్పా ఆమాటలు? పూరికే ఆరోచనా సారోచనా లేకుండా అనేయడం. ఏదవడమూను!....ఈ నవ్వువెళ్ళి పడుకో! ప్లీజ్ వెళ్ళు నరూ" అంటూ అన్నయ్య అవిడ చేతిలోని జాడీని కప్పనీ అండుకొని చేతుల్ మీద పెట్టి; అవిడ బుజాలపై చేతులువేసి "ఏమిటి నరూ చెప్తుంటే ముందు కళ్ళు తుడుచుకొని వాడికి సారీ చెప్పి వెళ్ళు ప్లీజ్ నాకోసం" అన్నాడు

నాకు చిటపట లాడిపోతోంది ఎలా నిల దొక్కుకున్నానో నాకే తెలీదు! "అదేమిటి అవిడ నాకు సారీ చెప్పడమేమిటి. తల్లి లాంటివారు! అయినా నన్నంత చనువుగా మాట అనే వారెవరుంటారు?... నేనొప్పుకోను" అన్నాను. ఏమైతేకో ఏగరెటోని నొక్కుతూ.

"ఈ కూర్చోమరి ఆకప్పుకో వాడికి వో బడుపళ్ళు సర్ది ఇయ్యి. ఏమిటో నా పున్నెంకొద్దీ ఈ వడినా మరుదుల గలాటాలో ఆ జాడీ జారి పగలేదు."

"అదీ పగలికే మీ గుండె పగలిపోదూ ఈసాటికి! ఆ వెంటనే నా గుండె కూడా అనుకోండి."

ముక్కమీద కూర్చున్నట్టుంది నాకు, యూఫోం సోఫామీదే కూర్చున్నా ఆ మాటల్ని వింటూంటే!

అన్నయ్య పెద్దగా నవ్వుతూ, అవిడ వెన్నుపై చేత్తో కొడుతూ "ఏం

జోక్ జోకేవ్ - అవునుగాని మనిద్దరి గుండెలు పగలడం చూసిన వీడి గుండెలు పంటాయితే" అన్నాడు ఇంకా నవ్వుతూ.

"నా జోక్ కేంగాని - ముందు మీరు నవ్వకండి నాజోక్ కి దోక్ గలరు" అంటూ పళ్ళు తేలుతున్న కప్పని నా ముందుంచి; బెడ్ రూంవైపు వెళ్ళేరు.

"అబ్బబ్బా - జోక్ మీద జోక్ వేసి చంపకే."

"మరి నీకో!.. అసలివేమిటో చెప్పనలేదు" అన్నాను. కప్ప క్రింద నున్న పొడుగాటి హేండిల్ ని పట్టుకొని నోట్లోకి వో పండుపోనిస్తూ.

"నా - ఇప్పుడు మీ వడిన జోక్ మీద జోక్ ఎందుకు వేసిందో తెలుసా, నోటి వాననబట్టి! ఇండాక ఇంటికొస్తుండగానే వో నాలుగొమ్ములు బిగించేను. ఇప్పుడీ పళ్ళు పడితే యింక నేను కంట్రోల్లో వుండను. అవి కూడా తీసుకో. ఈ మాత్రం తింటే ఏచేయవు కాస్తంత మైల్డ్ గా వుంటుందంటేమరి! నాలుగైదు పడితేగాని ఏం రంజుండదు నాటికి "ద్రాక్షనవంలో నానేసిన ఆలివ్ పళ్ళు" అని అనువాదం చేసుకోవచ్చు గాని అంతా ఫారిన్ ఇంపోర్ట్! జపాన్ పేజీ! అక్కడి ఆడంగులు తెగ మోజుపడి గుటుక్కు గుటుక్కుమని వీటిని మింగుతారట!

ఒరే నువ్వు ఏం అనుకో. అంటే ఐమిన్ నువ్వేం అనుకున్నా నన్ను మాత్రం పల్లేత్తుమాట అనకూ అని నా అభిప్రాయం కేవలం విను.....

లైఫ్ ని ఎవరికోసమో రూయిన్ చేసుకోవడం ఉత్తినానెన్నో! ఇటీవ్ మై ఫోలస్ కనీసం ఫేమిలీకోసం కూడా నా లైఫ్ ని, నా ఆనందాన్ని నేను కాపాడే చిన్ చేయను. ఇటీవ్ మై డిటర్మినేషన్! అసలేవడన్నా ఎందుకు చేసుకోవా ంటాను? ఈ విలువైన జీవితాన్ని, ఈ అంతులేని అభిరుచుల్ని వీలైనంతగా అభిరుచున్నంత కాలం అనుభవించక ఎవరికోసమో ఎందుకు మానుకోవాలి? నాకు తెలుసు. నీ దృష్టిలో లైఫ్ విలువ వేరని. కాని నాదృష్టి నాదే అలా అని పన్నామకొన్న వారెవ్వరికీ నేను అన్యాయం చేసి నేను పాయిసాలు త్రాగడం

లేదు పైగా మరో ముఖ్య విషయం. నావల్లా, నాబలహీనతల వల్లా నన్నాను కొన్నవారు పాడైపోవడం నేను టాలరెట్ చేయలేను. ఇండాక నీవన్న పాయింట్ దగ్గరికే వస్తున్నా. నా పిల్లలు నా దగ్గరే వుంటే అంటే ఈ పోల్యూ రుడ్ ఎన్విరాన్మెంట్ లోనే వుంటే ఇక వాళ్ళగతి చెప్పక్కరలేదు. అందుకే దూరంగా ఎంతో దూరంగా వుంచేను.

నిజంగా నేను మనస్పూర్తిగా చెప్తున్నా. నాదీ నీదీ వాకే రక్తం. వొక్కొక అర్థరాత్రి నా పిల్లల మమతలకోసం నా పిల్లలచేతి తాకిడికోసం నేనెంత విలవిల లాడిపోతానో నాకే తెలీదు కానీ, ఇలా అనుకొనే క్షణాలాల్ని నేను కోరుండే చిలవంతంగా దూరం చేసుకొన్నాను. ఈ నా తీయని అందాల తీవితంపై నాకున్న మక్కువ కొద్దీ!

ఇక్కడ మరో సంగతి తడవాల్సి వుంది మరేం లేదు నీమనస్తత్వానికి తగిన భార్య నీకు జతపడినట్లే నా మెంటాలిటీతో సరిగ్గా పీకిథనిచే భార్య నాకు దక్కింది.

ప్రీట్, ఈ నా మాటల్లో వొక్క అక్షరాన్ని కూడా నువ్వు కామెంట్ చేయకు. ఇదంతా స్పృహతోనే మాట్లాడున్నా. నా మోతాదు బయటపడొస్తుంది.

అదేవిటింకా రెండు పళ్ళు మిగిలేవు నిజంగానే ఎనిమిది దాటేదాకా ఏం చేయవు. నువ్వనలు నోరు మెదపకుండా వాటిని నోట్లో పడేసుకు చప్పరిస్తూ హాయిగా వెళ్ళివడుకో." అని లేచి: "మరోరెండు మాటలు చెప్పాల్సివుంది.

"నాకు పిల్లలపై మనసులాగా ఈ నీరెండ వెచ్చందనాలపై నువ్వెప్పుడు మనసుపడినా ఎలాంటి అరమరికా లేక రా, నాకు సంతృప్తి కలిగించు. ఆలాగే ఇండాక ఏదో ఎకాంట్ చెప్పేవు..... ఇంటికి వెళ్ళిన వెంటనే ఆ డిపార్ట్మెంట్ ను ఎన్ట్రా చేయి ఇక నా కెప్పుడూ ఆ రకంగా బాధని కలిగించకు.... ఎస్.... ఇంకనే చెప్పడంలేదు. వెళ్ళివడుకో" అంటూ బెడ్రూంలోకి వెళ్ళేడు.

కప్పుకో వైన్ బోటాలు రెండింటినీ నోట్లో వొక్కసారి పోసేసుకొని,

బెడ్డింగు తీసుకొని పై అంతస్తుపైకి పోయేను. కలకత్తా వస్తే అక్కడే వడుకో వడం నా కలవాటు.

వెన్నెల కలకత్తా అందాలికి మెలుగులు ఓడ్డుతోంది దూరంగా ఆవైపు లీలగా కన్పించే హారా బిడ్డీని మెలికలు తిరిగిన వదిసీ; ఈ వైపు సుస్పష్టంగా కనిపిస్తున్న విక్టోరియా మెమోరియల్ సీ; ఓగుగా రోడ్లపై అర్థరాత్రి అవుతున్నా ఆగని జనప్రవాహాన్ని వాహనాల్ని చూస్తూ నిల్చున్నా. సిగరెట్ పొగల్ని వెన్నెల్లో కలుపుతూ.

"నన్నా! మనం ఎప్పుడు ఇంటికి వెళ్ళిపోదామంటే."

తృప్తిపడి వెనక్కి తిరిగేను. శేఖర్? "ఏం నన్నా. దా. ఇంకా వడుకోలేదా?" అన్నాను దగ్గరికి తీసుకొంటూ.

"ఇప్పుడే తెలివి వచ్చింది. మీరు స్వెట్టరు మర్చిపోయేరని తెచ్చేను."

"అరిసీ. అయితే ఇంతసేపూ నన్నా. నేనూ మాట్లాడుకొన్నవి విన్నావా?"

"లేదండీ. ఎందుకో ఇప్పుడే తెలివి వచ్చింది..... రేపు ఇంటికి వెళ్ళి పోదాం."

"అదేవిటి నేనింకా నా బుగురోజులు సెలవుపెట్టి వచ్చేను. ఇండియన్ మ్యూజియం, బాలవిహార్. బొటానికల్ గార్డెన్స్ ఇంకా ఎన్నో చూడద్దా?!"

"ఈసారి తమ్ముడూ వాళ్ళతో వచ్చినప్పుడు చూద్దాం. ఇంటికి వెళ్ళి పోదాం" అటు చూస్తూ అన్నాడు.

"సరే నీ యిష్టం. వెళ్ళిపోదాం రేపే వెళ్ళివడుకో."

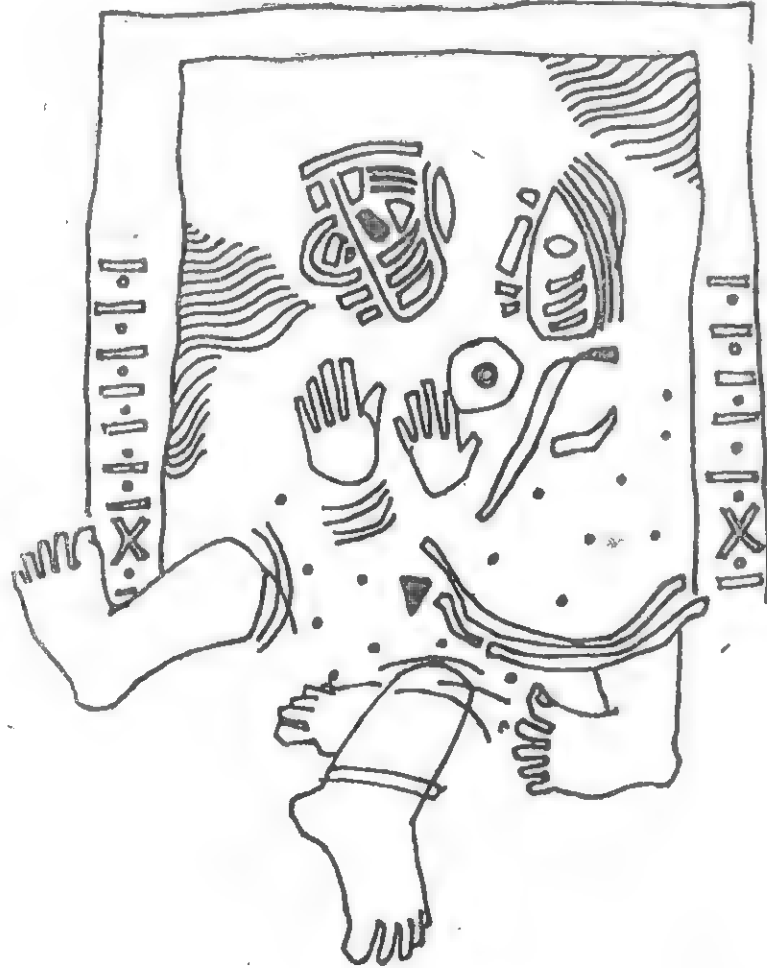
"నేను ఇక్కడే మీదగ్గర వడుక్కొంటాను."

“అరి రాస్కెల్! అదా సంగతి. దా. మరేం ఇవాళనుంచీ నవ్వు వస్తు “మీరు” అనిగాని “అండీ” అనిగాని పిలవకూడదు. తెలిసిందా!” అన్నాను. పక్కమీద పడుకొన్న వాడిమీద చెయ్యేసి పడుకొంటూ.

వాడి శరీరంనుంచి శ్రీనాథుడి శరీర స్వర్క నా శరీరంలోకి వెన్నెలకన్నా మన్నగా సుతిమెత్తగా ప్రసరిస్తోంది!

‘భారతి’, 1980 జూన్.

గీత

ముట్టె పైకెత్తిన యెలగొడ్డలావుంది వెలగడ కొండ! ఈ కొండగర్భు చెప్తేనే చాలు యెంత కొత్తవాడైనా సరే విజయనగరాన్ని యిట్టే పసిగట్టేస్తాడు. రాల్లు పొదిగిన నీలి ముఖమల్ కిరీటంలాగా కనుదూపు మేరనుంచి కనిపించే ఆ కొండ మీది భనంతి అలనాటి రాచరికం తీసికీ విలాసానికి గుర్తుగా నిలిచి వుంది. ఆ కొండ దిగూగా దక్షిణం తట్టుమీద నుంచొని చూస్తే—

వాకటి వాకటిన్నర కిరోమీటర్ల దూరంలో ప్రారంభమయ్యే నగరం పొలిమేర అర్ధచంద్రాకారంగా కొండని తాకుతూ కనిపిస్తుంది. ఈ మధ్య జాగాలో యెక్కడవడితే అక్కడన్న తాటి పెండెలూ యీత తోపులు; చెడురు మడుగువున్న వేరుసెనగ పొలాలూ; అక్కడోటి యిక్కడోటిగా వున్న తోటలూ; వీటన్నిటినీ అడ్డుగా చీలుస్తున్న రైలుకట్టా కనిపిస్తాయి. తలకొట్టిన చాటికాయ మీద ముంజెలు కనిపి.చినట్లుగా మాడు చెడుపులు కనిపిస్తాయి! తూర్పువైపు దూరంగా వున్న కిత్తయ్య కోనేటికి కొంచెం యెడంగా వీరబ్రహ్మం గారి మకమా. యేతవీధి కనిపిస్తాయి. ఇక వడమటి వైపు దూరంగా నగరం పొలిమేరల్లోంచి మెలికలు తిరుగుతూ బుచ్చన్న కొనేటిని. సరసయ్య కోనేటిని శృశానాన్నీ రాసుకొంటూ తిన్నగా కొండ వెనుక తట్టునన్న వెలగడ పూరికి పోయే నాటురోడ్డు కొట్టాచ్చినట్టు కనిపిస్తుంది.

వెలగడ కొండ నిండా దట్టంగా చెట్లుండడం వల్లా; వెనుకనుంచీ గోలను కట్టుగా కొండలూ వాటిమధ్యనున్న లోయల్లో చిట్టడవులూ వుండడం వల్లా అడపా తడపా కొండమించి చి.చువలూ, కలివి. గోలలూ, చిట్టడలూ, ఎలాగు బంటూ రావడం కద్దు.

కిత్తయ్య కోనేటికి వడమటి వైపున్న తాటిపెండె మధ్యలో దిగూన వీరాననంలో నింసాడలం ఖాళీ కల్లుకుండల మధ్యగా కూర్చొని, కాలికింది అదిమివుంచిన గీతబడితె మీది చిన్నసొట్టలో రాతిపొడి చల్లి కత్తిని సాన బడుతున్నాడు.

సాయంకాలం నీరెడ తాటి మొవ్వుల్లో పడి మెరస్తోంది. గాలికి తాటి మట్టలు వొకదానికొకటి మాటిమాటికి పూగుతూ తగలడంవల్ల గలగలమని శబ్దం వస్తోంది తాటి మామల వెనక నుంచి యెడ దిగున పడడం వల్ల నేలతా గీతల్లాగ పడిన నల్లనిదడలతో తెల్లని యెడ చారలతో జీరా చర్మాన్ని పరిచినట్లుంది.

సింహచలం సానబడుతూ పడతూ గీతాన్నందు కొన్నాడు.

“పన నేమర యీసంసారపునోవల - యిసుడుగ తిరగకురోరన్నా
పనిట కాయలో పురుగు నందపున - పునుక్కుమమరోరన్నా!”

ఇ.తలో అతని కొడుకు పైడితల్లి వో చెట్టుమీంచి దిగేడు. కండలు మెలి తిరిగిన ఇనపకమ్మిలాంటి శరీరం మీంచి చెరుట మెడుసుకుంటూ కాదుతోంది, నడుమకి చుట్టూరా చుట్టిన మోకు వీపువైపు నడుంకి కట్టిన బల్లకి తగలడంవల్ల టక్కుటక్కుమని శబ్దం వస్తోంది. మూతులికి పగ్గాం తక్కు బిగించి రెండు చేతుల్నూ పట్టుకున్న కండల్లోంచి తెల్లని నురగలు, ఎగజిమ్మ తున్నట్టుడగా తండ్రివై పోస్తూ “వోరయ్యా! మేటిమద్దెలక్కట్టిన ఏడతట్టల్తోకి నండేల నాలుగాటికే పూరా కల్లాడిసిపోనాది! యీ పోతుసెట్టు వొడిసిపట్టుగా పెండల మనం హులాటా సేసిన సెట్లనీ వొడిసేసుకొచ్చి నయ్యంటే కాగన్ను-తన్నలబంద - మున గుడిసె పూడనాగేసి ఆ కొండమీడున్న మేడ నాటి మేడన్నే పేద్దపు!” అన్నాడు. పదిలంగా కుండల్ని తండ్రి దగ్గర పెట్టి; చక్క నున్న తాటి మొక్కనుంచి వో కమ్మని కోసేడు. దాన్ని రెండుగా చేసి మేచి వొడుపుగా బొటనవేలితో నొక్కిరాస్తూ చిన్న గిన్నెలా మిడిచి కొనల్లో మడి పడేలా అకుమలేసి చక్కని రెండు పాయల్ని చేసేడు తన కత్తిని బడితెదగ్గర బెట్టి. సానబెట్టిన కత్తిని బల్లలో పడేసుకొంటూ, దిగున గొంతుల్లా కూర్చున్నాడు.

సింహచలం మాట్లాడకుండా కళ్లు మూసుకొని కల్లుకుండలకి దణ్ణంపెట్టి; కొడుకు చేతిలోంచి వో పాయను తీసుకున్నాడు. కూడలో నురగ చక్కకు పోయేలా మెల్లగా వుండి, చిన్న మట్టిమంత మంచి పాయనిండా కల్లుపోసేడు. ఆ పాయని దోసిల్లో తొణక్కుండా పట్టుకొని అలానే పదిలంగా పైకెత్తి

అకాశంలోకి కళ్ళు మూసుకు చూస్తూ కొంచెం సేపుంచేక; దివి కళ్ళకద్దుకొని కొడుక్కి అందించేడు. రె.దో.పాయలో తనకు పోసుకొని కొంచెం కొంచెం త్యాగుతూ—

“వోరి ఆసెట్టులో కడం సెట్లకి పోలికేటిరా? ఆసెట్టు వొనలచ్చిమి. నువ్వు మీయమ్మ కడుపుల పుండగా ఆసెట్టు పుట్టినాది దాని థానీబొరికిని మనకి నిదానంగున్నాది నూడు ఆసెట్టు నించి నాసేతుల్లో నాను తీసి పాలినానర. ఆసెట్టు బురుకుని ఆకాడ యెనగాడ రోడ్డు మడుంకాడి పుంతలపున్న వొంకర సెట్టునించి మాబాబు తీసి, నాను నీయంత జబర్దస్తీగున్నప్పుడు పాలినాడు. ఆ వొంకర సెట్టుకి నాను మీయమ్మకడుపుల పుండినప్పుడు మా తాత రెంక పాలినాడు. యేదో పుండనేక మనవిలా రెంకలు పాతుకోడవు! మొక్కొచ్చి పెరిగినాక నరకారోళ్లు అంతనేసి అబ్బారకి యేలవెయ్యడపూను!....నాను సెప్పేదేంటంటే ఆ సెట్టుకి జోడిగున్న సెట్టు యీ కవతం మొత్తం యీకాడికి నేడు యి నాక్కత్తితో గీతలెట్టినానంటే సాలు జిలజిల పూటనాగ సెపురుసు కొచ్చేల్తాది.

“యేటిర నీపిచ్చి గాని యేటి మనం పాడుకున్న అరపాతిక సెట్టు పూరా వొడుసుకుంటేనే మనం మారాజులవై! బవంతుల్నే పెల్లావేటిర అనా నూసినావా. ఆసెట్ల నీడలు ఎలగ్గీతలమ్మటా యెనాగున్నయో! మన బతుకు లన్ని నీడల్లాంటివిర ఆపెద్దోల్లందరి బతుకులు యెలతురు నటివిర! వోరి యెనాటెనాలోల్లెడరొచ్చి యేటి సేసిన మనవిడిగిలాగె పుంటపు! యీ పెపందకం నోంచి పూరాగా నీడలే కాడికన్నా యెగురుకు పోతయ్యేటిరా! నీడల్ని దొరకబుచ్చుకు తగిలెయ్యడవు! యెపురి వొసెం?! మన గెలసారపూ నుదుల్ల గీతా బాగుపడాల అంటే గానీ మనవెచ్చుడికింతెర మనవెక్కడ. మేడ లెక్కడ?! మనం అడప్పాతానంల పుంట ఆదిగనాగమేడలు అంటెత్తు నుంటాయర! మనం నచ్చినా ఆటి నందుకోలేవు! మనపు బెల్లాయీ సకొన్న కాడికి అన్ని సెట్లొకనాగ దిగితే కసింత నయంగ మరోడి కాడ సెయ్యి సావకుండ అప్పుల మనక్కుండ గడుల్తాదంతే. అతకన్నేలో మన కొరిగి పోతాదని ఆసెట్టుకోకురోరయ్య! ఆసె మాసేద్దది. నానన్నదంత.

“అటుయిటు పాటులు యీ సంసారం-

అపెలు నమ్మకరోరన్నా

మటుము పుచ్చిన కుక్క నందమున-

తొటతొట తిరగకురోరన్నా!”

అని యోత యసిదంగా సెప్పినాడో నూడు” అన్నాడు ఖాళీ పాయని దూరంగా విసిరేస్తూ.

“వారికి పోతాడో నేవో అకాసి పెటమైట్టిన సారాబట్టి నూసినా. యాకాసి తాదయ్య కల్లుపాక నూసినా తెలుసుకు పోతాది. అకాడికి యెవుటి లేని నత్తెలబ్బుద్ది నీకే వాట్టుకున్నాది. కల్లుతట్టికి నోవల్లు నున్నవయినా పువగనియవు. కనింతయినా కల్లు మురనంగున్నార మామిడిరకు వడిపోతవు. రోటాకలుపు కోప్పకోపుగందా! మరి మనవువాడుకొన్న పెట్టియేడు మూడు పెట్టు కియ్యేల రాకింకా పారైన దీనినేకు కల్లెటి దిగుతాది? కడు పెట్టుల నింది దింపింది దింపినట్టుగ అమ్మేసినామ! పి మరి మనవేటి యెనకేనుకొంటావో! సెప్పరయ్య!”— పైడితల్లి ఇలా అంటూనే వోరెండు ఖాళీకు డల్లి పట్టుకలేచి. ఎదురుగావున్న వోచెట్టు దగ్గరకి వెళ్ళి మానుకి మోకుని మెలేసి చుట్టి; చెట్టుకి దణ్ణాపెట్టి, కాళ్ళకట్టుకొన్న త్రాటిని మోకనూ మీదకు జడపుకొంటూ చెట్టెక్కడం మొదలెట్టెడు

“వోరోరి వొల్లకుండరేసి. యెదన అన్నేయాని కొగ్గి డబ్బు సేనుకుంటా నంటావేటిరా! అల్లెవురో గత్తర తినుకొన్నారన యేటి నవు కూడా రిందాని అవిరి పోతావేటిర సెప్ప నీ యెదవ బతుకు అన్నేయబ్బతుకు బతికేకన్న గంజినేక. సావడం మంసిదని వంట బట్టెనుకోరా బాగువడతవు. —వోరి! పెటమ్మ నా బాగారమ్మెత్తుకొని వో పాలి నా కాసి యెగడిగా నూడమని సెప్పి నూడరా. నూడగలుగదేవో?!!— నథ! తల్లెత్తుకు తిరగలేని బతుకెందు కెటి. మడిసి జల్మవెత్తినాక నిజాయితీగుండాల. ఆ తాదయ్య గాడు నీకు గురేటిర! అడెన్ని సుట్టు పోలీసుల పాలయిపోయిడో; అడిరకాయించుకొన్న సొమ్మంతా యెవగ రోగాలికి రొచ్చులకి కరుణయిపోతన్నారో వోరయ్య నీకు తెల్లేటి? మురగబెట్టిన తట్టి మడ్డి, గెజీ, రిట్టకాయల పులనూ— యీ నెక్కన నానా గడ్డి మురవరంగదింపిన కల్లులకలిపేసి యేటి యాళ్ళకాడ తాగిన పున్నేనికి

యేడు తిరక్కుండగానే సంవత్సరేటిర జనాల్ని?!! అల్లెనా సచ్చిపోతే యాళ్ళ దేటి!— యాళ్ళకి డబ్బే పెదానవై! పోనాది. నీ— నాబొందిల పేనం పుండగా నేను సెయ్యనూ సెయ్యసీను” అన్నాడు సింహాచలం రెండు కుండల్లోపున్న కల్లునూ కడవలోకి గుమ్మరిస్తూ.

“వోరి బాబూ! నీకా యారబమ్మంగోరి మటంకాది కబుర్లు పూరా తలకెక్కిపోనాయి-మరి నా కబురేటి రుసిత్తాయినే!.... నానేటి మనకాడ తాగడాని కొచ్చి నోల్లందరిని సంపేసి ఆ సొమ్మట్టుకు మనం మేడల్నేపుకొందవన్నా నేటిరయ్యో?!!— పొద్దొచ్చేక్కట్టిన నట్టిని పొద్దు గూకినాకా; మావీలేలక్కట్టింది పొద్దొచ్చేరాకా యిప్పుడవన్నాను. ఏరు నట్టెల కాడ వో అరనట్టి నెక్కన నీరు కలవమన్నాను. ఈ కాటికే గడమాయించుకు నామిడెగిరి పోతన్నావు.

వోరయ్య యీ యేటికి పాట పెట్టుకి నాలుగు పదులయిపోనాది. ఆ అపి పోల్లకి రివాజులిచ్చుకొనే తలికి పెట్టుకి యేబయిపయి సిలకయి కూకున్నాది. ఇంకేటి బావుకుంటావో! నువ్వే పరకాయించు నూసుకో” అన్నాడు పైడితల్లి మొవ్వలోంచి. కల్లుదిగిన కుండల్ని జాగ్రత్తగా తీసి, కొత్తకుండల్ని కట్టెడు. రత్తి తీసుకుని మొవ్వలో గెం వెన్నులకి వెడల్పుగా ఎడగీత చెక్కి; గీరావడి చుక్కలు నేరుగా కుండలో కడడానికి నన్నగా పొడుగ్గా చెక్కివుంచిన కమ్మ రేకుల్ని వెన్నులోకి దిగాన గుచ్చి రేకుకొనల్ని తట్టిల్లోకి జార విడిచెడు. తట్టి మీద గుడ్డా, తాచేకులూ కాకులు తాగేకుండా మూతేసెడు. మెల్లిగా మోకల్ని దిగూకి నెట్టుకుంటా దిగుతున్నాడు.

“అయితే నువ్వేనేదేటి!— అబ్బార పెంచెత్తే నువ్వేటి నీసేర్ది యెట్టు గుంటున్నావేటిరా! అరవయి పయిసాలున్న నీసాకాయని రూపాయికి నువ్వే పెంసుకుపోనేదేటి? మరి దానికిది సెల్లయిపోనాది కాదేటిర! నీ కలితీ కల్లుతో నీకాది కొచ్చినాల్ల కడుపులన్నీ గుల్లసేసి నీ కడుపు నింపుకుంటావేటిర! వోరి నువ్వేటి కానుకోవడం నేడు- నిలూనా సెడిపోతావుర. మనకెందుకేన- ఆ అన్నే యబ్బదుకు”- అని అంటూ సింహాచలం వో రెండు రాళ్ళని తీసుకొని వొకదాని మీద వొకటి ఉక్కుటక్కుమని కొడుతూ బిడేతే గతకరో మెత్తని రాలిపాది వడేలా చేస్తున్నాడు.

"అన్నేయ వన్నేయవని తెగకోవవైపోతన్నావు - వోరి బాబో! నాను నూటిగ అడగతన్నాను సెప్పుర! యాగీతపనీ యినాక్కల్లమ్మకు చితకడపూ! అన్నేయప్పనులుగావేటిర! మాసెడ్డ కబల్లాగేత్తన్నావు?!" చెట్టు దిగి ఉడుటుగా త్రొడిదగ్గర కొచ్చి కల్లుకుండల్ని పక్కగాపెడతూ కొడుకు అన్నాడు. పక్కన దిడితే పొడరున్న చిన్న గడ్డమూటని తీసుకొని మళ్ళీ తాను చెట్టు దగ్గర కెల్లేడు. మానుకి చుట్టూలా నేలకి వో అడగుయెత్తున కత్తితో నన్నుగా చెక్కిన చిన్న గతకలో పొడర్ అంటేలా చీమలు చెట్టుపైకెక్కకండా గుడ్డ మూటని మెత్తగా కొడుతున్నాడు. నల్లని మానుపై తెల్లని వెండి కంకణాన్ని తొడిగినట్టుంది. అలా చేస్తుంటే.

"యిదేటిరోరయ్య మరోయినాదేటి నా పనిల తప్పించుతున్నావు నీకేం నెరవ?!" మన పనికేటొచ్చినాదిర అన్నేయ పూ?!" మన కలవోల్లకి ఆనాదిగ యిదే కదేటి యిదాయకం. సెట్టులల్లిన్నమ్మకు చితకే వోళ్ళం మనకేటిర తప్పొరిగిపోనాది! అయితే వోరయ్య - గవేలూలో పీకెల్లరికే వోడికి, వొల్ల కాటిల పీనుగుల్నాక్కెల్లే వోడికి, బయిలుల కాండా యెట్టేవోడికి నువ్వేట న్నేయవెంచుతావేటిర? ఎపురి యిదాయకాన్నాల్లు సేసుకు పోడవుల అన్నేయ వేటినేదుర. మన పనిల యేదన్నా కలతీ సేసినావా; మన యిదాయకానికి యిరుద్దంగా ఎపురన్నాగాని పొట్టనెట్టేసుకొన్నావా. అదిగీదిర అన్నేయవంటే!" ఇలా సింహాచలం చెప్పుకు పోతుంటే పైడితల్లి దగ్గరున్న చెట్టని ఎక్కతూ దిగితూ వింటున్నాడు-

"వారె కల్లంటె సెట్టుతల్లి రోకానికిచ్చిన వారపెసాదపుర - వొన లచ్చిమి యిచ్చిన అమురుతపురా! ఈ పెపంచకంలో వొనలచ్చిమిచ్చే తేని సానాసానా గొప్పదిర. దాన్ని సెప్పినాక దీన్నే సెప్పుకు తీరాలిరా. మరండుకే గదేటి తేని దొరక్కండున్న యేలల్లా తేంటగలా. యెలగ్గొడ్డులూ దీన్ని జుర్రుకు పోతాయి. వోరి నీవలూ, కాకులూ కూడా దీనికెగబడతన్నాయంటే దీని యిలవెంతున్నదో తెలుసుకోరేయ్!

గాంధీ తాత నాంటి వోడు యీ తీపికల్లుకున్న యిలవని యసిదం సేసుకుని సారాబట్టిలన్నీ రద్దుసేయించి యీ గీతపని నల్లగుండాలని దీనించి నాడు రోరయ్య!

ఆ మద్దిల యిమ్మూల్ల పనిసేసె పంతులు బాబోచ్చేవోడునే. ఇది తాగ టానికి. ఆ బాబు మా గొప్పగ అదేటో యింగిసీను మాటలతో సెప్పినాడునే! నాకేటి నోరు తిరగదు. యీ భూపెపంచకంలో - దంపుడు బియ్యమిచ్చే నత్తువా; ఇదిగీ తీపికల్లిచ్చే నత్తువా - మరేకాదా, నేవేనేపుటోరయ్య!" అని అంటూ కొడుక్కి మరో పాయకల్లు అందించి; తాను కొంచెం పోసుకొని మళ్ళీ అందుకొన్నాడు.

"అసలు దీని యిలవ మనోలైపురికి యసిదవేగానేదుర! యేటి మన కులపోల్లంతా సంగవెట్టుకొని; అయిదరాబాదు నడనోకి వనోన్నాకన్ని అంప గానే అయిపోనాదేటిర! వారె యెందుకిరయన్నీ - సంగనాకను! - మవ్విను కున్నావోనేదో - మొన్న తాగడానికొచ్చిన జవానుబాబు సెప్పినాడుర - పేపరుల నదువుకొనేదీ సెప్పినాడుర! ఆ సెన్నవత్తనం నరకాటోల్లు యామద్దిల అన్ని యిమ్మూల్ల నదువుకొనే బుద్ధోల్లందరికి పొద్దు గూకలా రివాజుగ యీ తీపికల్లు మోతాదుల తాగింసేనాగ తాకి దిచ్చినారట వోరయ్య యినుకుంటున్నవో నేదో! మన కన్న ఆల్లే మిదునుగ మంచిపని సేసినారు కాదేటి!

దొరికిన కాడికి రోజు కిడవకుండ యేరు పొద్దులమ్మటా తీపికల్లు తాగిన మదిసి యెనాగుంటడు తెలసా - యినవ కవిసీ నాగుటాడు తాటికల్లుని తాగి నోడు తాటి సెట్టునే పూపెయ్యాల! యాముదనట్టపోల్లు అల్లాగి పోడానికి తొట్ల రిమ్మిరెక్కిపోడాకి మురసంగున్న కల్లు తాగి మన పడవు తీత్తున్నారగాని మన కేటిర తప్ప!

వోరి పెవినెడుతున్నావో నేదో - మరోటినుకో! మా బాబుకాలం తీరిందాక మనకి పాట నేడు పాడూ నేడు. మురసంగ కల్లమ్మకానే వోడికే పాట. మనం తట్టికి పయినింత గొద్దినున్నంపులివి కల్లోడిసి పట్టనాక తాటి తెల్లం వొండుకు చితకేవోల్లం. ఇయ్యాలకి జనం ఆ పూసే మరిసిపోనారు. జరుగుబాబు నేక ఇయ్యాలకా తెల్లం పడునే మనం మడిసిపోయి ఆ దొగ్గేని యీ తీపికల్లుకే అవిరేపోనాం" అంటూ మూస రెండు కత్తులూ బడితెమిద పెట్టి; తాటాకులు కొని బదారు పాయలుచేసి; ముంతసి, నీసాని కడవ దగ్గర గడ్డిమిద పెట్టి; కావిడితీసి భాగీకులదలు జాగ్రత్తగా సర్ది పేర్చి వుంచేడు.

“వోరి బాబా! నీవో నాకేటివాని - నేనా యెవగదా తోవకాడి వుంటకి యెక్లాతాను నానొంబిందాక పదిలగుండు” అంటూ తండ్రి సరిన సరణజామానీ కావడినీ తీసుకొని పైడితల్లి బయల్దేరేడు.

“వోరి పిటంసేపు సరకాయించుకెల్ల కూడదేటిరా! మా యేడి మీదన్నావు ఆ కుర్ర మూకెపురయినా కంటబడి నారంటె యిరుసుకు పడిపోకురయ్య - నా నొల్లకొనేది నేమ. నీ పని చూచుకు బేగి పాత్రా. ఇయ్యాల మటంకాడి బజనకి నా నెల్లాల. వోరోరి ఆ కడం పెట్టుకాడ నేలంతా మెన్నోడిన నీనుక్కీ ఇవట గుంటాది నిదానం గెల్లరోయి!.... వోరి నాడు మరిసేసానామ - మటం కాడ బుడ్తోల్లందరూ “గీత తాతా! యేత తాతా! అని నా సేతులట్టుకు సుట్టారా తిరుగులాడతాత్రా - ఆల్లకి నేతగున్న తాటి మొవ్వో యాత మొవ్వో కోసొట్టు కురారా!” ఇలా కొడుకు కనుమరుగయ్యే దాదా సింహాచలం అంటూనే వున్నాడు.

బాగా సాయంత్రమైంది గూళ్ళకి వెళ్ళే పక్షులగోలా. గాలికడిలే. తటా కుల గలగలా మినహాగా అంతా ప్రకాంతంగా వుంది. ఆ ప్రకాంతతని రెండు మూడు నిమిషాలు తగ్గం చేస్తూ వోరెలు టకటక మని వేగంగా పోయింది.

కృమంగా వొక్కొక్కడూ తాగడానికి వొచ్చి వెలుతున్నారు. ఏవేవో కబుర్లూ, ధబ్బులు యిచ్చి పుచ్చుకోదాల్తా జరిగిపోతున్నాయి ఇంతలో

“వోరి మావో యెనాగున్నావేటి? మా యప్ప బాగున్నదా? మీ బుడ్డో లిద్దరూ సేతుకంది కొచ్చినారా” అంటూ ఎరకయ్య వచ్చేడు. చేతనందితో వున్న రెండు ఖాళీ బీరు సీసాలిని తీసి కిందపెట్టి సంచిపరుచుకు కూర్చున్నాడు.

“యేటేటి యెరకయ్య - వోరోరెన్నాల్ల కవుపి నినావురా! ఆనాడెన్నినావు అద్దదే పోక మరిటునేడు. మమల్ని వొసాలి నూదాలపింపిన నేడరా! యిప్పు డెక్కడేటి నవుకిరీ? - నా యాడది అనాగే యింటిల సాకతన్నాది - ఆ మడ్డిల మా పెద్దోడు తాడేలు కాటుకి తాటిపెట్టు మీంచి కూలిపోనాడు రా..... యేటో ఆడేటి నా మాట నినుకొనే రకవేటి? మా యిద్దరినీ పరుకు సేయకుండా యేరుబడి పోయి సారాబట్టి యెట్టినాడు. ఆడన్నేయవే తాడేలు గొచ్చి మా కడుపులు కొట్టేసినాడనుకో!.... నువ్వెల్లెతలికి నీన్నగుంటు గుండేవోడు గండా ఆ పైడితల్లిగడే యియ్యేలకి మమ్మలిద్దరినీ సాకతావొత్తన్నాడు.

అడికింకా పెల్లి సెయ్యాల.... నన్ను సూత్తన్నావుగదర. నానిలా బయటి కవుపింపడవే దేనికి పనికి రాకుండ గున్నామర. యేటో పైడిబాబు గోడు రసురుకు కూకోమళ్ళా పొద్దుగూకలా యింటికాడందనేక వో సుట్టిలా అడికి సేలి సాయంగుటానని వొచ్చి కూకుండబడిపోతున్నాను. యె నాగుండే వోన్నె లాగయి పోనానా నూడర. కాటిక్కాలు సాపుకొన్నట్టయిపోనాదంటె!....

‘నచ్చేటందుకు పుట్టియున్నవు - నందుల దూరకు రోరన్నా!
యెన్నాల్లండిన యవుడు యడవడు - యెండుకు జడిసేవోరన్నా!’

వోరెంత బాగా సెప్పినాడో యినుకొన్నావా” అంటూ పింహాచలం వో సాయనిండా కలుపుోసి ఎరకయ్య కందించేడు.

“నీ సేతుల్లో యిచ్చినావని తాగతన్నాను మావో! అదేటో యీ పూరొగ్గేసి కొత్త నవుకిరీలో కుదురుకొన్న కాడినుంచి వోరయ్య నానాకటే తాగుముచ్చ నయిపోనానంటె నమ్ముతావుర! వోరి నాను తాగడానికి బుడ్డెత్తి నప్పుడల్లా యిసిత్తరంగ నీమాటలె యినిపించేవిర?! ఆ సారాకాయల నవ్వగు పించే వోడివిర! తెగ గింజుకునాడిపోయి నీవరికి ఇసాకవత్తనానికి బడివీ ఆయ్యే కాడికి నా ఆడదాయి మీ దొట్టేసుకు పూరాగా తాగుడొగ్గేసినానురా! ఇయ్యేలకి దాని వోననకె యెలవరం వొచ్చినట్టయి పోతాదిర.... అయ్యేల కియ్యేల మల్ల యీ తీపికల్లు రుసి సూత్తన్నాను “అని సాయని కల్ల కడ్డుకొని తాగుతూ “మనూరు జిల్లా అయినాదో నేదో నాదేన యిటు తిరిగిపోనాది. సానా కౌకులడి యీ పూకుల యెల్లాపీచునోకాచ్చేసినాను... వోరె అందిలున్న మా ఆపీచరు మా గొప్పోడునే. యిసాకవత్తనంల వున్న అడి నేస్తగల్లతా వోరయ్య యేం సదువులుర ఆల్లవి! కూకున్న కాడినుంచి నెక్కుండ అనాగ్గాజు బుడ్డిల యేటేటో వోసుకొని సారాదీపం కాడెట్టి దించి అనాగటి దిక్కే సూత్తూ కాయితాల యేటోటో గిలుక్కుంటూ వుండిపోతార. యియ్యేల కల్లంత యీ పూరొచ్చి నారు. మా ఆపీచరూ ఆల్లా కనగా పునగంగా కూకొని యీ తీపి కల్లంటే యేటో యిసిదం సేసుకొందావని మూడు సుట్టులు యేకాడినుంచో కల్లోట్టుకొచ్చి నాబందేక యిసిక్కుంటున్నారుర. నానాకటో రకవుర వొట్టుకొత్తానని నీదగ్గరకు లగెత్తుకొచ్చినాను” అంటూ జేబులోంచి వో పదిరూపాయల వోటు తీసి పైడితల్లి చేతిలో కుక్కుతూ “అల్లిమ్మ నిచ్చింది - కాదనుకుర” అన్నాడు సీసాలకి మూతలు తీస్తూ.

“యెంత గురివుంచినావుర నామీద! సానా మంచిపని సేసినావుర తాగుడొగ్గేసి! వొరె నా యాదంగిని వోపాలి నూసిపోవేటి. తెగ నంబరవడిపోతాది! సిటం వుండర మా బుడ్డోడొత్తాడు. నా కాలంవాడు నా నెట్టగుండేవోడిని అదిగనాగి అచ్చుమచ్చు గుంటడంటది మీయప్ప అడిని నూసినప్పడల్ల. నూసెట్టుగాని వుండరహా” అంటూ కల్లుపోసిన సీసాల్ని పక్కకు పెట్టేడు. సింహాచలం.

“నిదానంగా మల్లోసుట్టు నా యాదంగి నొట్టుకొత్తాను నేర. అల్లంతా నాకోసం కాసుక్కుకుంటరని తొందరగున్నదంతే. ఇక యీ పూడల గిడేటి మా కాపురవు.... వొరె యెవుర్రా మొన్నా యెనగాడ కొండకాడ సచ్చిపోనాడు?!” “అన్నాడు ఎరకయ్య లేవబోతూ మళ్ళా కూర్చోని”.

“అల్లా పొలిమేరకాడ రంగులమేడ నేకర - అందులుండేవోడు బుర్ర మీసాలెట్టుకొని! అడికొడుకు సానా సిన్నవయసే యేదో గొప్ప నదివే సదువుకొని ఆడి నేస్తుగల్గిని వోటాదార్లుగెట్టుకొని కాకిముచ్చి పేట్రే యెడదా వనుకొన్నాడు. కాకిముచ్చి దొడుక్కర్తో నేదో అని ఆతన్ని ముచ్చికొడ కాడా ఈతన్ని యీకొండ నుట్టారా తెగ యెతకతన్నారట ఇదిగింతలో వో వొండ లోకి యెల్లినారా నేదో అంతే నోపల తొంగున్న యెలుగ్గొడ్డొచ్చి అక్కడకక్కడే యీచిని పీకి నంపేసినాడీర!”

“వొరె నాను నమ్మింది సెబతా నినుకొంటావుర?!” అడిబాబు ఆ మేడెలాక్కట్టినాడో తెలుసా! నా నింతున్నప్పుడుర ఆ నెల్లిమల్లెకు పూట గడ్డనోకి యెగడట్టు కొచ్చేసి నాడిటరా వోరయ్య ఆ నీళ్ళన్నీ పొంగుకొచ్చి ఈ మూడు కోనేర్ల జలవుతో ఏకవైపోనాయి. యీ పొలిమేరన్నీ కొండ తట్టుదాకా యేకంగా జలమయవైపోనాయర. వొండలమందికి జెనం సచ్చి పోనార.... అదిగలాంటి నమయవుతో యీ మీసాలోడు లేనేడవు అరువు తెచ్చుకు “మాయమ్మ నచ్చిపోనాడిరోయ్” అని అన్నేయంగా మాటపుట్టింది సెవాల మర్దిలోడి తిరిగినాడు ఏ సెవంముక్కు సెవీ యిలవగుంటే ఆ పీనుగు మీదీడు ఇరునుకు వొడిపోయి “వోలమ్మో” అని రాగాలు తీత్రానే ఆ ముక్కు సెవులకున్నవీ సేతులకున్నవీ వొల్పుకు మడిసేసినాక “వోరయ్యో యిది మా యమ్మ కాదురోయ్” అని మరో నదురుగున్న సెవం కాడికి

లగెత్తుకుపోయేవాడు! యిదిగో యీ నెక్కన అన్నేయంగా మడిసిన డబ్బుతో మేడకట్టినాడు. మరాడు యేవయిపోనాడనవేటిర?!” ఆ మర్దిల గుడ్డిల అడుండగ రలివి! గోల పంజాదెబ్బ కొట్టి దిక్కులేని సాపు నంపినాది! ఇంకా అన్నేయం తీరనేడు — యిప్పుడీ బుడ్డోడమాయకంగా యెలుగ్గొడ్డుకి బలయిపోనాడు.

అందరవెల్గోప్రోడం తప్పదు. బతికేటి బావుకోవాల సెప్ప? పున్నన్నాల్లు నాయపుగ గుండె మీసెయ్యేమకు బతకాల. అసెలుపెంచు కొన్నాడీకి, అన్నేయం గున్నోడికి అడప్పతనవు తప్పదుర. వొరె నానన్నదానికి యిద్దరి సాపులూ నిబద్ధిగావేటిర?!” దీన్నంత పక్కంగ యినిదంపేసినాడో యన్నకో—

“పస్సాని సేలవయి బాలి వొడియున్నావు-

పుచ్చులొగ్గి యున్నారు నిలకా

పుచ్చుల వొడసేల! పూపిరి వొగ్గసేల!—

అనందపూ మనకేల నిలకా”!

ఎరకయ్యలేది “వోరి నీకు దన్నవురా! నువ్వెప్పటి కొక్కనాగే వున్నావుర. నీయంత నూటిగెవురుండగలరా. యేదో నీ పిచ్చిగాని! యీ రోజుల అన్నేయానికి యెంత దూరవుర గుండామన్నా యీ లోకవే! వుండనీడర సివ్వాసెలం! అయిన కాడికి సెయ్యెగ్గుకు పోవల్నంతె అలాక్కానోడికి కూడనేడు - మరిదెలాగరా?!”..... వొరె పయిడి బాబింకా రానేదుగాని నానెల్లొత్తానుర - అకాడ అల్లు నాకోసం కాసుక్కుకుంధిపోతారు” అని సీసాల్ని సంబీరో పెట్టుకొని వెళ్ళిపోయేడు.

ఇంతల్లో పైడితల్లి వొక్క పుడుటున గబగబ వొచ్చి కాచిల్లో వొకవైపు వదిలంగా పట్టుకు తెచ్చిన కుండపెంకుల్ని తండ్రికి కనిపించేలా వో చెట్టువర గుమ్మరిస్తూ అండుకున్నాడు— “యల్లిడిగిటు నూడరయ్య— నీ సత్తెకాబ్బుద్ది కేదొరిగినాదో! నట్టంన్నీ యెనాగ బొక్కలెట్టేసి యిరక్కొట్టినారో సూసుకోరా! యిదిగిదంతా ఆ యన్నూల్ల నడవు లెగ బెట్టే ఆ పొలిమేర యీడులవున్న గుంట నాకొడుకులు సేత్తన్నపని. ఆ కుర్రనచ్చినాల్ల నొట్టుకు సెట్టుకోడి సెప్పన తడవలెట్టి యిరిసికట్టెయ్యాల. అయినాక నేపాలం రువ్వలొట్టుకు తొక్కలొడిసెయ్యాల. అయ్యాల గ్గాని అల్ల తలకెక్కరాల్లేటి సేత్తన్నారో—నా

తడో యేదో! ఆ యాదుల కంతనెక్కా వోనుట్టు నా తడాకా అంటేదో దసి సూపిత్తానానంటే నువ్వేయెనక తీతన్నావు. ఈ నెక్కని నువ్వే ఆ పోకీరి నచ్చివోల్లందరికీ అయిచేసినావు" అని ఖాళీ కుండల్ని గునాపెట్టి కాచిడిని పక్కనపడేస్తూ మళ్ళా అందుకొన్నాడు. "వారె బాబో! నీకేటి పట్టనేదర— నువ్వొల్లకుండ కూకో— నానాల్ల పని నూసుకుంటినిక!— ఇయ్యేల కారేడు, నుట్టయి యెన్ని నట్టిల్ని పగలగొట్టేసివో— ఆతన్న పోగడున్న కుండ పెంకుల్ని సూడర— గుండె సెవయి పోతాది! మనకేటి ఆ తట్టిలన్నీ పుత్తి పున్నేని కొత్తన్నాయేటిరయ్య! కుమ్మరి మారెమ్మ తట్టికో నలయి పయిసా ల్నెక్కన గుంజుకుంటాల్సిన్నాది. యీ జరుగుబాటెనాగవుద్దో నువ్వే సెప్పర" అని వొచ్చిన యిద్దర ముగ్గురికీ కల్లు అమ్మి దూరంగా కూర్చున్నాడు.

"వోరయ్య! యెదుకనాగ నోరు సేసికొంటావు! అంతడరితం కూడమర— నిదానం గుండాలి మన గెలసారవు! వొక నెక్కనుండకె యియన్నీ యీ రీతి గున్నాయి ఆల్లనని యేటి నాబం. మనం నోలొదేసికోడవే! మిగిసిపోతాది— మన నొనటిల గీత బాగోనేదంతే" ఇలాతండ్రి అనీ అనగానే సర్రున లేచి నిల్చుని చేతులాడిస్తూ కొడుకండు కొన్నాడు—

"యేదోరయ్య అంతా మన గెలసారవు! గీతా అని కూకుంటే కదురు తాదేటిర?! రేపీకాడికి కొత్త నట్టిల్నేకపోయినయ్యంటే మరి గీత పనెలా జరుగు ద్దోరయ్య? దబ్బోను కొట్టుకొచ్చినా ఆ కొత్త తట్టిలన్నీ నీళ్ళలెంత నానెట్టనా నయిమని కల్లు సగానికి సగం నాగేత్తయి!— ఆనా ముదనట్టిపోల్లందరికీ కల్లు నెత్తికొచ్చినాయెరయ్య! యీ కంటిరి నా కొడుకులందరికీ నడుపు బబ్బుతాయని నెలకింత సొప్పన సరకారోల్లు డబ్బులిత్తన్నారు ఆ డబ్బులు కరువయ్యేదాకా మీసం రానిగుంట నచ్చినాడు కాడిమంచి వొల్లు తిమ్మిరెక్కించు కోడవె! డబ్బులయిపోనాక కుతీతీరక యిది గినాగ రాల్సొట్టుకు తట్టిలకి సిల్లుతెట్టి తాగడవ! రివాజయి పోనాది.

"వోరొల్లకుండరేసి— దీనికి దానికి ముడెడతావేటిర! యేటి నీ కలపోల్లని నడుపుకో వద్దన్నారేటి?! మర్రిల ఆ పూసెందుక— ఆల్లేటి యీల్లని తాగి దండనా లాడమన్నారేటి. కనింత వోరుసుకుండా! యెడబోడు నొన్నొట్టుకు అన్నేయపుగ కొట్టినా నువ్వు బరాయిండుకు సాంతంగుండాల— ఆదిర మడిస

న్నవోడికి కావాలన్నీ..... ఆల్లేటి వొట్టి కుర్రకుంకలు. అల్లనొట్టుకు తన్ని గలాటా యెట్టినావనుకో— నీకేటి వారిగిపోతాదిర! ఆ గలాటా అదిగనాగ ముడిరి పోతాదంతే..... నువ్వు యెదుపొద్దు లాల్లేటి. సేసినా సాంతంగ వోరుసు దుండరా— ఆకాడినుంచీ ఆల్లు నీ జోలికొత్తారేటి సూడు! అదిగనాగ నీ మంసి తనవెట్టుకొని యెదుబోడిని మంసోడిగ మారుసుకు రావాలన్నీ....."

"యెల్లెల్లోరయ్య— యెల్లి ఆ మటంకాడో మంజిరంకాడో పొద్దుగూకులా యియన్నీ అందరినుకొనేట్టు సెప్పర నాకాడ కాదు!" అంటూ పైడితల్లి కాచిడితో కుండల్ని ఇంకాకొంచెం కల్లున్న కడవనీ నద్దుకొని ఏత వీధివైపు బయల్దేరేడు.

సింహవలం లేచి తన మొల్లో దోపిన నోట్లా చిల్లరాతీసి కొడుక్కిచ్చి రెండు ఖాళీ తట్టిల్ని పట్టుకొని కొడుకు వెనకనేనడుస్తూ మెల్లిగా అందు కొన్నాడు—

"వారె ఆనంగలింకొగ్గేసి— యిప్పుడు సెవతంది నానెండుకు సెవత న్నానో సెవిన్వెట్టుకోరా!.....వోరం రోజుల కాడినుంచీ నానుసూత్తన్నాను!.... ఆ కీపికల్లు సిటంబో యిక్కడ అమ్మకవైపోదేటిర— అదెండుకింటికెత్తి తెలత న్నావు? నాను నిదానించుకు చూసి నాకే నిన్ను నిగ్గదీసి అడుగుతున్నాను.— వొద్దుక అనాగ మురగబెట్టినాక నానాగడ్డి కలిపి మురనరంగ అమ్మకుర— తాగి నోల్ల కడుపులన్నీ దొలిసేత్తది. అందిల తాటికల్లు మురనంగున్నాదంటే కీల్ల పట్టు లొగ్గేత్తాయర— అయినాక వోతంకూడా కమ్మేను కొత్తాదిర. యెడవ అనగా జెనం రంజుగులిదనీ; సేసే బండ సాకీరి తెలనియ్యదనీ; తిమ్మిరెక్కి కాయకట్టం మరిసి తొంగులిదచ్చనీ— సెవబోడిసి తెచ్చుకొన్న డబ్బులన్నీ మనకోసి తెగతాగిపోతార. అయినాక ఆ రికసా నాగోవోల్లా కలాసీవోల్లా కాల పట్టులొగ్గేసి రికసాన్నాగలేక బడవులెత్తనేకా సేత్తా కడుపు లొట్టుకు టమ్మ నుట్టుకు పోతారా.... ఆల్లపెల్లాల పిల్లల పుసురెవరికీరా తగుల్తాది?!.... వొద్దుర నా మాటినుకో. కింకపట్టు వొగ్గేసి నాను సెప్పింది తలాయించకుండ ఆ కడవ లాన్న కల్లు ఇదిగిల్లిక్కడె అమ్మకింటికెల్లరా." అంటూ కొంచెం వేగంగా అడుగులేసి కొడుకు దారి కడ్డొచ్చేడు.

“అదేటి నేడునే! అద్దనెగు.... నానేటి అమ్మన్నే!.....యియ్యాల. నా సంగతకాల్లోచ్చి నరదాగా బాలు సేనుకొందవన్నాడు. ఆల్లకోసం వొట్టుకెలతన్నాను.” అన్నాడు తండ్రి మొహంరోకి చూడకుండా పక్కగా తప్పుకొని మెల్లిగా ముందడుగేస్తూ.

“నఫ్ యెదవా— నా కడుపున సెదబుట్టినావుర. అన్నేయం సేసింద సాలక బొంకులాడ తవుర . బొంకులు!?!.... ఆకాడికి నాని దిగివృధన్నదంత నాను పుట్టించినానంటావేటిర యెదవ నాకాడక! నాకేదో అనుమాన మొచ్చి మెదన కుండ నాలుగు రోజులు కాడి నుంచి పరకాయించుకు సూసుకొత్తన్నాను. ఆ పెంటయ్యగోడు సోయంగా నీకాడ మొన్న తాగొచ్చి నాకు సెప్పినాడు గాదేటి అడివి నానే అంపినాను. వొక్క సీసాకాయ తాగొచ్చే తలికె అడికి దిమ్మతిరిగిపోయి నుక్కలపుపింసి నాయట?!... ఆకాడికి నానెండుకేటని నిన్న మీయమ్మతో నీకు సెప్పించినాను....వోరి ఆ రిట్టకాయల పులుసూ, కల్లు తట్టి మడ్డి, గెంజీ - ఇయన్నీ కలిపేసి ఆల్ల కడుపులు దొలిపేసి అల్ల పెల్లం పిల్లల కడుపులు కొట్టి నువ్వు గుంజుకుంటున్న ఆడబ్బు రంగూ, యానీ సేతిలో వున్న డబ్బురంగూ యేరితిట్టి గుంటదో.....కల్లుంటే యిప్పుకు సూదరా అవుపిడి?!.....నీ.....!అన్నాడు సింహాచలం మతం తోవా యేతవీరి తోవా విడే చోట ఆగి.

“బజనకేలపుతున్నారెల్ల.... నాకు నీకు నరిపడనేడునే! నారా నీదారి యిదిగినాగె యేరడిపోతన్నాయి..... నానిక యెల్లి పోతన్నాను” అన్నాడు పైడితల్లి నడుస్తూ.

సింహాచలం తక్కున అదోలా కొడుకుని చూసి ఏమనుకున్నాడో— కొడుకుని అనునరిస్తూ వో రెండడుగులు వాడి దారిలోవేసి ఆగి—

“వోరోరి . అనాగనకూడదని యెన్నిసెట్లు సెప్పినాను - మల్లదిగనాగే అంటావేటి?!... “యెల్లొత్తాను” అనేవేటి?!.....నన్నమ్మకొన్న మాట నీకు సెప్పినాను గాని నానేటి సెట్టంతన్న నీకు సెప్పగల వోదనేటి?! యెల్లిరా— నీకేటనా బాగనిపిత్తాదో అనాగెయ్యి!” అంటూ చేతుల్లో వున్న కుండల్ని

మెల్లిగా కావిల్లో నర్దేడు - కావిల్లోవున్న ఈత మొవ్వు తీసుకొని, వో ముక్క చిదిమి కొడుక్కిచ్చి మిగతాది పట్టుకొని మతంవైపు తిరిగేడు.

ఏత వీరిలో వుండే ఏతవాళ్ళు సంవత్సరంలో నాలగైదు నెలలు గీత పనితోనూ; రెండు మూడు నెలలు తాటికమ్మ పనుల్తోనూ; మిగతా నెలల్లో ముంబెల్లా, యాతవల్లా, లేగలూ అమ్మకొంటూనూ బ్రతుకుతారు. ఆడవాళ్ళు తడవలు తీయడం; తాటినార నుంచి యీనెలు తీయడం చేస్తుంటారు. ఈనెలని రోడ్లపై ఎండబెట్టి కట్టలు కట్టి; ఎందుకో ఎక్కడికో తమకే తెలికుండా దళారీలకి అమ్మకొంటారు. ఆ కట్టలు ఇటు బ్యూల తయారీకి మనదేశంలో ఎక్కడికో వెల్తున్నాయంటే నమ్మినా నమ్మతారేమోగాని; కలకత్తా మద్రాసుల మీదుగా అటు జపాన్ లాంటి పైదేశాలకి అవి పోతున్నాయంటే వాళ్ళనమ్మ నైనా నమ్మలేరు!

ఆనాటిరాత్రి అన్నం వొండుతున్న ఆరెమ్మ తన కొడుకు తెచ్చిన కల్లు తెచ్చినట్టే యింట్లో వుంచేయడాన్నీ; యింటిముందు నలక మంచం వేసుకు కూర్చొని కల్లుకొచ్చిన వాళ్ళందరికీ లేదనిచెప్పి పంపేస్తుండడాన్ని వోకంట కనిపెడుతోంది.

“మీ బాబుకి రారితంతా బజనతోనే తెల్లారిపోతాది. నువ్వు నెగు—కూడు పుడుకెట్టేసినాది” అంటూ ఆరెమ్మ పుడుకునేళ్ళ కుండనితెచ్చి గుమ్మం దగ్గర పెట్టింది.

మళ్ళీ యింట్లోకి వెళ్ళి రాజుకుపోతున్న మంటని వీలైనంత తగ్గించడానికి ప్రయత్నిస్తూ పొయ్యిలో గోగువుల్నిల్ని దిగనన లాగి. పుడిసిలితో నీళ్ళని మంటపై చల్లి మరీ వొచ్చింది! లేచొచ్చి పైడితల్లి వంటపై వేణ్ణీళ్ళని చన్నీళ్ళతో తొరిపి దోకితో పోస్తూ ఆరెమ్మ—

“వోరయ్యా నానుగాని మీ బాబుగాని యింకెన్నాల్లుంటవో సెప్పర! మా కింకయెవుడున్నార?!.....మమ్మల్నింత బూడిసేసిందాకన్నా ఆ మున నోడి మాటకి కనింత సెల్లుబాటుండేనాగ మెదనకుండ నువు నడుసుకు పోకూడ దేటిర!....మాటకాడ మాటాడుకుంటు మీ యిద్దరినాగ నజావుగుండకుంటే— నా నెందిల వొడిపోడవో సెప్ప” అని అంది యేడుస్తూ.

“అదేటి మర్దిల నువ్వేడునుకుంటా వేటోలమ్మా!..... ఒల్లకుండె హెయ్!.... నానేటి సేసినానాసెప్పు నానాడి కొడుకును గాదేటి? నాను తప్పు సేసినానని— ఆడుకాదు— వోలమ్మ నువ్వొప్పుకొన్నావంటె— యిగిగో దోకి కర్రతో నన్నొట్టుకు సితకబాదె నానేటి నెవవెట్టును! నానేటన్నాను యీ రోజుల కడును పూరికే సేంరాదు నాగా పెరిగిపోతన్నాది. ఆడన్నేయ వన్నేయమంటూ యినాక్కూకుంటే నీ సెవుల్లి ముక్కుగ్గి పూడనాగి యెన్నాల్లినెక్కని సరిపుచ్చు కుంటవో! సెప్పెహెయ్!”

యింకేటున్నాది.....మల్లోచ్చె పున్నాంకల్ల తేంటగలు వట్టాగ్గేసి తాటి సెట్టెక్కి కూకుండిపోతాయి. యింకేటి మిగల్లాది! యీ నందిల ఆ పోకిరి నచ్చి నోల్లు ఆ పెండిల మొత్తం కాడికి వొక్కసెట్టుకి వొక్క సుక్కన్నా వొగ్గడవు! నేడు సరిగంటా తట్టిల్లి తట్టిల్నే యిరక్కాట్టి పోతన్నారు. యీ నట్టవంతా యేకాడికి పూడును కోడవో! వోలమ్మ నువ్వేసెప్పే నానినుకొని మెదనకుండ సజావు గుండిపోతాను!— అంటూ వొళ్ళు చేతుల్లోనే వోడ్చుకుంటూ తుడుచు కొని, నీళ్ళకారే బుర్రని తల్లి కందించేడు. ఆరెమ్మ కొంగుతో తన తల తుడుస్తుంటే మళ్ళా అందుకొన్నాడు.

“యీ రోజుల యీ తీపికల్లుని వొల్లు నల్లగుంచుద్దనీ; వొంటిని యినవ కమిసీనాగ వుంచుద్దనీ యెవుడే తాగతన్నాడు?!” మీసం మొలవనాడి కాడినుంచీ వొల్లు తిమ్మిరె కావాల! యియ్యాలి కాడికి తాగితే రేపికాడిదాకా నిసా గుండాల! పట్టాగ్గేసినాదా వోలమ్మ రేపాడు తాగడానికి నీకాడికాత్తడేటి?!” యియ్యన్ని బాబుకేటి తెనుత్తాయినే! వోలమ్మ ఆడికి యారబ్బమ్మంగోరి గీతాలు యిసిద వై నెట్టుగ యీ లోకరివాజు యిసిదం కాడునే!

మొన్నెల్లిన కావితీ పండక్కాడినుంచి యారెన్నెల్ల - నానేటి మురసం గమ్మితే ఆడికెందుకు? నానాడి మాటని సరుకుసేయకుంటే నీకెందుకు?— నానమ్మగొచ్చిన డబ్బుతో ఆ లబ్బార యేలంపాట కొట్టుకొచ్చిన డబ్బుతా నయావయిసాతో సెల్లెట్టేసినాను. యింక మిగులుకొన్న డబ్బుల్లో మద్దేనయేటి సేసినానా... యెల్లి లగోడ గూటిల నానెట్టిన పొట్నం యిప్పిసూసి కల్లకడ్డు కొని మరీ సెప్పోలమ్మ నానెలాగ నడుసుకుపోవారో...నా వనయి పోనాదినే! నానికమ్మన్నే!” అంటూ పైడితల్లి అన్నం తబుకు దగ్గర కూర్చున్నాడు.

అన్నం తిన్నాక పైడితల్లి తన పెత్తండ్రి కొడుకైన నల్లమారిని పిలిచేడు. ఇద్దరూ కలిసి కడవరో మిగిలిన కల్లు తాగి; గుమ్మందగ్గర నులక మంచం మీద కూర్చొని చుట్టని కాల్పుకొంటున్నారు. దూరంగా రైలు తెగ కూసికూసి నిశ్చలంగావున్న కొండని కడిలింపేస్తున్నట్లు ప్రతిధ్వనిస్తూ ఉడుటగా పరుగుపెట్టి మరీపోయింది! రాత్రి పది దాటింది మనక మనక వెన్నెల. తుంచిన చిన్న తాటిమొవ్వు ముక్కలాగా పున్నాడు చంద్రుడు. ప్రళయంగా పుండి వాతావరణం. దూరంగా మతంతోంచి తారస్థాయిలో లేచిన సింహాచలం గొంతుక గాలిలో కొట్టుకొచ్చి లీలగా వినిపిస్తోంది.

“యెంతో కాలవు! బలికేనంటవు - యెవుడు పోతందోరన్నా నంతకోట సంసారమిదియని;— “నరతవు!” అని నమ్మకురోరన్నా! అనందవుగ అమరుతవుండే - ఆత్మవ యెరుగర వోరన్నా సాదులతో సంగతిసేసి - నంది యెరుగర వోరన్నా!”

పున్నట్టుండి దూరంగ కుక్కలు పెద్దగా మొకగడం వినిపించి పైడితల్లి తక్కువ నల్లమారి భుజం పట్టుకు లాగేడు. వాళ్ళ కిత్తయ్య కోనేరుదాటి రైలుకట్ట దిగూడీ వెళ్ళేసరికే పెద్దగా కర్రాళ్ళ కేకలూ రులలూ - పూరివైపు వినిపిస్తున్నాయి! పక్కనున్న సేపాళం చెట్లని పీకి రెండు రువ్వలు చేసి నల్లమారి కోటిచ్చి తానోటి పట్టుకుని పైడితల్లి పుడుటుగ పరుగుపెట్టేడు.

కిమరాళ్ళు చిమ్మెట్టూ చేసేగోల నరవయ్య కోనేటిరోని కప్పల గోలతో పోటీ పడుతోంది. మనకబారిన వెన్నెల్లో తాటిచెట్లు కొడిగట్టి ఆరిపోబోతున్న కాగడా కొయ్యిల్లా పున్నాయి! జీబుగావున్న పుంతల్లోంచి అంచనాగా అలవాటుగా పరుగెట్టి వీళ్ళు నాలురోడ్డు చేరేసరికి గోల మాటుమణిగింది! నల్లమారిని పూరి వైపు వెళ్ళమని పైడితల్లి కొండవైపున్న పెండెలోకి వెళ్ళేడు. తాను కుండలు కట్టిన చెట్టుపైకి కల్లు చికిలించి చూస్తూ వెళ్ళి పో చెట్టుకింద ఆగేడు. చెట్టుమీద కమ్మల్ని పక్కకితోస్తూ కుండల్ని సవరిస్తున్న శబ్దం స్పష్టంగా వినిపిస్తోంది. వీలైనంతగా వొంగి వొంగి మాను మొదట్లో గొంతిల్లాకూర్చొని చెట్టు మొవ్వులో పున్న ఆకారాన్ని చూస్తున్నాడు. జుత్తు విరగబోసుకొని నిల్చున్న మొగ దెయ్యిల్లాగా తాటిచెట్టు; ఆడదెయ్యిల్లాగ రుతచెట్టు పైడితల్లికి కన్పిస్తున్నాయి!

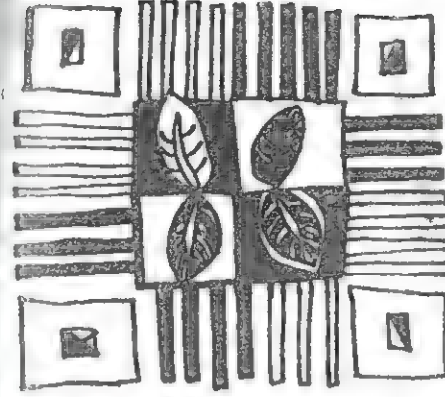

పున్నట్టుండి చెట్టుమించి దభీలుమని వో నల్లని పెద్ద ఆకారం పైడితల్లి మీద వదడం; పైడితల్లి పెద్ద చావుకేక వెయ్యడం వొక్కసారి జరిగేయి. నల్ల మారి వచ్చేటప్పటికి గుర్రు గుర్రుమని గురకపెడతూ; ముట్టెని పైకి కిందకి తాటిస్తూ; అటూ ఇటూ తూలిపోతూ లేస్తూ కొండమీదికి పోతున్న ఎలుగుబంటి కనిపించింది. పెద్ద మూలుగుల్లో రక్తపు మడుగులో నేంక్కరుచుకుపోయి పైడితల్లి పడివున్నారు.

శవ జాగరం భజనలతో తెల్లారిపోయింది. తల్లి ఆదెమ్మ శవానికి స్నానంచేయిస్తూ మరోసారి మొగలిరిగి గుమ్మంముందు పడిపోయింది. దిరిగి తెలివొచ్చేనరికి ఇంటిముందరితా భాగీ అవడంతో తమయించుకొని ఇంట్లోకి వెళ్ళి గూట్లో రాత్రి విప్పిన పొట్లాన్నిచూసి తిరిగి కాగితంతో అలాగే బమ్మ చుట్టి వట్టుకొని ఎవరెంత వారించినా వినక శ్మశానానికి పరుగుపెట్టింది. భర్త తన జెబ్బలు వట్టివెనక్కి లాగుతుండగా బలంగా ముందుకువెళి కట్టెల మీదన్న కొడుకు నోటిని బలవంతంగా ఎడంచేసి, చేతిలోని పొట్లంలో బంగారు పిసర్లని వొంపేసి వెనక్కి భర్త చేతుల్లోకి వారిపోయింది!

ఏనాడూ— కనీసం పెద్ద కొడుకు చచ్చిపోయినప్పుడు కూడా— ఏడవని సింహావలం యేడుస్తూ కొడుకు తలకి కొరివిపెట్టి; అక్కడే అలా చిలిదగ్గిర భగభగ రాజుకొస్తున్న జ్వాలలు తన మొహానికి తాళేలా లేస్తూంటే నిల్చుని యెదురుగా చూస్తూ— “వోరి పైడిబాబా - వొక్క నా కోసంవేరే నీకీటంనేకున్నా నాయాన్నొట్టుకుని ఆయిదైదులన్నా కల్ల సూడకుండా యెల్లిపోతన్నావురా! వొరె కొడుకా—నాయాన్నొట్టుకు నానేటి మిగులుసుకున్నానురా—వోయసు మిగులుసుకు వుండిపోనానుర వయిడితల్లీ!— యీ నాయాన్నొగ్గేసి మీకన్నా ముందుగన్నా పోయినాను గాదురా—” అని అంటుండగానే వొక్కసారి వొల్లూగిపోయి ముందుకు జోగిపోయేడు!

శ్మశానంలోంచి లేచిన పొగ— కొండమీద వేడను అంచుకొంటుందా అన్నట్టు పైకిపోతోంది! కాని, తాటిచెట్టంత ఎత్తుకు పోయేసరికే రూపుమాని పోయి గాలిలో కలిసిపోయింది?!

శంకుస్థాపన

“కొంపతీసి పొందేషను స్తోమ అటెటో ఏయిస్తున్నామనుకొన్నా రేమిటి మేష్టాదూ?” అన్నారు స్వింగ్ దోరు తోనుకొని ఆఫీసు రూంలోకి వస్తూ నమితి ప్రెసిడెంట్ గరికయ్యగారు. అతన్నోబాటు ఊరి నర్రంప్ తవిటయ్యా, బి. డి. ఓ.లు కూడా లోపలికొచ్చేరు.

ప్రిన్సిపాల్ చటుక్కున ఓసారి సీద్లోంచి లేచి కూర్చుంటూ “కూర్చోండి కూర్చోండి. అలా ఎలా అనుకుంటాను చెప్పండి! ఆవక్రక్క హైస్కూలు గదులూ, ఈవక్రక్కన కాలేజీ పెద్దలు; ముందువైపు గేటూ, వాలీబాల్ కోర్టు లూను! ఇప్పటికే కన్వెన్షన్ గా వుండగా ఎలా కుదురుతుందనుకొంటాను! అయితే....” అని ఇంకా ఏదో అవబోతుండగానే తవిటయ్య అందుకొన్నాడు—

“అయితే గియితే అంటారేటి మేష్టాదూ? నానెంత నిదానించి సెప్పినా మీకేటి ఇసిదం కానట్టున్నాది! నేకపోతే యేటిసెప్పండి— యెల్లుండి కాడికల్లా మినిష్టరు పారొచ్చేత్తుంటే ఇయ్యేలదాకా నాను మీకు సెప్పిన వొక్క అరెణ్య మెంటు కూడా కంపీలీటు కానేదు ”

ఇంతల్లోనే గరికయ్య అందుకొన్నాడు— “అనలు మీరెందుకు సందే హిస్తున్నారో నాకేం తెలీదంటేదు. మేమే పీకించేద్దం దాని పాక. అయితే ఇడిగో ఈ తవిటయ్యమీద ఇప్పటికే లేనిపోని నాన్సెన్స్ ప్రోవగండా వుంది. ఇప్పుడు గాని మేం దైరెక్టుగా రంగంలోకి దిగితే లేనిపోని సెడ్గపేరు కొనితెచ్చుకున్నా ట్టవుతాది. అందుకని మీకు పురమామించేను. అయితే మేమంతా మీకు ఎనక పపోర్టుగా పున్నట్టే కదా!”

ఇంతల్లో బి. డి. ఓ కలగజేసుకుంటూ— “అంకాలు దగ్గిర ఈ సరౌండింగ్స్లో గుడిసె కట్టుకోడానికి పెర్మిషన్ గ్యేటుచేస్తూ మేనేజిమెంట్ ఇచ్చిన ఆర్డరు ఉంటుంది కదా! అది చూపించి గొడవ చేస్తుందని ప్రిన్సిపాల్ గారు జంకుతున్నారేమో!” అన్నారు!

“అర్థరా! పాదా? అదేటినేడు. ఆ మాటకొస్తే ఆ యెదవ నంజు హక్కేనేడు. దాని మొగుడిని నైటోవరుగ యేసినపుడు యేదో పుత్తి పున్నేనికని “వో గుడిసేనుకోరా!” అని నోటి మాటిచ్చినాం. అంతే మరేటిలేదు. ఆడు నచ్చినాక ఆ యేకీస్సీతో తలుపులుగాడిని యేసినాం. ఆడు పూర్లో పెళ్ళాం కొంపకాడే నివాసం యెటుకొని, రాతిరేల వరండామీద తొంగొని గస్తీ కాస్తండు. దాని మొగుడు నచ్చిన్నాడే యీ దొంగనంజుని తగిలేసినాం కాదు. ఏదో పుత్తి పున్నేనికని—గరికయ్యగారు ఆళ్ళమాటా ఈళ్ళమాటా కాదన్నేక దీనికి సీపరు ఫోస్టోటి యిచ్చేసినారు ఇయ్యేల కానంజుకూతురు కొడమకోసం కొట్టిన గుంజనగా యిక్కడ పాతుకుపోయి కదల్చినదేటి?” అని తవిటయ్య అంకాలుపై తనకున్న అక్కనంతా వొక్కసారి కక్కేసరికి గరికయ్య—

“నీకి మాటతీరూ ఫోర్సు ఎప్పుడు తగ్గితే అప్పటిగాని రైజ్ రోని రావనుకో! ప్రాణం తీస్తున్నారే అలా బాతుల్లో తిట్టడూ— అందులోనూ సర్పంచివి, నోటి దురుసుతనం తగ్గించుకోవద్దు” అని, పిన్సిపాల్ వైపు తిరిగి— “అప్పుడేదో అయింది ఏదో పిల్లలిగదా అని పూరుకొన్నాం. ఇప్పుడు దాని కూతురు పెళ్లై ఈ పూర్లోనే కాపురం చేస్తోందిట! అక్కడికి పొమ్మనండి! అదెక్కడికిపోతే మనకేటిగాని— ఇవాళ సాయంత్రంకల్లా ఇనక లారీలూ, ఇటికలూ, సిమ్మెంట్లూ— మొత్తం కంప్లీటుగా వచ్చి పడిపోతాయి. రాత్రికి రాత్రి పన్నన్నీ అయిపోవాలంటే. అంచేత అప్పటికి నైటంతా క్లీన్ గా చదునుగా వుండి తీరాలి— ఇక ఆ వర్క్ గురించి ఆపి. పెన్సవర్క్ గురించి చూద్దాం. మరి నన్మానవత్తరం నేను సెప్పినట్లుగా రాసిపెట్టేరా? ఆ పజ్జాలు రాయించేరా? రేపు పొద్దున్న పదింటికల్లా భానులో పెన్సి అవన్నీ వెళ్ళిపోతేగాని వీల్లేదు. ఇంకా చాలా చాలా తంతుంది” అంటూ సిగరెట్ వెలిగించేడు.

“అవన్నీ రడిగానే వున్నాయి” అంటూ పిన్సిపాల్ డ్రాయరు సొరుగు రోంచి ఓ ఫైల్ తీసి గరికయ్య కందిస్తూ “స్టాఫ్ లో కొందరు అంకాలు వైపు మొగ్గుతారు, మరి వాళ్ళని నేను కొంచెం కానుకోవాలికదా— అందుకనే కొంచెం ఆలస్యమైంది. ఇవాళ సాయంత్రం నాలుగంటలకల్లా వెకేట్ చేసి వెళ్ళిపోతుంది” అన్నారు “సీపరు వెయిర్ ని యాదాలాపంగా అటూ ఇటూ దొర్లిస్తూ.

ఫైల్లో కామితాల్ని అటూ ఇటూ తిరగేస్తూ గరికయ్య “ఈ పజ్జాల లంగతి నాకేటి తెలుస్తాదిగాని—చూడండి ఈ నన్మానవత్తరం నేను చెప్పినట్లు అప్పలు మీరు రాయలేదు! నేనొక్కణ్ణే? అటూ ఎం. ఎల్. ఎ. గారూ, ఇటూ ఎల్ కలెక్టరుగారూ కూర్చున్నాకే అనుకున్నాం. ఆ మాటలే మీకు రాసిచ్చేను. అసలు మేటరెలా వుండాలి చెప్పేకు అసలా మాటలు గాని. మేటరు గాని పురచేనా ఇందులో?—ఇవన్నీ ఏవిటండి? అసలు మొదటివైన్లోనే శంకస్థాపన అని రాసేసారేంటి మరీనూ! కాకి వొత్తుండదుటండి! అది దీర్ఘేయండి. మరి అదేదో సెండ్ర సిలా ఫలకం అని రాసిచ్చాను కదండి. మీరేమో సలవరాతి ఫలక అని రాసేరు!— నేనేమై పోవాలో చెప్పండి. ఔను ఇదేవిటిది? బిల్డింగు రావాలనీ, లెక్చరర్లు సరిపోరని ఎవరు రాయమన్నారు. సెప్పండి! అసలు నా ప్లాన్ మీకు భోధపడలేదు మేష్టాదూ! నేను సెప్పించేవిటి - సీనియర్ కాలేజీకి అప్రూ సేయించమని మనివి సేయాలని! ముందస్తుగా జరగాల్సిందడి. అదంటూ జరిగినాక - ఇంకేపుండి ఆటోమేటిక్కుగా మీరిప్పుడు రాసినవన్నీ పునం మనవి సేయకుండానే పైసలా అయిపోతాయన్నమాట! ఇక ఇయన్నీ మొండుకు రాయడం? తీసేయండి నేను చెప్పినట్టే కంప్లీటుగా మార్చేసి రాతిరి గడిలోగా నాకు అంపేయండి” అన్నారు.

ఈ మాటలకి చెమట పట్టే ఫితికొచ్చిన పిన్సిపాల్ “మరేంలేదు— నాకు ఇంగ్లీషులో చెయ్యి తిరిగినట్లు తెలుగులో తిరగదు. అందుకని తెలుగు లెక్చరర్ గురించి వ్యాయమన్నాను. అవన్నీ సరిదిద్దించి మీకు ఆరోగంట అయేసరికల్లా పంపించేస్తాను” అన్నారు.

“మరి నేను వెళ్ళి మిగతా పనులు చూసుకొంటాను. రేపిపాటికి ఆరు మూరై నా నూరై నా సరే అంతా రడిగా వుండాలి. మీ హెల్పూ కోవరేషనూ నీకపోతే మేమేమీ చేయలేం మేష్టాదూ! మరి వెళ్దామా! “అని మిగతా వాళ్ళ వైపు చూసేడు గరికయ్య.

“చూడండి - మరి ఇప్పుడు వేయిస్తున్న వైట్ వాషింగ్ మొత్తం గిల్లింగ్ అంతకీ కదండి” అన్నారు పిన్సిపాల్ గరికయ్యని తవిటయ్యని తిలి చూస్తూ.

“ఇప్పుడెక్కడోతుండండి! ఏదో పనిలో పనిగా కాలేజీకి కంప్లీటుగా

నున్నాయి వేయిస్తే బాగానే వుంటుందనుకోండి కానీ ఎక్కడికని? ఇప్పటికే వోవరెడ్డిమేషన్ పోయి కూచుంది. ఈ పని అయేసరికల్లా ఎలాలేదన్నా మూడు వేల పై చిలుకుమాటే! ఎంతకని లేదం - ఎవర్నడిగితేదం? పోనీ ఏ అక్కంటురోన్ గొలికిద్దామంటే కొంపలంటుకుపోతాయి అసలే రోజులేం బాగు లేవు. ఏదో కానిద్దురా - ముందు కనిపించే గోడలికి వేసేరుకదా! అయినా మినిష్టరుగారు మేం చెప్పినట్టల్లా నడుచుకు పోవలసిందే! తెలిసిందా మేష్టారు!" అని వోమారు గరికయ్య అందరి మొహాల్లోకి చూసి, సంతృప్తిగా చిరునవ్వు నవ్వి లేస్తూ "అంచేత మేష్టారు - ఇప్పటికీలా కానీయండి నిదానంగా దరిమిలా చూసుకుందాం. మరి మేంవస్తూ మేష్టారు" అంటూ లేచేడు. అతనితో మిగతా ఇద్దరూ కూడా లేచి వెళ్ళారు

అవతల జీవస్టార్డ్ అయిన శబ్దం వినిపించగానే ప్రిన్సిపాల్ అటెండరు చేత తెలుగు లెక్చరర్ ని పిలిపించి "ఏమిటి మేష్టారు మరి అంత శృద్ధ తీసుకో తుండా వ్యాస్తే ఎలా చెప్పండి? - శంఖస్థాపన అని వ్యాఖ్యాని కదండీ. మీరా పదాన్ని వాడిన రెండుచోట్లా మామూలు కాయే వ్యాసేడు! మీరు స్టాఫ్ నీ. ఎకామిడేషన్ నీ ఇన్ క్విజ్ చేయమంటూ రాసేరు. బాగానే వుందనుకోండి. కాని అవిషయాల మీద గరికయ్యగారికి వాళ్ళకి ఏంఇంటరెస్ట్ అన్నలు లేదు. అంచేత కొంచెం అది డ్యాప్ చేసి, సీనియర్ కాలేజీకి పెర్మిషన్ గ్యాండ్ చేయమనే మేటరుపై ఫోకస్ చేస్తూ వ్యాసేద్దురా. అన్నట్టు అసలు సంగతి మర్చిపోయేను. చూడండి - వాళ్ళు చలవరాతి పలక అని కాక చంద్రశిలాఫలకం అనే పదాన్నే వాడమంటున్నారు ఈ క్లారిఫికేషన్స్ చేసి మీరు కాలేజీ వదలివెళ్ళేరోగా నాకి కాగితాలిచ్చేయండి" అంటూ ఫైల్ లోంచి కాయితాలు తీసి అతనికిచ్చేరు.

కాయితాల్ని తను అందుకొనీ అందుకొనడంతో ఇష్టం వచ్చినట్లు చింపి లుమ్మచుట్టి వేస్ట్ బెకెట్ లోకి గిరాచేస్తూ—

"సారీ కాస్తంత బుద్ధి గడ్డితిని ఏదో మీరు చెప్పేరని - కేవలం మీ మీద వున్న రిగార్డ్ కొద్ది జీవితంలో ఏనాడూ రాయని ఈరాతలకు సిద్ధపడ్డాను. క్షమించండి - నాకు చేతకారు. ఆ పద్యాలు వ్రాయించేరుగా వాళ్ళెవరినో వ్రాయ మనండి - వస్తాను" అంటూ లేవబోతున్న తెలుగు లెక్చరర్ ప్రవర్తనకి షాక్ తిన్న ప్రిన్సిపాల్ నర్దుకొంటూ—

"కూర్చోండి వెంకట్రామయ్యగారు! మిమ్మల్ని ఏదో అవమానించానను కోండి! అయినా ఇందులో ఏముంది - ఏదో వాళ్ళన్నట్టుగా రాసిచ్చేస్తే సరి పోతుంది గదా! వాళ్ళకేం తెలికపోవచ్చు ఐతే వాళ్ళకి నర్దుజెప్పేకున్నా ఆలా రాసిచ్చేస్తేనే సరిపోతుందిగదా - ఆలా రాసిచ్చేద్దురా" అన్నారు.

"నన్ను మీరు రాయమన్నారు - నాకు తోచిందీ; కాలేజీ అభివృద్ధికి ముఖ్యవనరమని నాకు అనిపించిందీ కేవలం మీ మాట తీసేయలేక వ్రాసేను. గాండ్లో మేటరు మీకిష్టం లేదని, వర్డింగ్ బాగోలేదనీ మీరే అంటూ ఇ.కా అవమానించలేదంటారేమిటి?! - ఇక్కడ ఈ విద్యా సంస్థలోని ఒక వ్యక్తి రాతని ఈ ఇన్ స్టిట్యూషన్ అభివృద్ధిని మనసారా కోరి రాసిన రాతని ఎవడో రోన్ కిస్సా మీ ఎదురుగ పెన్ను పుచ్చుకు అందర్లలైన్ చేసి మరి మార్చేయ మంటాడా? పోనీ నిజంగా ఏదో పొరబాటు దొర్లితే నేను శిరసావహిస్తాను. (మిడిమిడి జ్ఞానం వాళ్ళకి తెలిపొడ) ఎంతకాదు - కనీసం మీరన్నా ఈ సంగతి గుర్తించి ప్రవర్తించకపోవడం నిజంగా నా రాత! సారీ - నేను వ్రాయను" అంటూ వెంకట్రామయ్య వట్టున లేచేడు.

"వొక్కసారి మీరెవరిని కాన్ కిస్సా అన్నారో గుర్తిస్తే మంచిదేమో! ఏం చెకిరిస్తున్నారా! ఎవడైతే నాకేం! - నన్నవనరంగా వేడెక్కించ తుంది వెళ్ళిపోయేముందు వో మూడు వాక్యాలంటున్నా వినండి ఇవేమీ ఆ రోన్ కిస్సా అన్నదానికి ఏదో అయి రుజువు చేసుకోదానికి అనుకొనేరు కేవలం రోన్ నే చెప్తున్నా - శంకువు అంటే మంత్ర యుక్తంగా పునాదిలో తొలిగా పోవేచే వో చిన్న కట్ట; అంతేగాని శంఖమూ కాదు మరోటికాదు. ఇక - చ ద్ర శంఖఫలకం ఏమిటి వాళ్ళ పిండాకూడు! స్పష్టంగా అందరికీ అర్థమయ్యేలా వుండరూ వాడేమాట రాస్తే ఏం చిన్నతనంగా వుందా? ఏం ఇతరగా సంస్కృత సాహిత్యం నిండుతనాన్ని చూసిన మొహాలేనా అలా ప్రయోగశాల అన్నదానికి గాండ్లైన్ చేసింది? ఏం అందరూ వాడే సంస్కృతపదంకన్నా లేబరేటరీ హాల్ లో పదమే డిగ్నిఫైడ్ గా వుందిగాబో! ఇలా అమోరించే వాళ్ళుండబట్టే 'మాకు గుడ్ గిషే నయం - తెలుగొద్దు అనేవాళ్ళు తయారౌతున్నారు. ఇక ఆ మూడో సంగతి - మేటర్ గురించి! దానిగురించి మీకు ఇప్పుడు ఎలాచెప్పినా అర్థంకాదు ఏదో మీకే తెలుస్తుంది." అంటూ వెంకట్రామయ్యగారు వెళ్ళిపోయేరు.

అవాళ రాత్రి వెంకట్రామయ్యగారు భోంచేసి పేవరు తిరగేస్తుంటే అంకాలు మనవడిని బజాన వేసుకు వచ్చింది.

“ఏం అంకాలూ ఇలా వచ్చేవ్! అన్నం తిన్నావా లేదా? ఏమిటి నీ యజమాని పేరింటిగాడనేమిటి బజానవేసుకు మనుమడిని వొదలవు అ కూతురింట్లోకి మకాం మార్చేవట!”

“మరేకాడికి పోతాను సెప్పండి బాబూ! పెదబాబుగోరూ, పెసిడెంట్ బాబూ వొకరేటి అంతా కుమ్మక్కైపోనారండి నా కొంప పీకేసి నన్నీరి నాడేసి నారండి. నానే కాడికి పోతానండి! ... అడెల్లే యెల్లిపోనాడు. నాకీ కాకులాట్టు కున్నాయండి. మీరూ అచేరిబాబూ నన్నేటి బగవంతున్నాగా కనికరించినారండి. నన్నెనకేనుకొచ్చి అక్కకి యాక్కకి యినుకొనేట్టు సేసి నాకీ నవుకరీ యేయించి నాడు. ఏటి మీరిద్దరూ యెనకేనుకరాపోతే నానేటి - నా అమ్మి పో అయ్యకాడి తెల్లదం కల్ల సూత్రా నేటండి! నిజేనికి మీరే దాన్నోయింటదాన్ని సేసినారండి. ఈ సర్పంజిగాదో పింజాటియెదవండి నా ఒంటిమీద కన్నేసి యెంతేడిపించి నాడండి. అడికి నాంగనేదని కడుపురో యెట్టేనుకు నా నవుకరీ పూడగొట్టి సూజ్జేమటండి యేదో అయిపోనాది. నా బుడ్డోదూ నానూ గుడిసెలో చూకని కుసింత గంజి తాగుతాడూం గందా అని నానెంతో మురిసిపోతన్నానండి. ఈ కాడికి పింజాటివోడికి బుద్ధి పుట్టినాది. పుత్త కంఠ్రినాకొడురండి నానుగాని నాబొట్టిగాని అడికి నాంగనేదనే కడుపురో యెట్టేనుకు పెదబాబుగోరికి యేటేటో నెప్పేసినాడు గుడిసొగ్గేదాకా తెగ గింజుకు నచ్చిపోనాడండి - నా పుసురు తగలేటి” - ఏడుస్తూ అంకాలేదో గొణుగుతోంది.

“ఊకుకో ఏడిస్తే ఏం వాస్తుంది చెప్ప! ఆంతమంది కలిసి నిన్ను గంటేస్తే ఏం చేయగలవులే! అవునుగాని నీ మొగుడికి నైట్ వాచర్ గిరీ వచ్చి నప్పుడు కాలేజీ జాగాలోనే ఇల్లు కట్టుకొనివుంటూ ఉద్యోగం చేయమని కాయితం ఇవ్వలేదులే వాళ్ళు!” అన్నారు వెంకట్రామయ్య.

“నేడండి - నానెంతో సెవిసిల్లు కట్టుకు అలా కాయితం పుట్టించుకోరా అని తెగ సెప్పినానండి. అడేటి యినుకొనే రకమేటండి - యియ్యాల కదే నా కొంప తీసినాడండి. యేటి సేత్తరో మీరూ అసేరిగోరూ పూనుకోవాల.

అక్కంతా యినుకొనేటట్టు సెప్పి మల్లా నాగూడ్లు నాకు నిలబెట్టాల - కానీజీకి యెనక తట్టినా నాకేటి యిరకాటకపూ యిబ్బంది నేనండి. ఏదో అ కాడికే యింత కమ్మనేసుకు పడుంటాను.”

“నీ తెలివి తెల్లరినట్టే వుంది. కాలేజీకి వెనకాతలా అంటే రేపొద్దున్న గొడవ కట్టబోయేవోట! పంచాయతీ జాగాలో నీకు చోటిస్తాడే సర్పంచ్! ఇచ్చినా ఆ అరుబయట ఎక్కడా కనుచూపు వేరలో ఓ గుడిసెనా కనిపించనబోట నువ్వెలా ఉంటావే? ఏదో సైన్సుమేస్తారితోబాటు ఆలోచించి చెప్తాను - అన్నం తిన్నావా?”

“మా అల్లుడింకా డూటీనోంచి రానేడండి. అదొచ్చినాక యెంగిలి వడ దావని యీ బుడ్డోడ్డి నంకనేసుకు మీకియన్నీ ఇసిదం సేసికొందామని వో సుట్టు పారొచ్చినానండి. సానాసేపైపోనాది - బేగెల్లకుంటే నాకేటి అగువడదేటి! మరి నానెల్లిపోతానండి అని మనవడ్డి ఎత్తుకుంది.

“మంచిది - జాగ్రత్తగా చూసుకుంటూ వెళ్ళు. రేపు ఏ సంగతీ చెప్తాను. వో సారి కనిపించు” అంటూ వెంకట్రామయ్యగారు లేచేరు.

మర్నాడు వెంకట్రామయ్య కాలేజీకి వెళ్ళేసరికి అక్కడంతా వహ పందడిగా ఉంది లారీలతో ఇనక తెచ్చి వేసేరు! - “అవునుగాని సంవత్సరం క్రితంనుంచి ఆ ప్లే గ్రాండులోనూ, వాలీబాల్ కోర్టులోనూ పోయించండయ్యా అంటే ఒక్కడు పులికితే ఒట్టు! మరి ఇప్పుడు - ష్స!” - డి.డి.టి బస్తాలు వో బండు మూల రేచీగా పున్నాయి! - “ఈ పాదరుని న్యాయంగా ప్రజారోజూ రోడ్ల తీరుప్రక్కలా కాలవలవైపు జల్లాలి గాబోలు! ఏదో ఇవాల్లికన్నా ఈ పుల్లో వో రోడ్డుకై నా ఆ యోగం దక్కింది!” - బిల్డింగ్కి ఇటువైవంతా సున్నం వేసేసారు లారీమీద వచ్చిన షాషియానాలని, టార్పాలిన్లని, కర్పీని వరండా మీదకు దింపి వోగదిలో పేరుస్తున్నారు. స్టూడెంట్స్ కొంతమంది న్యూనర్లపై యేవో అక్షరాలు రాస్తుంటే; మరికొంతమంది రంగు కాయలాల్ని కత్తిరిస్తున్నారు. గేటుదగ్గరనుంచి త్రోవకట్టా ఇటూ ఇటుకల్ని కోసుగ కొట్టి పాతుతూ, వాటిపై తెల్లగ సున్నం వేస్తున్నారు.

వెంకట్రామయ్యగారు చటుక్కున దూరంగా కుడివైపు ప్యూరీవారికి చూసేడు. అనలు గుడిసె వున్న పోలికే లేకుండా నేలంతా చదును చేసి “ఎల్” షేపులో గొయ్యి తవ్వి మొదట్లో గోడలకి మూడుమెట్లు చెక్కుతున్నారు. దానికి కొంచెం దూరంగా— “ఆరీ! ఏమిటప్పడే దిమ్మ కట్టేయడం; దానికి ఆక్షరాలు చెక్కిన చలవరాతి పలకని తాపడం కూడా అయిపోయింది!— నిజంగా అవసరం అని అనుకోవాలేగాని— అనుకొన్నారా ఎంతవనైనా పీళ్ళు అవలీలగా చేయగలరు ఈ శృద్ధలో పాపువంతు శృద్ధ మాపినా ఈ కాలేజీ ఈ పాటికెంత అభివృద్ధి చెంది ఉండేదో!” అని అనుకుంటున్న వెంకట్రామయ్యగారి దగ్గరికి—

“నమస్కారం వేస్తారూ! ఓచిన్న శుభవార్త! ఇవాళారేపూ మన ముష్కరుడుగారు కాలేజీలో ఎక్స్ సస్పెండు చేసాడు రేజిటి ప్రొగ్రాం సర్క్యులేట్ అవుతోంది ఫుల్ సిగ్నీచర్ల కోడతూ!” అంటూ సైన్స్ లెక్చరర్ భాస్కరాచారి వచ్చేరు.

“అయ్యో ఇవాళ మంచి పోయిట్రీ క్లాసులు యేట్లో కలిశాయన్నమాటే”

“ఎందుకండీ మరి అంత వర్రి అయిపోతారు?— మీరంటుంటారు చూడండి ‘తామరాకుపై నీటిబొట్టు లాగ అని’— ఆమెంటాలిటీ ఈ విషయంలో కూడా అలవాటు చేసుకొకటోలే బృతకలేమండి! మీరేమనుకోండి— నా ముటుకు నాకు హాయిగా తేలిగ్గా వుండివా! పదండి ఓ మారలా హాయిగా యేటి ఇసుక లోంచి నడుచుకొంటూ అటుంచి రామకీర్థాలు జంక్షన్ లో నీటిబిన్నీ క్రాస్ చేసి విజయనగరం పోదాము. ఇవాళ సిడ్నీ పోయిటర్ బీచరుగా ఏక్ట్ చేసిన “సెర్వీ విత్ లవ్” అన్న బ్రహ్మాండమైన పిక్చర్ వుంది. నీటిలో” అన్న భాస్కరాచారి మాటలు విని వెంకట్రామయ్యగారు.

“సారీ— ఇవాళ వో చిన్న రాతపని పైనేనుకున్నాను” అన్నారు.

“ఐసీ— మళ్ళా ఏదైనా ఆర్టికల్ రాస్తున్నారా!!”

“లేదండీ— చిన్న రోకోవకారం— అవునుగాని— వోసారి ఇలారండ్” అంటూ వాలీబాల్ కోర్టువైపు నడుస్తూ వెంకట్రామయ్యగారు “అవును లేచేరేటిరీ అక్కడ కట్టడమేవిట్రీ? కాస్తీ ఎక్స్ ప్లెమెంటు ఉంటుంది కదా! గోడకటువై వంతా ఆరుబయలుండి!” అన్నారు.

“ఏమిటి మాస్టారూ మీరు మరి అంత ఇన్నో సెంట్ గా ఎలా ఉంటారో ఊర్ధం కావడంలేదు— అంతా పార్సండ్! గరికయ్య మొన్న ఖాళీ అయిన డార్వీను నీట్ పై ఎమ్. ఎల్. ఏ. గా నింపొబోతున్నాడు రెండి. ఆ నీట్ డ్యారంటేగా తనకే దక్ఖాలని, తీరా అది దక్కేక బర్సలైతే వీలైనంత ఎక్కువగా డిగ్రీ నిధి నుంచీ దక్కించుకోవాలనీ. ఇక అపైన గెలిచేక— శాంతం పాపం— అయినా చెప్పకోక తప్పదు— ఏ పోర్ట్ ఫోటోగ్రాఫోస్ ఇరుక్కుపోవాలని బ్రహ్మాండమైన ఆశాపాశాన్ని తన మెడలోని శుద్ధ పాదూరు ఖాడీ వోడేలాగ అందంగా పెంచుకుంటున్నాడు అందుకోసమనే ప్రస్తుతం రాబోయే విసిష్టరు గారి హార్థిక లేక ఆర్థిక సహాయనంపత్తులు పొందాలని ఇలా నడచు శ్రీవారిచే ఇక్కడ ఈ శంకుస్థాపనా, అక్కడ ఊరి పోలిషేరలో ఎప్పటినుంచో వదలరు తున్న హరిజనవాదలో కొన్ని యిళ్ళకు ఓపెనింగ్ సెలిబ్రేషనూ. ఈ ఊరి వార మన ప్రియతమ శిష్యబృందంచే శృమదానంతో నిర్మింపజేద్ద రెండంజపు విూద్గిల్ల సుద్గిల్ల గోచీపాత పాత పండాకు నూత్న ప్రారంభోత్సవమూ దగ్గరుండి చేయిస్తూ కాకా కొద్దున్నాడు.

నందల్లో నందడిగా మన నర్సం చో ఈ కాలేజీని అమాంతం సీనియర్ కాలేజీ చేయించేసి ప్రస్తుత గ్యాంట్లని డోనేషన్లని ద్విగుణీకృతం చేసుకు పడిలం చేసుకోవాలని యమయాతన పడుతున్నాడు. ఇక మన ముష్కరుడుగారు— బాఫం వెట్టి వాడండీ— కొన్ని విషయాల్లో ఆతర్నీ చూస్తే జాలేస్తుంది— ముందా వాడు హైస్కూలులో మేథ్స్ అసిస్టెంట్ గా అమారిస్తూ మెల్లిగ ఈ గరికయ్యని తిరిగించుకొని ఈ పదవి నడిపించాడు మన ఖర్మ కొద్దీ! పాపం మేథ్స్ వాడు గా. లెక్కలూ, తన జేబుకో పడాల్సిన లెక్కలూ తప్ప పోలిటిక్స్ అర్థంకావు పాపం! నేనే జాలివేసి నిన్ను చెప్పేను. “ఇడిలా జూనియర్ కాలేజీగా ఉంటేనే మీ గాడ్రేజ్ నింపాననం! సీనియర్ కాలేజీ అయిందా— చూచుకో ఈ ట్రిగ్గెకు డిగ్రీలం నుంచి జారి మీరూ నేనూ కలిసే డిపార్ట్ మెంట్ లో కూర్చోవచ్చు” అని! ఆమాట విన్నప్పటినుంచీ మేజోక్స్ తేళ్ళు కుడుతున్నట్లు ఒకటే మూతన పడతాడే తప్ప పైకి ఏనరంత కక్కడు! అమ్మో— గరికయ్య! నీ ముప్పుగారికి నరనరల్లోంచి ఎంతవణుకని! సారీ! వస్తానండి మేట్నీకి పైమై పోతుంది— రేపు కలుద్దాం” అంటూ భాస్కరాచారి వెళ్ళిపోయేడు.

అవాళ రాత్రి ఇంటికొచ్చిన అంకారికి వోకాగితాన్నిస్తూ వెంకటామయ్య గారు “ఈ కాగితాన్ని సైన్స్ లెక్చరర్ గారికి చూపించి; జాగ్రత్తగా చదవ మన్నానని, ఏమన్నా మార్పులూ చేర్పులూ వుంటే చెయ్యమన్నాననీ చెప్పా తరువాత వాళ్ళబ్బాయిచేత మూడు కాపీలు బైట్ చేయించి పెట్టమను. ఈ కాగితం మాత్రం ఆచేష్టారి దగ్గరే వదిలేసి, తైపు చేస్తారు చూడు అమూడు కాయితాలూ తీసుకొని, రేపు తలుపులుతో బాటూ కాలేజీకి రా. మీటింగ్ లో మంత్రిగారికి అందరూ వినతి పత్రాలని కాయితాలిస్తుంటారు చూడు అప్పుడు మీకిద్దరూ కలిసి స్టేజిమీదకెళ్ళి దణ్ణంపెట్టి మంత్రిగారికీ కాయితం, గరికయ్య. నర్సంబ్ కి మిగతావి ఇచ్చెయ్యండి. పోలీసులూ ఇంకా ఎవరైనా మిమ్మల్ని అటకాయించి ఏమిటా కాయితాలన్నా మీరేంచెప్పక్కర్లేదు.

ఈ కాయితంలో వ్యాసించంతా నీ పేనెల్లుడు తలుపుల్ని పిలిచి. నేను చెప్పేను. వాచొప్పుకున్నాడు. మరి నువ్వు స్వీస్ ఫోన్ లో ఉంటూ గుడిసె కావాలంటే ఒప్పుకోకు. అంతే తలుపులే తాను వైట్ వాడకు కాబట్టి ఇల్లు కావాలని. వాటిచాలో కోర్టు కటువారగా గోడకాసుకొని గుడిసె కట్టుకోడానికి అర్డర్ ద్వారా అనుమతించమని మంత్రిగారిని ప్రార్థిస్తున్నట్లుగా ఈ కాయితం వ్యాసేను. అలా అర్డరంటూ వచ్చేక నువ్వే ఇల్లు కట్టుకొని వుంటావు— ఏమంటావు.” అన్నారు.

“సానా బాగున్నాదండీ తలుపులు నాయెంట్లోనే యెడిగినాడు కదేటండి ఆడికి నానంటే సానా అపేచ్చున్నాది లెండి” - అంది అంకాలు కాగితా న్నొందుకుంటూ.

“మరివెళ్ళ అపనులన్నీ చక్కబెట్టుకో వడయ్యేవరకు మాపేర్లు ఎయిటకి రానీయకు” అన్న వెంకటామయ్య మాట కడ్డొస్తూ—

“అదేటి బాబూ - నాకు తెల్లేటండీ - నాను నచ్చి మీ కడుపున పుడుతా నండి - యెల్తాను” అని నమస్కారం చేసి అంకాలు వెళ్ళింది.

మర్నాడు హామీ బాబా ద్వారం వద్ద ఎదురు చూస్తున్నజనం దూరంగా మంత్రిగారి కారు చూడంతో చటుక్కున రోడ్డు కటూఇటూ తప్పుకొన్నారు.

మంత్రి కారు దిగేరు— యే వొక్కరు తనదగ్గరికి రావడంగాని, కనీసం నమస్కరించడం గాని చేయకపోవడంతో వో క్షణం ఇబ్బందిలో పడ్డారు.

ఇంతల్లోనే “స్టాక్ట్” అని వినిపించడం, ద్వారం స్తంభాల వెనుకనుంచీ గట్టాలున వచ్చిన అడవిల్లలు రెండులైన్లలో ఫిజికల్ ఇన్ స్పెక్టర్ అంటున్న “వన్ టూ - ద్వి ఫోర్ - ఫైవ్ సిక్స్ - సెవెన్ యైట్; యైట్ సెవెన్ సిక్స్ ఫైవ్ - ఫోర్ డ్రి - టూ వన్” అనే మాటలకి లయబద్ధంగా యూనిఫారమ్ లో పున్న తాము అటూఇటూ పొంగి లెజిమ్మి కొడుతూ చరచర మంత్రికెడురుగా వచ్చారు. వాళ్ళ మధ్యగా కిరీటంతో రాణివేషంలోనున్న అమ్మాయి మినిష్టర్ గారి దగ్గరికి వచ్చి, యువరాణి లందించిన వెండిపళ్ళంతో వారికి హారతిచ్చి పూలమాల వేసింది. యువరాణిలూ, రాణి వళ్ళాల్లోంచి వయ్యారంగా తీసి పూల రేల్ని నేలపై జల్లుతూండగా మధ్యగా మంత్రిగారు మెల్లగా ఆడగుటు వేస్తూ వస్తున్నారు. ఆటూ ఇటూ లెజిమ్మి కొడుతూ వెనుతిరిగి పిల్లలు చరచర వస్తున్నారు.

ఎంత నిగర్వితైనా ఇలాంటి తంతు జరుగుతుంటే కొంచెం బుర్ర ఎగ రేస్తూ మరి నడవాలనిపించి తీరుతుంది!

ఈ వింత స్వాగతానికి మంత్రిగారు గొప్పగా స్టీజై చిరునవ్వుతో ముందుకు సాగివస్తున్నారు - ముకుత హస్తాలతో అందరి నమస్కారాని అందుకొంటూ, ప్లాష్ కెమెరాలు తెగ మెరుస్తున్నాయి.

కాలేజీ దగ్గరున్న రామన్ ద్వారం దగ్గర కొందరు బ్యాహ్యులు చేతులతో పూర్ణకలకాలని పట్టుకొని—“ఓం స్వస్తిర్మానుషేభ్యః” అని మంత్రాలు చదువుతూ ఎదురొచ్చి కలలోదకాన్ని మంత్రిగారిపై సన్నగా మావిడాకులతో పోక్షిస్తూ, పునాదుల దాకా తీసుకువెళ్ళి అక్కడ షామియానా క్రింద పో చిత్రా సనంపై మంత్రిగారిని హార్సోబెట్టి, సంకల్పం చేయిస్తున్నారు.

కుర్చీ వరసలలో మధ్యగా కూర్చొన్న వెంకటామయ్యగారి భుజంపై వెనకనుంచి మెత్తగా తట్టి తనవైపు తిరగగానే కళ్ళతో “బయటికి పోదాం” అని భాస్కరాచారి సంజ్ఞ చేసేరు.

ఇవతలి కొచ్చేక “అలా వెళ్ళాం రండి” అని ముందుకు నడుస్తూ, స్టూడెంట్ తెచ్చిన సిగరెట్ పేకెట్టు అందుకొని థాంక్స్ చెప్పి, హైస్కూలు వెనకాటలి వెంకట్రామయ్యని తీసుకుని భాస్కరాచారిగారు వెళ్ళేరు.

రానుసిరి చెట్టుకొమ్మ నానుకు సిగరెట్ వెలిగించి వెంకట్రామయ్యగారికి సిగరెట్ అందిస్తూ భాస్కరాచారిగారు మొదలు పెట్టేరు—

“అవునండీ - ఎందుకండి ఆ రాతలు?! ఆకాయితంపై నదరు మంత్రి వరేజ్యుడు ఏ ఏక్షన్ తీసుకొన్నా తీసుకోకపోయినా - మన పెసిడెంట్ సర్పంచ్లు మాత్రం మిమ్మల్ని భరతం వట్టిస్తేగాని వో పట్టాన వొదలరు తెలుసా!”

“బాగుంది - వాళ్ళెవరో భరతం వట్టిస్తాడేమోనని భయపడి ఈ అన్యాయాన్ని అందునా పాపం దాని కొంప పీకేసి, చాపా ముంతా వీధిని గిరాకీస్తే చూస్తూ చూర్చోడం ఏ దర్మం చెప్పండి” అన్నాడు వెంకట్రామయ్య బిగించిన విడికిట్లోంచి వఫ్ లాగబోతూ.

“ఐ మీన్ - నా అభిప్రాయం అదికాదు ఇలా కాయితాల్లో మీరను కొన్నది ఏం సాధిస్తారని! పూరకే బైటపడిపోయి - వాళ్ళ చిరు బుర్రు కోపాలకి మీరు గురవడం తప్ప మరేం కాదు. అయినా ఈ సర్పంచ్ తనకు లొంగని అంకాలికి ఈ వీలు దక్కనిస్తాడనా మీ నమ్మకం!”

“నేను అంకాలు వ్యానుకొన్నట్లుగా కాయితాన్ని రాయలేదే; తలుపులే ఇట్లు కావాలంటాను. ఆ ఇంట్లో అంకాలుంటుంది.”

“పూరుకోండి నేష్టారు - మీరు మరిను! ఈ పొలిటికల్ ట్రైన్స్ కి మీ ఆరోచనలు ఆర్థం కావనుకొన్నారా? అంతెందుకు? అంకాలిని ఇంట్లోంచి తగిలేసినప్పుడే అది ఎవరెవరి దగ్గరికి సలహాకి పోతుందోకాదా వాళ్ళకి తెలుసు నంటే మీరు నమ్మగలరా!”

“అయితే - దాని ఖర్చాన దాన్ని వొడిలేయడమేనా వీళ్ళకి భయపడి!

“ఏం వొదలక్కరలేదు - హాయిగా వో వారందాకా - అంటే మన

గాలేజీలో పరీక్షలు స్టార్ట్ యేవరకూ కూతురింట్లో వుండి, తరువాత గవర్నమెంట్ మునపటివోటే వో పాక లేవ; హాయిగా ఈ కొంగ్రాత్త చంద్రశిలాఫలక స్థగిత కుడ్యాన్ని తనింటికి వో వక్కగోడగా మలచుకొని మరి నుఖంగా వుంటుంది!”

“అదేమిటి? అక్కడ లేవరేటరీ - అదేలేండి - మొత్తంమీద ఏదో వొకటి కట్టేయబోతున్నారా!”

“కట్టేయబోతుంటే అంటారేమిటండీ? కట్టేస్తేను! ఆ చంద్రశిలాఫలకం వున్న దిమ్మ కట్టేసేరా లేదా?! అంతే - దట్టాల్!”

దురంగా చప్పట్లు, మైక్ లోంచి పిన్నిపాల్ చదివే స్వాగత పత్రమూ వినిపిస్తున్నాయి.

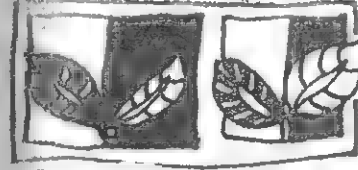
“అంతే వేస్తేనూ - మరేం లేదు! అనవసరంగా మీరే మాత్రం పట్టి అవకండి! వారం రోజుల్లో పరీక్షలొస్తున్నాయి. ఆపైన సెలవులు కూడా! అంకాలు లేవబోయే గుడిసెపై ఎవరైనా దృష్టి తిప్పటానికే మూజ్జెల్ల పైచిలుకు వసుతుంది. పిన్నిపాల్ కి ఇలాంటి విషయాల్లో చీమకూడా కుట్టదన్న సంగతి మీకు వేరే చెప్పక్కరలేదు. అది మళ్ళా గుడిసె లేపేసరికే మన ముష్కరుడి ప్యాదాలు పైకి పోతాయి - అలాంటిది దానితో మాట్లాడమే! ఇక ఒకవేళ సర్పంచ్ దృష్టిపడినా - ఇప్పుడు తాను దగ్గరుండి పొమ్మంటేకదా అప్పుడు “ఎందుకొచ్చేవ మళ్ళా” అని అనడానికి! పైగా మీమ్మనానూ ఝడిసి పూరు కొంటాడు. పెసిడెంట్ కి మనం ఏవేవో వాడి గుట్టు చెప్పేస్తామని మనమంటే పూరకే తెగ చెరుకు. ఇక వొకవేళ అందరూఏకమై పాక పీకేస్తామన్నా - మనం పున్నాం - పూర్లోవాళ్ళు కొందరున్నారు ‘ఏది మీరన్న భవన నిర్మాదానికని వొక్కటంటే వొక్క బండెడు టాక్సు, వొక్క బండితో సున్నమూ తెచ్చి అక్కడ పోయించండి! - మేమే దానిపాక పీకేసి, పీకపై చెయ్యేసి మరి బైటికి గంటేస్తాం’ అని చెప్పడానికి! - ఏవంటారు?

అనవసరం అంకాలిని అప్పుడు ఈ సర్పంచూ, ఈ పెసిడెంటూ పైకి అనకపోయినా రోపల ఎంతమెచ్చుకుంటారో వూహించండి?! - ఎందుకంటే - వాళ్ళకి అవసరం వచ్చినప్పుడు మారుమాటాడకుండా గుడిసె తీసుకుపోయింది తరువాత గుడిసె వేసుకొని ఇప్పటి చంద్ర శిలాక్షరాలు ఆకర్షసాక్షి కూడా

కన్యచతురదశావళి మర్కడ కాపాడుతుంది కదా! పైగా “ఏస్తే యేనుకు కున్నావుగానీ— వో నూరు కూడా ఆతట్టున దించేనుకు యేడవదాడె— ఆ సెందర నిలాపలకం కంపిసీటుగా అవుపించకదా— పోద్ది! అపైన నిదానంగా నీ పొయ్యి పుణ్యమా అనీ ఆ ఫలకానికింత మందాన పొగట్టుకుపోయి కూకిత వరువు దక్కిస్తాది గందా!”—అవి తప్పకందా అంకాలితో అని చీరతారు చూడండి!—

ఏవిటలా నిర్భంతపోయి చూస్తున్నారు— పదండి పోదాం— చదో సిగరెట్ తీసుకోండి!— అంటూ భాస్కరాచారి తనో సిగరెట్ వెలిగించకాని సంగోరు మూసిన తన దోసిట్లో వేలిగే అగ్గిపుల్లతో వెంకటాక్షయ్యగారి సిగరెట్ విమాడా పదిలంగా నిదానంగా ముట్టించేడు!

“భారతి”, 1979 సెప్టెంబరు.

ఆల్పనా

కొబ్బరి మొవ్వుల్లో వడిన వెన్నెల ఆకల నునుపుల మీంచి జారి దిగూల్చి పచ్చగడ్డిపై వడి తుళ్ళుతోంది. వెన్నెల నీడలతో మేం కూర్చున్నాంగా అంతా మోడరన్ డిజైన్ వేసిన మొజాయిక్ ఫ్లోరింగ్లావుంది. ఆరిటాకుల పొగిసలాటతో మువైపు తిరగబోయిన గాలి సంచెగ గుబురుతో ఇరుక్కుని; చిరజాణి పొదమీదా మల్లెమొక్కమీదా తూలీ సోలీ మరీ మమ్మల్ని తాకుతోంది. దూరంగా ఇంటి పెరటిగోడ వారసున్న కూరగాయల మళ్ళలో నీటి పరికాయల మీది నిగరింపులో వెన్నెల వింతగా మెరుస్తోంది. పెరటికి మధ్య నున్న సాల పైకప్పు వెన్నెల్లో కిరిటంలా వుంది.

ఆర్నెళ్ళ క్రితం నేనో చిన్న ఆర్ట్ ఎగ్జిబిషన్ ని పూర్తోపెట్టేను. అప్పుడు ఈ లక్ష్మీరావుతో పరిచయం ఏర్పడింది ఆ పరిచయం పెరిగి పెరిగి ఈమధ్య సోపానంగా మారింది. ఫలితంగా సాయంత్రం నుంచీ ఏ అర్ధరాత్రి వరకూ సోమీలా కూర్చుని ఏవేవో విషయాలు చర్చించుకొనేవాకా వచ్చింది. ఆవాళ సాయంత్రం అలా మౌనంగా ఆకల నీడల్లో కుర్చీలు వేసుకొని వెన్నెల పచ్చికపై కాట్రూ జాపుకు కూర్చున్నాం.

ఉన్నట్టుండి లక్ష్మీరావు—“మీరేం చెప్పండి. నాకు ఈ మొక్కల్ని పెంచుకుంటూ, ఆ సాలలో చదువుకొంటూ; వీలైనప్పుడల్లా— మీరంటారు— పూడండి ఏకాసో అర్ట్ అని!— అలాంటి ఈ వెన్నెల్లో ఆరుబయట కూర్చొని మీరు చెప్పే విషయాల్ని వింటూంటే వున్న ఆనందం మరెక్కడా ససేమిరాదు లేదు రాదూ!”—అని అంటూ రెండు సిగరెట్లనితీసి నానోట్లోనూ తన నోట్లోనూ పెట్టి వెలిగించి “అసలు ఇంతకు మించిన ఆనందం ఎక్కడోవుందని చిగెత్తడం పొరబాడేమో ననుకుంటాను... ..మా అవిడా పిల్లలతో వాళ్ళ మీద తీసేయలేక ఎక్కడెక్కడికో తిరిగేను. తిరుపతి యాత్ర మొహం చిల్లింది! పోనీ నాగార్జునసాగర్ శిథిలాలన్నా కదిలించేయో అంటే అదీలేదు!

శ్రీ డా॥ ఎస్ ఎ ఎస్. ఎస్. వర్మగారిచే హిందీలోకి అనువదించబడినది, వారికి నా ధన్యవాదములు.

(A)

అల్పనా

కొబ్బరి మొవ్వుల్లో పడిన వెన్నెల ఆకుల నునుపుల మీంచి జారి దిగూ
నున్న పచ్చగడ్డిపై పడి తుక్కుతోంది. వెన్నెల నీడలలో మేం కూర్చున్న
జాగా అంతా మోడరన్ డిజైన్ వేసిన మొజాయిక్ ఫ్లోరింగ్లావుంది. ఆరిటాకుల
పూగినలాటలో మావైపు తిరగబోయిన గాలి సంచెగ గుబురుతో ఇరుక్కుని;
విరజాజి పొదమీదా మల్లెమొక్కమీదా తూలీ సోలీ మరీ మమ్మల్ని తాకు
తోంది. దూరంగా ఇంటి పెరటిగోడ వారనున్న కూరగాయల మళ్ళలో నీటి
వంకాయల మీది నిగారింపులో వెన్నెల వింతగా మెదుస్తోంది. పెరటికి మధ్య
నున్న సాల పైకప్పు వెన్నెట్లో కిరీటంలా వుంది.

ఆరైళ్ళ క్రితం నేనో చిన్న ఆర్ట్ ఎగ్జిబిషన్ ని వూర్లో పెట్టేను. అప్పుడు
ఈ లక్ష్మీరావుతో పరిచయం ఏర్పడింది ఆ పరిచయం పెరిగి పెరిగి ఈమధ్య
పొవానంగా మారింది. ఫలితంగా సాయంత్రం నుంచి ఏ అర్ధరాత్రి వరకూ
మేమిలా కూర్చుని ఏవేవో విషయాలు చర్చించుకొనేదాకా వచ్చింది. ఆవాళ
మాత్రం అలా మౌనంగా ఆకుల నీడల్లో కుర్చీలు వేసుకొని వెన్నెల వచ్చికపై
తాళ్ళు జాపుకు కూర్చున్నాం.

ఉన్నట్టుండి లక్ష్మీరావు—“మీరేం చెప్పండి. నాకు ఈ మొక్కల్ని
పెంచుకుంటూ, ఆ సాలలో చదువుకొంటూ; పీల్చే నవ్వుడల్లా — మీరంటారు
నూడండి ఏకాసో ఆర్ట్ అని!— అలాంటి ఈ వెన్నెట్లో ఆరుదయట కూర్చొని
మీరు చెప్పే విషయాల్ని వింటూంటే వున్న ఆనందం మరెక్కడా ససేమిరా
నాకు లేదూ రాదూ!”— అని అంటూ రెండు సిగరెట్లనితీసి నానోట్లోనూ తన
నోట్లోనూ పెట్టి వెలిగించి “అసలు ఇంతకు మించిన ఆనందం ఎక్కడోవుందని
చిగిగెత్తడం పొరబాటేమో ననుకుంటాను... ..మా ఆవిడా పిల్లలతో వాళ్ళ
పాట తీసేయలేక ఎక్కడెక్కడికో తిరిగేను. తిరుపతి యాత్ర మొహం
మిర్చింది! పోనీ నాగార్జునసాగర్ శిథిలాలన్నా కదిలించేయాలంటే అదీలేదు!

శ్రీ డా॥ ఎస్ ఎ ఎస్. ఎస్. వర్మగారిచే హిందీలోకి అనువదించబడినది,
వారికి నా ధన్యవాదములు.

బొర్రగుమా కొంచెం కడిలించినా సంతృప్తిలేదు.....అదిగో ఆ పాపికోడల మధ్యనుంచి బోటుమీద రావడం మాత్రం కొంచెం డ్రిల్లింగ్గా ఉందను కోండి.....నేను రానులెద్దుమా మీరు వెళ్ళిరండి” అన్నాడు.

ఇంతటోనే ట్రేలో కాఫీ సరంజామా అంతా వట్టుకుని ఇంట్లోంచి వొస్తున్న అతని భార్య “ఈ పాదులూ మొక్కలూ చెట్లూ చేవా యెక్కడికీ పోవుగాని హాయిగా మేష్టారితో వెళ్ళిరండి. నాతో మీ టేస్తులు సరిపడవని యెక్కడికీరారు— అలా అని నేను బాధపడలేదు మేష్టారితోనన్నా వెళ్ళిరండి. మళ్ళా మీకింత మంచి కంపెనీ దొరకదు” అంది ట్రేని మామధ్య పెట్టి తనూ కూర్చుంటూ.

అవిడ అలా ట్రేలో దికావనూ గట్టా తెచ్చి పెట్టేస్తుండంటే! అవిడ సరిగ్గా నరైన పాళ్ళలో కాఫీ కలపలేదని లక్ష్మీరావు భావన. అంచేత కాఫీతానే కలుపుతుంటారు.

అలవాటుగా లక్ష్మీరావు కాఫీ కలపబోయేటంతలో తక్కువ నేను ఆ సరంజామా దగ్గరికి లాక్కొని “ఆగండి. ఇవాళ - మీ టేస్టికి సరిపడేలా కాఫీ కలపగలననే నా నమ్మకం రైటో కాదో వొక్కసారి ట్రై చేస్తాను” అన్నాను— మూడు కప్పుల్లోనూ మూడు రకాల మోతాదుల్లో కాఫీని కలుపుతూ.

కాఫీని సిప్ చేస్తూ “ఛేక్స్—ఏదీ షేక్ హేండ్!—బ్రహ్మాండంగా వుండ నుకోండి” అన్నాడు లక్ష్మీరావు “అబ్బ—ఇన్నేళ్ళకి మావారి టేస్టికి సరిపడ్డ కాఫీ చేసే వ్యక్తి నొకరిని చూసేను. ఇన్నేళ్ళలో నేను కనిపెట్టలేని అభిరుచిని ఇన్ని నెలల్లో మీరెలా కనిపెట్టేరో—వితగా వుంది” అందాతని ఆర్థాంగి ఖాళీ కప్పుని ట్రేలో పెడుతూ.

“బాగుంది—కాబిదానంటాడు లెండి ‘పురుషులకు భార్యమీద కన్నా సేపిహితునిపైనే చెదరని ప్రేమాభిమానాలుంటాయి’ అని! ఆలావారేదో పూరికే మీకన్నా నన్నే అభిమానంగా చూస్తూ అంటే అదంతా నమ్మేస్తా రేవిటి?|.....ఇంతకీ రేపు నేను నేరుగా షేషన్ కి పోవాలో; మీయింటి మీంచి వెళ్ళాలో తేలలేదు” అన్నాను.

“కానీండి - యిలాగే రండి” అన్నాడు లక్ష్మీరావు.

“చూసేరా— మావారి టేస్ట్ తెలుసుకోడం వారిని సేజిన్ పై చేయడం ఏం మాటలతో వనికాదు. అది కేవలం మీకే చేతనైందని యిప్పుడే తేలి పోయింది.....ఈ రాత్రంతా వారి బేగ్ సర్దడంతోనే నాకు తెల్లాపోతుంది. ఇంతకీ మీ టూర్ యెన్నాళ్ళు “అందావిడ మహాహడావిడిగా ఖాళీ కప్పులు కలుపుతూ.

“కాంతి నికేతన్ లో మా కాన్ఫరెన్స్ సరిగ్గా నాలుగురోజులు. అపైన రోజుల్లా చుట్టి రావడానికి మరో మూడురోజులు. ఇక రనూ పోనూ కలుపుకొని నాని వదిలొచ్చాలో మీ శ్రీవారిని చిరునవ్వుల పువ్వుల్లో సహా మీకు “పప్పయ్యాను” అన్నాను లేస్తూ.

లతితకళల వల్ల వచ్చే ఆలౌకికానందం యెదుటివారితో బాటు మనం పొందుకొన్నప్పుడే కలుగుతుంది కాబోలు! అలాకాకపోతే కళాసృష్టలంతా తమ మనః కుమారాల్లోంచి విరజిమ్ముకొచ్చే చిత్రవిచిత్ర భావనలకి రూపకల్పన చేయ గుండా తమకు తామే ఆ ఆనంద సరస్సులో వోలలాడుతూ వుండాల్సి వచ్చే నేమో! కళాసృష్టిలోనేకాక కళాస్వాదనలో కూడా యింతేనేమో! మనం మెచ్చిన తినికనూ, మన మనసుకు సచ్చిన సుందర దృశ్యాన్ని యెదుటివారి మనసు లోనూ, కళ్ళలోనూకూడా మనం చూడగలిగితేనే గాని అదృష్టవైస ఆలౌకిక అన్వేషానందం రాదేమో!!

మానవునిలోవున్న ఈ సహజాతం వల్లనే మనషి తన మానసిక అవస్థలతో సమానంగా తులతాగే మరో వ్యక్తికోసం పరితపిస్తుంటాడు. ఇలా సహృదయుని కోసం చేసే అన్వేషణలో వొక్కో అదృష్టవంతుడికి వొక్కో సహృదయుడు అప్పటికప్పుడు అరనిముషంతో తారసపడవచ్చు. ఒక్కోవ్యక్తికి విచిత్రమంతా వేసారినా దొరకకపోవచ్చు. అనుక్షణం ఆతి సన్నిహితంగావున్న వ్యక్తికూడా మానసికంగా అమితదూరంలో వుండవచ్చు. అయితే ఆ దూరాన్ని దాటుకుంటే తనకు సహృదయునిగా తీర్చిదిద్దుకోవాలని అనుక్షణం ఇవతలి వ్యక్తి ఆరాటపడతూనే వుంటాడు. ఆ ఆరాటం ఫలించనూవోచ్చు— పలించక పోవోచ్చు!

ఇలాగే శునేసేసారిపోతున్నాను. లక్ష్మీరావుని యిందుకే వెంటబెట్టుకొచ్చేను. అయితే అతణ్ణి అతని సందర పరిసరాల్నించి వేరుచేసి అయిదు రోజులయే సరికల్లా - "అర్నెళ్ళ సావాసంతో ఇతణ్ణి నా సహృదయుణ్ణిగా యెంచుకుని యిలా తీసుకురావడంతో పొరపాటుచేసేనా?!" అని నాకు అనుమానం వేసింది.

ఎంచేతంటే - ఈ దేశం మొత్తం నుంచీ విదేశాలనుంచీ కాన్సర్వేన్స్ "యత్ర విశ్వం భవత్యేకేదం" అన్నట్లు వచ్చి; ఎన్నెన్నో అనక్తికర విషయాల్లో పేవర్స్ సబ్బిట్ చేసిన మేధావుల సాహచర్యంగాని, వాళ్ళ ప్రసంగాలుగాని లక్ష్మీరావుని వొక్కపినదుకూడా కదల్చలేక పోయాయి.

ఇన్స్పిరియారిటీ కాంప్లెక్స్ కారణమేమో అనుకొని నేను పనిగట్టుకొని అతనితో అతనికే తెలికుండా నిద్రాణితమైవున్న విలువల్ని అతనికి పట్టి చూపిస్తూ "దైర్యంగా మాతో కలిసిపోండి" అన్నాను.

- ఫలితం! మా కాన్సర్వేన్స్ నాలుగురోజులూ శాంతినికేతన్ నుంచి బస్సుదొరికినా దొరక్కపోయినా బోల్టూర్ పోయి అక్కడి సత్యజిత్రాయ్ చలనచిత్ర వారోత్సవాల్లో తంబన్ గా పాల్గొనేవాడు! అదన్నా ఈ మా సరకాన్ని తప్పించుకోదానికే!

జాతీయస్థాయిలో ఎన్నెన్నో కంపెనీలు ఏర్పాటుచేసిన బ్రహ్మాండమైన బుక్ ఎగ్జిబిషన్ కూడా అతన్ని కదిలించలేకపోయేసరికి.....నా అనుమానం మరింత గట్టిపడింది.

రవీంద్రుడు స్వయంగా నృత్యనాటికగా రూపొందించిన "చండాలి"ను అక్కడి ప్రోగ్రామ్స్ అన్నింటికీ హైలైట్ గా యెంచుకొని, మేమంతా పులకిత శరీరాల్తో చూస్తుంటే ఇతను దాన్నో సాదా ప్రోగ్రాంలాగా చూసేడు!

శ్రీమతి బసవలతా బెనర్జీ చేస్తున్న కూచిపూడి నృత్యాన్ని నేనలా ఆ రెండువేల పైచిలుకు రేకీయ, విదేశీయ ప్రేక్షకుల మధ్య ప్రాధా అగ్గబెట్టి నాద్ ఫుర్ లో చూస్తూ; మధ్యలో పూపిరిపీల్చుకొంటూ ప్రక్కన చూద్దాను కదా....?!

ప్రోగ్రాం ముగిసేక అతని కోసం తెగ గాలించగా ఆమోక్షుంజోలో కామినీ నికుంజాలనీడలో వచ్చికపై వడుకొని తీరిగ్గా ఫస్ లాగుతున్నారు!

"యేలా రాగలిగే రండి?! - ఆవిడ పుట్టుకతో బిటన్ పిల్లనా చిన్న బ్రిటినుంచీ యిక్కడే చడువుకొని నృత్యంలో డాక్టరేట్ పుచ్చుకొందట! - అదూమతాన్ని కూడా పుచ్చుకొని వ్యస్తతం థిలీతో డీన్ గా వుందట! - పోనీ అంతా అలా వుంచుదాం ఆమె భారతీయ నృత్యాలన్నింటోనూ నిష్ణాతురాలు. అయినా ఆమెకి కేవలం మన కూచిపూడి నృత్యం మాత్రమే సచ్చడం; అంత సరిగుతనాన్ని మాటలో యేన లేకుండా సంపాదించుకోడం; ఈ ఇంతటి విలువ ప్రేక్షకుల మధ్య మన తెలుగు ఆటా మన తెలుగు పాటా ప్రదర్శితం చేడం.....మీకు సచ్చరేదా?!" అన్నాను అతణ్ణి చెరుకుంటూ.

"పోనిద్దురూ.....దూడండి యివేం పూలోగాని ఎలా వొత్తుగా రేకుల్ని నీల రాలుస్తూ పరిమళిస్తున్నాయో! ఈ వెన్నెల్లో ఇలా ఈ శాటిన్ లాన్ పై తెల్లని పూలరేకులు వొత్తుగా రాలడం; ఆ పూలచెట్టు నల్లని అకులపై తెల్లని పూలు మిలమిల లాడడం; దూరంగా ఆ అద్దాల ప్రార్థనా మందిరం అందాలూ.....ఈ దృశ్యంతో సరిబుచ్చుకొంటాను లెద్దురూ" అన్నారు సిగరెట్లు పెట్టి అగ్గిపెట్టి నాకందిస్తూ.

"సరిబుచ్చుకోడం యేవిటండి - ఈ సోనార్ బంగ్లాలో అడుగు పెట్టింది నానీ జీవితంలో అననుభూతాలైన అనుభూతుల్ని, ఆలోకిక దివ్యానందాల్ని అందించాలని పనిగట్టుకు నేను తీసుకొస్తాను". అని సిగరెట్ వెలిగించి "ఈ పూల మొక్కని తెలుగులో పూవెలగ అంటారు వీళ్ళు కామిని అంటారు" అని అంటూ నేనూ చతికలబడి మొదలు పెట్టాను.

"మనదీ అంటూ యేపాటి ప్రయత్నపూరి లేకపోతే ఈ రోకంలో ఏ పనిదాన్ని మనం అనుభవించలేవేమో! కోడార్క శిల్పాలైనా డాక్టరింగ్ పనిమైనా ఫర్వీన్ సుల్తానా పాటైనా ఇప్పటి ఈ నృత్యమైనా - మీ అంతటా వున్నా కొంచెమైనా మీ దృష్టిని మరలకపోతే - మిమ్మల్ని అకట్టుకోలేవు. అదేకానందాన్ని అనుభవించడానికి కొంత కృషి వుండాలి కొత్తలో మంతంగానైనా సరే మన దృష్టిని వాటిపై పెట్టాలి. కొద్దిగా వచ్చే విసుపును అంటూ "ఏమిటుంది ఇందులో" అనే దృష్టితో ఒక్కసారి పట్టిచూస్తే - మనకు వాటివలన అలౌకికానందమే దక్కుతుంది. అలా దక్కించుకోవచ్చుడే జీవితానికి సార్థకత అని నా భావన"

“మన ప్రయత్నమన్నది లేకుండా మన మనస్సును పట్టేసి చూపేసేదే కళకాని”..... అన్నారు చేత్తో పూలరేకుల్ని తీసి జారుస్తూ!

“నేను దాన్ని పూర్తిగా కాదనడం లేదు కాని; కనీసం మనం వాటిని కన్నెత్తి చూడాలి - చెవుల్లోకి వివాలి - పేజీతీసి చూడాలికదా! ఆపాటి పని కూడా నేను చేయను అని కాళ్ళుజాపుకు కూర్చునేవాడికి అలౌకికానందం ఎలా దక్కుతుంది అనే నా ఆరాటం!.....వదండి చాలా రాతయింది” అంటూ అతనితో బాటు లేచేను.

ఈ నా మాటలు అతనిపై ఏమాత్రం పనిచేసాయా అని ఆలా అతన్ని పరీక్షిస్తూనే ఉన్నాను కాని; అతడు చేసే పనల్లా నన్నునుసరించి హారాబిడ్డి వార నిర్బోధం; మార్పులే పేలన్లలో మోహమాటానికని ఆలా వోసారి తలెత్తి చూస్తూ తదాపడడం; విక్టోరియా మెమోరియల్ మెట్లపై కాళ్ళు మడుచుకు కూర్చోని దోపెట్టెడు సిగరెట్స్ తగలెట్టడం; ఇండియన్ మ్యూజియంలో “ఎందుకొచ్చిందిరా భగవంతుడా?!” అన్నట్లు చక్కచక్క వోరెండు చక్కర్లుకొట్టి గుమ్మం దగ్గర నే వచ్చేదాకా నిర్బోధం మినహాగా ఏమీలేదు.

నేనునుకున్నట్లు అతని సాహచర్యం వల్ల నేను ఆనంద తీరాలని చేరడంమాట రేపుడెడగు! నాతో తిరగడం ఇతనికి నరకంలా ఉన్నట్టుండి! ఇతన్నెందుకీలా తీసుకొచ్చాను. అనలితన్ని నాకు నహృదయనిగ యెంచు కోవడంలో ఇలా ఎందుకు పొరబాడెందని? ఇంత తప్పుడుగ ఎలా అంచనా వేశాను!... వాళ్ళింట్లో రాత్రులకు రాత్రులు నేచెప్పే విషయాల్ని విని -రసా స్వాదృశతో నిజంగా మైమరచి పోయేవాడే! అలాంటిది ఈ కాన్ఫరెన్స్ ఉపన్యాసాల్లో ఏ ఒక్కదానిమీదా ఇతడు బుద్ధి పెట్టలేదు!...భావుకత లేకపోతే వాళ్ళింట్లో నన్నలా నిగ్గదీసి మరీ ఆర్థునిగూర్చి ఎలా ఆడగ గలిగే వాడు?! ఆ కామినీ నికుంజాలలో ఆ ఆనందాన్ని వెతుక్కుంటూ ఎలా వెళ్ళగలరు! అంతెందుకు భావుకతే లేకపోతే నాతో ఈ ఆర్నెల్ల సావాసవే లేకపోయేదికదా పైగా ఇంట్లో తనకు తానుగా ఏకాంతంగా కల్పించుకొన్న ఆ సుందర వాతావరణాన్నిగాని నాతో ఏకాంతంగా గడిపే తీరునుగాని చూచిన వారెవరైనా అతడు భావుకుడు కాడు అని అనగలరా?!

—ఇలా అబోచిస్తూ అలా ఆ బొటానికల్ గార్డెన్స్ లో ఎంతసేపు నడిచేనో నాకే తెలియకపోవడం వింత కాదుగాని; నన్నునుసరించి అడుగుతో అడుగువేస్తూ నన్ను ఆతగాడికి కూడా తెలికపోవడం వింత!

గేటికి అవతల వో ముష్టివాడు కూర్చోని బోల్ వాయిస్తూ పదం అందుకున్నాడు. రాగం సుశృతిరుగుతూ వేయిడిదల మట్టిబెట్టును దాటుకొని మాయ లేకుం పద్మాల మడుగుపై నుంచి గుభాగ్నా వచ్చి మరి మాకు వినిపిస్తోంది.

“తమెనె దొర్చెతారె

ఓమోన్, మెనెర్ మానుష్ బోలిషయారె!

సేయేరే ధరామెయ్

హాయేరే దారదా నాయాయ్!

* * * * *

అధార్తె ధోరైపారే

సేయ్ అంతరే బాహరే దిరాజ్ కరే!

నాజలె అనలె అనిలె హాయేరే

నాహీ మిలే పూరబె ఆకాత్ పాథారే!”

మా బాట ప్రక్కన ఓగూగా హుగ్గి యెడలో మిలమిల మెరిసిపోతూ ప్రవహిస్తోంది. అది యెగిసిపడే చేపల వంటి నిగనిగలా లేక మిలమిలలాడే అలల మెలుపులా?!

మెలుపులా వో నంగతి మెరియడంతో తక్కువ వాచీ చూసుకొని; చ్చిరాపు చేతని పట్టుకు గబగబా బయటకు వచ్చి; ముష్టివాడి బోలెలో ఓ బాపాయి వడేసి; చక్కచక్క వెళ్ళి బేళూరు వెళ్ళే బస్సులో యెక్కీ కూర్చున్నాను.

“ఆ వాయిద్యాన్ని బోల్ అంటారు తెలుగులో బోలె; బోలు అంటాము కదా అదేయిది. “బోలెడన్ని డబ్బులు” ఈ వాయిద్యంవల్ల ఏర్పడ్డ పదబంధమే! ఆ పాట బ్రహ్మాండంగా పుండనుకోండి. “పరమాత్మ అని పిల్చి పేరు పెట్టుకొన్న ఆ బ్రహ్మ పదార్థాన్ని నువ్వెలా అందుకోగలవు? ప్రపంచమంతా అదే నిండిఉన్నా మనం దాన్ని పట్టకోలేం! నీ ఏకాంత హారాలలో అదే విరాజిల్లుతూ కనిపిస్తుంటుంది! నీళ్ళలో నవ్వులలో గాలిలో”

అది లేదా? తూర్పు అగధ సముద్రాలలోనూ లేదా? "అని ఆ పాటకర్థం! పూర్వ దిగంధి బస్సు" అన్నాను లక్ష్మీరావుతో

తైము అయిదవుతుంది. బేరూర్ మల్ని గేటుదగ్గర నుంచే చూపెట్టేసి; అతని చేతిని పట్టుకు గబగబ పక్కనందల్లోంచి లాక్కు తీసుకుపోతూంటే "ఎక్కడికి" అని నోరు తెరిచి అడిగేడు.

"ఇన్నాళ్ళూ నన్నెప్పుడూ ఇలా అడక్కుండానే నన్ను సరించే మీరు ఇప్పుడిలా అడిగేరేమిటి?..... అలాకక దివ్యానందాన్ని మీ కందించడానికి!"

"మీరీమాట ప్రతిసారీ అంటున్నదేలేదా! ఎక్కడికేమిటి" అన్నాడు చేతిని తీసేసుకొని నాతోబాటు చకచక నడుస్తూ

"దక్షిణేశ్వరీకి"

"ఏం నన్నమాతం సన్యాసుల్లో కలిపేస్తారేమిటి"

"దిగవోతూ తోతడగడం ఎందుకు - జాగ్రత్తగా దిగండి" అన్నాను హుగ్గీలోకి మెట్లమీంచి దిగుతూ

నాల్గురూపాయల ఖర్చుతో వో పావుగంటలో దక్షిణేశ్వరీకి చేర్చే లాంచీ రేడిగా వున్నా వదిలేసి; పక్కనున్న వడవవాళ్ళను వోసారి పరిశీలనగా చూసి వాకర్ని పిలిచి పడమరకి తైముచూచుకొన్నాను. అముదుంబావయింది "అమ్మయ్య" అనుకొని; రుమాలుతో చవట తుడుచుకుంటున్న లక్ష్మీరావుని గూడుమీద కూర్చోమన్నాను.

వడవని గెడకర్యతో ప్రవాహంలోకి నెట్టి; చివరి అడ్డుబీదీపై కాళ్ళు తన్నిపెట్టి కూర్చోని వడవవాడు రెండు చేతులతోనూ తెడ్లు వేస్తున్నాడు.

గంగాలహరిలో మాడవ సాపుగా నీటిపై జారుతున్నట్లు ముందుకు సాగిపోతోంది.

నేను బేగ్ లోంచి పదిలంగా వో స్వీట్ పొట్లాన్నితీసి విప్పి లక్ష్మీరావుకి రెండందించి వడవ నేస్తానికి రెండందించేను. వాటినిచూసి వడవవాడు పడిన ఆనందం అంతాయించాడు..... "సర్వోజ్ఞా; షక్కారియా?!" — అని అరిచేడు ఆనందంగా!

"వాకాకా! యే మాధుర్ సర్వోజ్ఞా తుమారే మాధుర్ గీతో జాన్నే" అని వడవ నేస్తానితో అని లక్ష్మీరావుతో "మధురాతి మధురం ప్రస్తుతం మీ ముందుంది! ఈరెండు పిండివంటలు బెంగాలీ జానపదుల సౌత్తు. పేర్లు విన్నాడుగా; కాంతి నికేతన్ లోనే కొని నరైన సమయం రాలేదని ఇప్పటిదాకా తీయలేదు - తీసుకోండి" అన్నాను నేనూ తీసుకు కూర్చుంటూ

వడవవాడు అప్పటికే తినేసి నీళ్ళుత్రాగి; వో సీసాతో నీళ్ళని మా కందేలా పదిలంగా పెట్టి - తిరిగి తెడ్లు వేస్తూ అందుకొన్నాడు.

"అమాల్ గంగజీతో"

తూమాల్ రంగే బోలో....."

లక్ష్మీరావు ఒక్కసారి చలించి నోట్లో ముక్క నోట్లో ఉంటూండగా నే చటుక్కున అటు తిరిగి అలా శూన్యదృక్పథంలో చూస్తూ వుండిపోయాడు!

రాగ ప్రవాహం నుళ్ళు తిరుగుతూ పరమళ్ళు తొక్కుతూ సాగి పోతూంటే సాహిత్యం మెటిసిపోతూ మనసుపై యథార్థంగా ప్రతిఫలిస్తోంది—

'ఓ గంగజలమా! నీ రంగుల తరంగాల్ని తెలు!

దిగ్భ్రమ చెందించే రంగుల్లో ఇంకా ఇంకా

ఆకాశాన్ని నిండి పోనివ్వు!

ఈ చీకటిని ఇంకా యింకా పేరుకు పోనివ్వు!

ఏం నాకేం భయమా?!

తీరాలను ముంచేత్తే ఈ చీకటి యెంత సేపుంటుంది.

అసలు నేనెందుకు భయపడాలి?!

ఈ చీకట్లను చీల్చేగావం - నాగొంతులో వుంది!

నీ నీళ్ళను చీల్చే తెడ్డు - నాచేతిలో వుంది! — చాలాకాలం క్రితం బెనిన్ దేవ్ బర్మన్ గంగపై పాడిన పాట గుర్తుకు వస్తోంది — ఈ జానపద గీతాన్నే అతడు స్వీకరించేదో లేక అతనిపాటే ఇలా ప్రచారాన్ని పొందిందో!

పాట పాటతోబాటు వడవా పోటీగా ముందుకు దూసుకుపోతూంటే కాలం లాగా వేగంగా గంగ వెనక్కిపోతోంది!

బదున్నర చాటింది.

పుట్టిలా పున్న నూర్వూడు గగనగంగతో తేలుకొనిపోతూ వేగంగా ఆవేగంగా పడమటి తీరాలవై పుకు కొట్టుకుపోతున్నట్లున్నాడు! పుట్టి కదలికల వల్ల కడిలిన అలలలాగా మేఘాలు క్షణక్షణానికి రూపాల్ని మారుస్తున్నాయి. గుంపులు గుంపులుగా పక్షులు కలకలమని కూసుకుంటూ బొటానికల్ గార్డెన్స్ వైపు పరుగులు తీస్తున్నాయి.

పరమహంస మనస్సులాగ గంభీరంగా సాగే గంగ!

ఈవైపు జేహూర్ మతమూ ఆవైపు పీర్స్ కంపెనీ బిల్డింగూ కను మేలుగైపోయాయి అంతర్వేగంవల్ల కాబోలు చెలువులో వెలుస్తున్నట్టుంది! నీళ్ళలో తన నీడని చూసుకుంటూ పడవ వయ్యారంగా సాగిపోతోంది కృమ కృమంగా వివేకానంద బిడ్డి మాకు చేరువతోంది. పాట చివరిరాగం గుండెల్ని కుదిపేస్తూ గాలిలో విలీనమైపోయింది.

“జీవితంలో యిప్పటిదాకా రుచిచూడని మాధుర్యాన్ని మీడిడ్లరూ ఇవాళ నాకు రుచి చూపించేడు - మీకు నాధన్యనాదాలు” - అని లక్ష్మీరావు తేడుకొని మిగిలిన స్వీట్స్ ని తింటూ ఆన్నాడు.

“ఇదేంపాటి మాధుర్యం?! ఈ మాధుర్యాలు రెండూ కేవలం మానవ కల్పితాలు. వీటి మాధురీ గరిమకే మీరు ఉక్కిరిబిక్కిరైపోతే..... ఇక ఆ అలౌకిక దివ్యానందాన్ని ఎలా ఆస్వాదించగలుగుతారో అలా అటు చూడండి! గంగా తలంపై వంగ వనిత చిత్రిస్తున్న ఆ ఆల్బనను కళ్ళారా అటు అలా చూడండి” - అన్నాను దావిన నా చేతి చూపుడువేలతో గంగా తలాన్ని చూపిస్తూ.

అంతే - నిశ్శబ్దంగా నిశ్చలంగా మా పంచస్థానాల్ని కంటిచూపుల్లో ఉగ్గ బెట్టుకు మరీ మేం చూస్తున్నాం - కృమకృమ రమణీయ పరిణామాల్ని!

ఒడ్డున పున్న చెట్ల గుబురుల్లోంచి చూసుకు వచ్చిన సాయంసంద్యా మార్కసిరణాలు గంగా తరంగాలపై సాగిపడి వక్రిభవిస్తూ వందలకొద్దీ కత్తుల్ని పడేపడ్డే ఝుళిస్తున్నట్లుంది. తనకు తనకు మనే పొడుగాటి కాంతి కిరణాల కరవాలాల వొంపులు అలలపై అల్లలాడుతున్నాయి!

కృమకృమంగా నిడివి తగ్గిన సూర్యకరవాలాల కాంతి గంగాతరంగాలపై చిట్టిపోతూ కోటానుకోట్ల ముత్యపుచిప్పలు నీళ్ళపై తేలుతున్నట్లుంది! సూర్యుడి కాంతినంతటినీ తెల్లని యాకా పూలరేకుల్లాగా. కామినీ పుష్పవ్రతాల్లాగా చిదిమేసి; ఇంకా మిగిలివున్న వెలుగు రణసుతోబాటు కలగా పులగంగా గంగా ప్రవాహంలో ఒలకబోసినట్లుంది.

కలకత్తా కాశిక సింధూర శరీర రక్తిమ పూజా కుంకుమపరాగంతో విలీన మైపోయి రోదసితోకంటా ఎగసుకుపోతున్నట్లుగా పడమటి దిక్కున సంద్యా రాగం అలుముకుతోంది. ఆ రాగరక్తిమ అంతా వినిర్మల గంగానీరంపై ప్రతిఫలిస్తూ రాగరంజితం చేస్తోంది.

మార్బుల్ పేలస్లో - మర్బిలర్డ్ కాండిలిర్స్ లోంచి విశ్లేషించుకుపోతూ వచ్చిన కాంతి కిరణాలు క్రింది మెజాయిక్ ఫ్లోరింగ్ మీంచి పరావర్తనాన్ని చెంది గోడలమీది ఆర్టాల్లో ప్రతిఫలిస్తూంటే చూస్తున్నట్లుగా వుంది - ఆ రాగ రంజిత గంగా తరంగిణి!

స్టూక్లియస్ చుట్టూ ఎలక్ట్రానులు పరిభ్రమిస్తుంటే ఆ పరమాణులీని పరికిస్తున్నప్పటి పరమానందమూ; వెన్నెట్లో మెరిసే రావి ఆకుల్ని చూసి వప్పటి హయా నాలో కలిసేయి - ఆ నీళ్ళని చూస్తుంటే;

కాంతి శకలాలన్నీ కలర్ ఫోలియోస్ లాగా పొక్కుసారిగా తడితగిలి తగలడంతో ఆ గంగా తరంగాలలో కడిగిపోయి రకరకాల రంగులుగా మారి పోతున్నాయా?! నీళ్ళలో ప్రతిఫలించిన ప్రైమరీకలర్స్ ఆన్నీ కృమకృమంగా కాంప్లిమెంటరీ కలర్స్ క్రింద మారిపోతున్నాయి. ఆ పరిణామంతో టెక్స్చర్ పై విన్పించే హార్మోనీగానీ, కలర్ స్కేల్ గానీ - ఏ చేయి తిరిగిన చిత్రకాదుడీకి వివేకానంత పతాకస్థాయిలో వున్నాయి.

సెకను సెకనుకీ మారేసి మార్పుగా మారేసి మోస్తరుగా మారిపోయే బాగ్గీ మెరిసిపోయే సొట్టలుగా మడతలుగా బొట్టుగా పరుగులు తీస్తోంది.

ఆ తెలిసీటిలో ప్రతిఫలించే సాయంసంద్యా కాంతిలో - వానపడిన బొద్దుపై పెట్రోలు చుక్కలు పడితే కన్పించే నెమలికన్నుల రంగులూ; డీపా లి చిటపటలు రాసిన చేతుల్ని నలుపుకొంటూ చీకట్లో చూస్తే కన్పించే రంగుల

తరంగాలూ; సంపూర్ణ సూర్యగ్రహణ సమయంలో భూగోళంపై తచ్చాదిన
ఆల్బానయొలెట్ కిరణాల వలయాల సయ్యాటలూ - గుర్తుకొచ్చేయి.

ఆ అలల మిలమిలల్ని అలా కళ్ళార్పకుండా నేను చూస్తూనేవున్నాను.
కాని; నాకళ్ళు పనిచేయడం లేదేమో! చెవుల్లో - శివకుమార్ శర్మ నంతుర్ పై
సాధించిన హంసధ్వని రాగాలాపన నినాదాలు మాత్రం మాడమ్రోగిపోతున్నాయి.
వింతగా! నాపై తొలకరి చినుకులు కురిసినప్పటి అనుభూతి నన్ను ఆలము
కొంది. సాంతంగా! నా గుండెల్లోంచి కువకువమని కూస్తూ రిప్పురిప్పుమని
తెక్కులు సారిస్తూ ఏదో పిట్ట ఎగిరిపోతున్నట్లుగా ఫీలయ్యేను - సంపూర్ణంగా!
కళ్ళతో చేసిన సందర్శనలో ఈ శ్రవణ, స్పర్శానుభూతులేవిటి? ఏమో!
అనుభవిస్తున్న నాకే తెలీన అలౌకిక దివ్యానుభూతి అది.

కృమకృమంగా పల్పని చీకట్లు వ్యాపిస్తుంటే చెట్ల గజుర్ల నీడలు
దట్టంగా నీళ్ళపై ప్రతిఫలిస్తున్నాయి. దూరంగా ఆకాశంలోకంటూ లేచుకొస్తున్న
పొగమబ్బులు - ముసుగులోంచి ఆకాశానికెగుసు కొచ్చిన సాంబ్రాణి పొగల్లా
వున్నాయి.

ప్రకృతి అంతా నిర్మలంగా నిశ్చలంగా నిశ్శబ్దంగా వుంది.

వివేకానంద బ్రిడ్జికి దిగగా మావడవ క్యాస్ చేస్తోంది.

"ఎవైడ్ కెరెడొస్కోప్ ఆఫ్ థిర్లింగ్ ఇమేజెస్. వ్య-వేష్టారూ! - ఈ
అలౌకిక దివ్యచిశ్వరూప సౌందర్యమంతా లిప్తలో కనుమలుగై పోయిందేమి
టండి? - ఈ చిద్విలాసమంతా ఇలా ఏటి పాలవలసినదేనా! ఈ సాటిలేని
సౌగంధలన్నీ నీటిపై వ్యాతలేనా! ఈ భువనైక మోహన కాంతి వుంజమంతా
ఇంత బుద్బుదప్రాయమా?!

ఈ ఆనందంలోని క్షణికత్వాన్ని నేను భరించలేను వేష్టారూ - వాద్దు.
ఈ కళ్ళతో ఇంక ఈ పాదులోకాన్ని ఎంత మాత్రం చూడలేను.....రండి
వేష్టారూ రండి వొక్కసారి పుటికేద్దాం - రండి. ఈ అనంతానంద సౌందర్య
నీరాల్లో మనం కూడా కణాలుగా మారిపోదాం! ఈ పావన నదీ గర్భంలో
మనం విలీనమైపోదాం - రండి."

నేను తక్కువ అతజ్ఞి వాడిన పట్టుకొని "లక్ష్మీరావుగారూ-ఏవిటిది?!
పిచ్చెక్కిందా! - ఊరండి! ముందు పడవ దిగండి-మీకే చెప్తుంది. గట్టు
త్రెంచుకొనే ఆనందాన్ని పగ్గంటేసి నిగ్రహించుకో గలగాలి. అంతేకాని యిదే
విటి! దిగండి మెల్లిగా" అన్నాను గట్టుపైకి దిగిప. ఎక్స్ ప్లస్ వల్లా తనమాట
చెల్లకపోడం వల్లా అంత వ్యక్తికి వొక్కసారి వీడుపు కట్టలు తెగించుకు వచ్చే
సింది. నన్ను విదిలించుకొని ఆపాశంచాలమీదే నీళ్ళలో చతికిలబడిపోయి వెక్కి
వెక్కి యేడుస్తున్నారు - ఎలుగెత్తిమరీ! - తల్లి రామ్మూ మీంచి బలవంతంగా
లాగేసిన పసిపిల్లాడి యేడుపు నాకా యేడుపులో వినిపించింది.

దగ్గరగా వెళ్ళి భుజాలు పట్టుకొని "లెండి - పూరుకోండి. నామాట
వినరూ. కొంచెం తట్టుకోవాలి మరి. ఈ అనంత ప్రకృతి చిద్విలాసాన్ని
కళ్ళారాచూసి మై మరచేలా మానసికైక్యాన్ని పొందాలేగాని; తాదాత్మ్యంతో
శారీరకైక్యాన్ని కోరుకుంటే ఎలా?! ఊరుకోండి మరి. ఈ ఆనందం మీరను
కొన్నంత దుర్లభమేం కాదు. ఓ పచ్చనోటు మనది కాదనుకొంటే ఎప్పుడుపడితే
అప్పుడు విజయనగరం నుంచి వచ్చి చూచి పోవచ్చు మళ్ళా మీకెప్పుడు
రావాలనిపిస్తే అప్పుడొద్దాం - లెండి మొహం కదగనీండి" అంటూ మొహంపై
నీళ్ళని చిలికించేను.

"వుండండి వేష్టారూ నన్నెందుకిలా ఆ బ్రహ్మానందం నుండి వేరుచేసి
బ్రతికిస్తున్నారు. నిజంగా నేను ఈ గంగలో కలిసిపోవాలి.....మీలోసారి
చెప్పేరు - విశ్వరూపాన్ని సందర్శించిన దృతరాష్ట్రుడు తిరిగి వెంటనే కృష్ణజ్ఞ
తనకు అంధత్వాన్నే అర్థించేదని! - వ్య! ఎంత అర్థం ఇవ్వడీవుందా-మాటల్లో!
ఇప్పటికీగాని నాకా అభ్యర్థనలోని బాధ అర్థంకాలేదు" - "రైచే కాని మీరు
అతడిని కూడా మించిపోయి ప్యాదాలే గంగపాలు చేస్తానంటున్నారు కదా! -"
అని నవ్వుతూ అతనితోబాటు పొడిమెట్టు మీద కూర్చుంటూ "లెండి మరి -
ఏది వో సిగరెట్టన్నా ధన్యవాదంగా నాకు దానం చేయండి" అన్నాను.

"ఇంతటి ఆనందాన్ని జీవితంలో ఈ క్షణండాకా ఎప్పుడూ పొందలేదు.
నాంతటి అలౌకిక దివ్యానందాన్ని అందించిన మీకు నాధన్యవాదాలు ఎలా
చెప్పను - ఏది వొక్కమారు" అంటూ చటుక్కున నా కళ్ళపైపడి నమస్కర
ించబోతుంటే అతన్ని గబుక్కున ఆపి - "మీ కివాళ నిజంగా పిచ్చెక్కింది

లెండి! మీరు నాకాళ్ళు పట్టుకోవడమేమిటి పెద్దవాడు. పైగా సాటిమనిషి కాళ్ళను పట్టుకోవడాన్ని నేను అంగీకరించను" అన్నాను. "మరేం చేసేది?! మీపై నా మనసులో గూడుకట్టుకొన్న వ్యగ్ర భక్తిభావాన్ని తెలుపుడి చేయాలంటే నాకి ఆచారకాండే శరణ్యమైంది! ఇంతేకాదు! చూడండి" అంటూ గబగబా గంగలో దిగి నీళ్ళను చేత్తో నెత్తిమీద జల్లేసికొంటూ, నామీద జల్లేస్తూ, దోసిళ్ళతో త్రాగేస్తూ "ఈ ఆచార కార్యాలతోనే ఈ గంగపై నాకున్న అనిర్వచనీయ భావాన్ని వ్యక్తం చేయాల్సివచ్చింది" అన్నారు. అంతలోనే అటు తిరిగి—

"అరె! నిన్నింత సేపూ మరిచిపోయేనురా!" అంటూ గబగబా పడవవాడి దగ్గరకి వెళ్ళి గట్టిగా వాడిని కౌగిలించేసుకు మద్దు పెట్టుకుంటూ "వారె—నా సంతృప్తిని నీకు చెప్పడానికి నాకు భాషేరాదురా" అంటూ జేబులోంచి పో మూడు పదిపాపాయల నోట్లు తీసి వాడి చేతిలో పెట్టేరు. వాడు మరింత ఆశ్చర్యపోతూ ఎంతవద్దన్నా వినక మా ఇద్దరి కాళ్ళకీ మ్రొక్కిమరి వెళ్ళేడు.

లక్ష్మీరావు నిగరెట్లు తీస్తూ "ఏమిటి పడవెక్కింది మొదలు నిగరెట్లు కాల్యలేదేమిటి నేను?: ఈ లోకాన్నీ నన్ను నా అలవాట్లనీ చివరికి పూపిరి పీల్చుకోడాన్ని కూడా మరిచిపోయినట్లున్నాను - ఇంతగా నన్ను స్వాధీనం చేసుకున్న ఆ ఎక్స్‌ప్రెస్‌లో అంత అశాశ్వతత్వం యేమిటి మేష్టా" అన్నారు.

"మీకూ నాకూ ఆస్వాదించడం మాత్రమే చేతనవుతున్నట్టి ఆ ఆలోచక దివ్య సౌందర్యాన్ని కళ్ళారా మనసారా గ్రహించి పూరుకున్నాంకాని; రేపు యూనివర్సిటీ ఆర్ట్స్ గ్యాలరీలో చూపిస్తాను చూద్దురుగాని— ఈ క్షణికా నందానికి యెంతటి శాశ్వతత్వాన్ని ఆయా చిత్రకారులు కల్పించేరో! రవీంద్రుడు మొదలు విలియం దేనియల్ దాకా ఎంతోమంది ఈ పేర్లంతోనే యెన్నో 'డాన్ అండ్ ది బర్డ్'లని చూస్తే ఇప్పుడు మనం పొందిన భావతీవ్రతనీ ఎక్స్‌ప్రెస్‌నీ తిరిగి అనుభవించగలం"

"ఏమో - నాకేం నమ్మకం లేదు. దానికేంగాని యిందాకా ఏదో ఆల్పనా అన్నారేమిటి?!" — "ఆల్పనా అంటే - జానపద వంగవనితలు రకరకాల రంగుల్ని రంగరించుకొని వాళ్ళలో పవిత్రంగా చిత్రించే రంగవల్లకల కళ!"

నీతమ్మ ధార

కై పెక్కిపోయిన సూర్యుడు తన కరాలతో వ్యక్తికాంత బట్టల్ని బలాత్కారంగా పూడదీసి పారేసి ఎరుపెక్కిన ముఖంతో ఆమెను చూస్తున్నాడ— అన్నట్టు నీరెండలో తెల్లని మంచుతెరలన్నీ జారిపోగా వ్యక్తి సౌందర్యమంతా వొక్కమాటుగా బట్టబయల్లైంది:

పూడదీసి పారేసిన తెల్లచీర గాలికి పొడుగ్గా మెలికలు తిరిగి ఎగుడుతూ పైనుంచి దిగూకి పడిపోయిందా— అన్నట్టుంది కొండమీది నన్నని కాలిబాట!

"ఇప్పుడంటే ఇలా మనవిద్వరమే ఇక్కడ రాజ్యం చేస్తున్నాంగనీ— కార్తికమాసం రావాలి—ఇక చూసుకో ఈ కొండమీద చెట్లూ రాళ్ళూకూడా శనివించనంతగా జనం ఏకనికలకని వొచ్చేస్తారు" అంటూ కొండనెక్కుతున్న వాడినల్లా ఒక్కసారి ఆగి వెనక్కి దిగూగా చూసేను.

తెల్లని మంచుపొరల్లా పాయలు పాయలుగా పాదాలపైకి జీరాడే చీర చుచ్చేళ్ళని కాళ్ళకడ్డు పడకుండా ఎర్రని చేతిమనివేళ్ళతో సుతారంగా ఎత్తి పట్టుకొని ఆయాసంతో నోటితోనే గాలిపీల్చేస్తూ కొండ ఎక్కుతోంది—తను.

"అబ్బ—ఇంక ఎక్కలేనుబాబూ! ఇక్కడే చదునుగా నీడగా బాగుంది ఆగిపోదాం తెద్దురా" అంటూ బుజాలకున్న కెమెరా ప్లాస్టూ తీసి ఓ వారగా పట్టి రుమాలుతో సుతిమెత్తగా నుడుటిపై వొత్తుకుంటూ కొంచెం ముందుకివెళ్ళి పోరాతిబండ మీద చేతులాన్ని దిగూతి వొంగిచూస్తూ "అబ్బ! బుర్ర బాటెక్కించే ఆనగరానికి దూరంగా యెంత పైకొచ్చేసేమో!" అంది.

నేనూ చేత్తోపట్టుకున్న ప్లాస్టిక్ సజ్జను దిగూనవుంచి బుజానికున్న టేప్ రికార్డర్‌ను పదిలంగా క్రిందపెట్టి తనకు దగ్గరగా బండపై ఉపలు పరిచి కెమెరా నిమగ్నం కూర్చున్నాను.

"నీతమ్మ ధారంటే ఏదో దబదబ పెద్ద జలపాతం వుంటుందనుకొన్నాను అలాగే సానం చెయ్యొచ్చునని మరో చీరకూడా తెచ్చుకున్నాను టీరావొచ్చి చూస్తూ పొలాల్లో జోరింగుపాటి కూడలేదు! పైగా అబ్బిచ్చి ఆయాసం పొందేసింది కొండ యెక్కిలేక!" అంది నావైపు తిరిగి సజ్జకోంచి బైనాక్యులర్